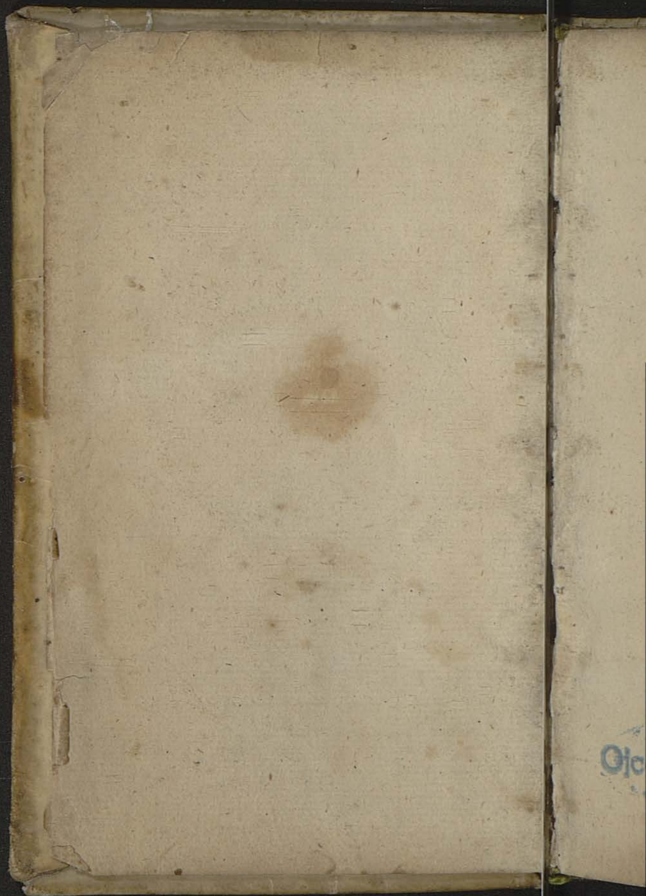

PP. Eremitarum Conv. Du[illegible]
[illegible] Reg. Corp. Par[illegible]

DECER
NENTE
IVSTI
TIA.

2

ZODIACUS CHRISTIANUS locupletatus

Seu

Signa XII. Divinæ PRÆDESTINATIONIS

Totidem Symbolis explicata

Ab

Hierem. Drexelio

e Societate IESU

COL: AGRIPPINÆ

Apud Cornel: ab Egmond.

cIↃ. IↃC. XXXIIII

Ill.mo Principi ac Domino, Dño

IOANNI

Comiti in Hohenzollern, Sigmaringh & Voringen; Domino in Haigerloch, & VVehrstain: Sac. Rō. Imperii Camerario hæreditario: Cæs. Majest. & Ser.mo Bavaræ Duci ac Electori à Consiliis secretis, ejusdem Supremo, & Præfecto Aulæ, & Camerario.

EDitionem priorem Zodiaci Christiani, Ill.me Princeps, nomini tuo sacravi: hanc tertiam eidem consecro, idque lubens merito. Gracilis est hic libellus, & forma quam ante, gratior, re auctior & emendatior. De humanissima tua benevolentia nil licet ambigere, quin ea, hoc etiam quantumcunque tenue obsequii genus, prono affectu prosecutura sit. Seneca ad Liberalem Æbucium: Neminem umquam vidi, ait, tam benignum, etiam levissimorum officiorum æstimatorem. Idē ego de Te, Ill.me Princeps, Sen. l. 1. de benefi. c. 1

jure

jure affirmem. Nimirum ea maximorum virorum indoles est, ut donantis tenuitatem, humanitatis suæ opulentia nõ gravate locupletent. Neque enim nesciunt mores pauperum, qui cum nequeunt offerre thura, lac ferunt, aut idem etiam sæpius donant: istud ego hic facio. Revertor igitur ad Ill.^{mam} Celsitudinem tuam, & hoc Prædestinationis arcanũ, coram Ser.^{mo} Electore Maximiliano, & Ser.^{ma} conjuge Elisabetha explicatum, denuo in tuas manus trado, tuis prius auribus acceptum. Atque hac ratione Zodiacum Illustrissimi Nominis tui tutela defensum, in publicum reduco. Monachii, die B.^{mæ} Virginis ab Angelo salutatæ.

Anno M. DC XXV.

Ill.^{mæ} Celsit. Tuæ

Obsequentissimus cliens

Hieremias Drexelius,
è Societate IESV.

LECTORI S.

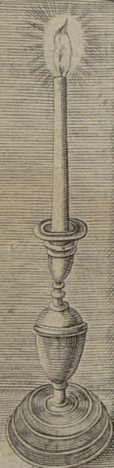
HAbes, pie Lector, XII Signa divinæ Prædestinationis, è SS. litteris & SS. Patribus, succisivo studio collecta, & memoriæ juvandæ, totidem symbolis assignata. Permisi quidem antehac, rogantibus amicis, Zodiacum edi de his ipsis Prædestinationis signis: sed extemporatem illam & tumultuariam scriptiunculam: nunc abolitam cupio & expunctam. Per te id liceat, mi Lector, obsecro: & abjecto priore illo Zodiaco, hunc non tantum correctiorem, sed & altero tanto auctiorem substitue. Et hoc tibi speculum sume quotidie inspiciendum. Tuum hîc erit considerare, quot in te Prædestinationis signa deprehendas: an omnia, an nullum: unum, an pauca. Ex quo proinde facilis erit conjectura, cui libro, Vitæ an Mortis, tuum nomen sit inscriptum. Supremo Mundi die, hi libri etiamnum clausi, aperientur. Et qui non fuerit inventus in libro Vitæ scriptus, mittetur in stagnum ignis. Hi vero quorum nomina scripta sunt in Cælis immensum gaudebunt & æternum. Apoc. 20. Luc. 10.

LECTORI
Typographus.

SYmbola Zodiaci Christiani suis quæque locis, ex adverso Signis præposuimus, majoris commoditatis & ornamenti gratia.

SYMBOLVM. I.

Lux interna.

Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen ſemitis meis.
Pſal. 118.

PRIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM I.

CEREVS ardens. Ardente cereo designatur *Lux interna*, quæ beneficia Dei, vanitatem mundi, vitæ brevitatem, peccatorum cœnum, voluptatum omnium vanescentes umbras sic ostendit, ut, qui hæc videre incipit, cælum jam suspiret & exclamet cum regio vate: Sitivit anima mea ad Deũ Psal.
fortem, vivum; quando veniam & 41.
apparebo ante faciem Dei? Multi di- Psal.
cunt, quis ostendit nobis bona? signa- 4. &
tum est super nos lumen vultus tui, ô 88.
Deus, & in hoc vultus tui lumine ambulabimus.

I. Habemus magistrum intra nos, lumen rationis, quod liberalissimus Deus, à suomet vultu derivatũ, in meliore hominis parte collocavit. Hoc lumen non tantùm à bestiis nos secernit, sed Deo jubet esse similes. Hoc lumen menti humanæ impressum, indelebilis est concio, qua identidem monemur: *Faciendũ alteri non esse, quod nobis ab aliis fieri nolumus*, ab altero enim sperandũ, quod alteri fecerimus; qua mẽsura mensi fueritis, remetietur vo- Luc. 6.

bis. Proinde nec vi nec dolo, neque bona neque pudicitiam aliorum temerandam. Hoc lumen & creata omnia,& ipsum nobis (sub velo tamen) monstrat creatorem Deum,habentem omnia, perfectum, beatissimum, æternum, ipsum sibi cunctisque sufficientem, principium & medium & terminum qui lucem habitat inaccessam, qui operibus & muneribus tam amabilis, quam potens, cujus idem sit & VELLE & FACERE: qui totus misericordia sit & bonitas; idem tamen sanctus, severus, incorruptus, inadulabilis judex: idem totus justitia; qui forma & magnitudine nobis sit inenarrabilis, cui nihil simile nec videamus, sed nec suspicari aut conjicere possimus visuros: præ quo venusta omnia & pulchra, merissimæ sint tenebræ & vilis umbra: quæ quidem amabilissima & summa pulchritudo, nihil sibi gratius habeat quam *amari*. Hoc idem lumen, nostri nobis conditoris ostendit opera, alternum diei noctisque imperium, coeruleam stellatamque cæli majestatem,longissima solis lunæque itinera, florulentum terræ gremium, spatiosissimos fluminum errores, tremendum maris dominium,animalium nationes,proventus fructuum: quæ omnia non manibus nec labore ullo fecerit Deus,sed quia voluerit hæc fieri, facta sunt omnia.

Hoc quoque rationis & fidei lumen su-

ſupremam hominis felicitatem in eo ſitam commonſtrat, ſi ſuo ſe opifici quam maximè aſſimilet homo, gratum namque ſemper eſſe omne quod eſt ſimile: certum enim imagini nil fieri poſſe meliùs, quam ſi exemplari ſuo ſit quam ſimillima, & hoc demum etiam futurum, ſed aliis in terris, in orbe alio, in regione vivorum. nondum apparuit, inquit Ioannes, quid erimus; ſcimus, quoniam cum apparuerit, ſimiles ei erimus, quoniam videbimus eum ſicuti eſt. Ex affulgente hoc lumine, è cogitatione tali ingens exiſtit in voluntate lætitia, ſpes ſeſe in altum attollit, magnus in Deum calenſque affectus conſurgit. quid enim dulcius, quam ſeipſum vivam infinitæ pulchritudinis imaginem circumſpicere; ſcire, ſuo ſe exemplari eſſe chariſſimum? quia vero non omnibus hoc lumen ita liberaliter affulget, beatus David, non eandem etiam omnium eſſe lætitiam expertus, de prærogativo hoc munere ſibi plurimum gratulatur, &: Signatum eſt, inquit, ſuper nos lumen vultus tui Domine: dediſti lætitiam in corde meo, non in corde omniũ, ſed in meo, eorumque qui à te, ô bonitas, prædeſtinati ſunt ad vitam: ideo in hoc lumine vultus ambulabimus, & in nomine tuo exultabimus tota die, læti, emerſiſſe nos è tenebris, ut quotidie magis ac magis in ſãctiſſimæ voluntatis tuæ notitia erudiamur, & ar-

1. Ioã. 3.

Pſa. 4.

arcaniorem in dies tecum ineamus
Baruc. c. 4. amicitiam. Beati sumus, ô Israel, quia quæ Domino placent, manifesta sunt nobis. Iobus, cum ei omnia è terra, è cælo adversarentur, hujus tamen luminis jucunde recordatus: Splendebat, ait, lucerna ejus super caput meum, & ad lumen ejus ambulabam in tenebris. Ergo vos, inquit Ecclesiasticus, qui timetis Dominum, deligite illum, & illuminabuntur corda vestra. Lux vestra in tenebris orietur, & requiem dabit vobis Dominus semper, & implebit splendoribus animas vestras, quod si deflexeritis à Deo, Ægyptiis undiq; tenebris involvemini. Nam error & tenebræ peccatoribus concreatæ sunt.

Iob. c. 29.

Ecclef. c. 2.

Is. c. 58.

Ecclesi. c. 11.

Sap. c. 5. II. Talia, inquit divinus Spiritus, dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt. quænam illa? neque enim otiosa videtur aut inutilis curiositas, nosse, quæ apud inferos loquantur damnati. quæ apud exteras nationes, in regum palatiis, in principum curiis agantur, avidi audimus: scire, quæ apud inferos fiant, si non ingratum, multo minus erit inutile; præsertim cum hæc non incerta sit, uti plerunque rerum novarum narratio. qui ergo damnatorum sermones sunt? *Ergo erravimus à via veritatis & justitiæ lumen non luxit nobis. Ergo erravimus.*

Sap. c. 5. hæc quidem consequentia est, sed ubi antecedens? *Venite & fruamur bonis,*

quæ

quæ sunt : vino pretioso & unguento nos impleamus , & non prætereat nos flos temporis. coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. Ad prata se invitant; quid amplius facerent boves & vaccæ? En, istud est *antecedens*; quod fecerunt in mundo , *consequentia* primum facta est in inferno. Heu, pessimi dialectici ! ubi enim antecedens posuerant, ibi & consequentiam debuissent subjungere : *Venite, fruamur bonis quæ sunt.* mox fuisset concludendum : *Ergo erramus*. nam aut in hac vita pœnitendum , aut ardendum in altera ; pœnitendum hîc est , non sine fine peccandum ; cruces jam cogitandæ non deliciæ ; certandum hîc est , alibi triumphandum. *Ergo errastis :* consequentia bona est & vera, sed nimis sera : *& justitiæ lumen non luxit nobis*. Et quodnam hoc justitiæ lumen ? Si justitia est , uti legumlatores volunt, jus suum cuique tribuere , justitiæ quoque munus erit debitam rebus omnibus æstimationem non negare. illud ergo animi lumen , quod cuivis rei congruam assignat æstimationem, justitiæ seu intelligentiæ lumen meritò dicetur. Et hoc est , quo se caruisse damnati queruntur. generosa vina dignoscere, corollas capiti, epulas ventri seligere , per vireta delicias sectari, hæc quidem omnia exactè sciverunt ; sed hæc eadem deliciis æternis nequaquam esse præferenda, suaviter nescire

nescire voluerunt. pudendas & breves oblectatiunculas tanti fecerunt, ut præ illis omnia beatorum gaudia non magni viderentur esse pretii, vina sua, suas epulas, Veneres, rosas suas tam tenere amarunt, ut audacter spernerent ipsas etiam cælestes delicias, adeo chara fuit illis peccandi libertas, ut vilis esset omnis *æternitas*. Sed hæc est iniquissima rerum æstimatio: contrarium docet intelligentiæ lumen, quod unam & unicam summi vult æstimari *æternitatem*, vili pendi
Ps. 35. cetera omnia. *Ergo erravimus?* Res ipsa loquitur. *Ergo justitiæ lumen non luxit nobis?* Nimis jam certum est. Multi sunt, qui nolunt intelligere ut bene agant. Voluntaria sed blanda semet ignorantia decipiunt; omnem viam non bonam ingrediuntur. Ex horum numero & *vos* fuistis: noluistis intelligere ut bene ageretis. Ergo clamate jam, & ululate miseri: hæc vestra per totam æternitatem erit cantiuncula: *Ergo erravimus, ergo justitiæ lumen non luxit nobis.* hic inferorum psalmus est, hæc eorum flebilia carmina æternùm ploranda.

III. Attendite Christiani, & missos
Baruc. c. 1. cælo radios ne excludite: det Dominus virtutem nobis, & illuminet oculos nostros. hoc intelligentiæ lumine immisso, facile cuivis patet, non pluris faciendos esse homines quam Deum, nec divitias quam conscienti-

am, nec pluris humanum quam divinum favorem: sed nec voluptatem quamcunque cælo præferendam, nec fluxa hæc æternis esse anteponenda. Et vere non habet (ait Chrysostomus) quod super terram amet, qui cęlestem dulcedinem degustavit.

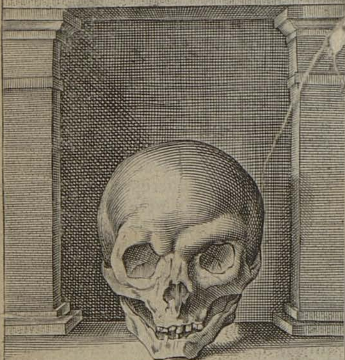
Hoc intelligentiæ lumē bonus Deus Augustino liberalissime voluit allucere: Admonitus, inquit, redire ad meipsum, intravi in intima mea, & vidi qualicunque oculo animæ, lucem Domini incommutabilem; qui novit eā, novit æternitatem. Et inveni me longe esse à te in regione dissimilitudinis. Lib 7. confess. c. 10.

Ab hoc intelligentiæ ac justitiæ lumine non multum discrepat lumen devotionis, de quo D. Bernardus: Roga, inquit, dari tibi devotionis lumen, diē serenissimam & sabbatum mentis, in quo tanquam emeritus miles in laboribus universis vivas absque labore, dilatato nimirum corde currens viam mandatorum Dei, ut quod prius cum amaritudine & coactione tui spiritus faciebas, de cetero cū dulcedine peragas & delectatione, ad idem invitās nos regius psaltes: Accedite, inquit, ad eum, & illuminamini: gustate & videte, quoniam suavis est Dominus. Sermo. 3. de circū. Dom. Ps. 33.

Amoenū hoc cordis lumē est, & plena voluptatis flammula, quæ Deū homini majorē in dies atq; majorē ostēdit. Ad hoc lumen in humano pectore accēsū, quotidie crescit (res mira) increnenti omnis incapax, immēsus Dęus.

SYMBOLVM. II.

Promptitudo ad mortem.

Coarctor autem e duobus: desiderium habens dissolui, et esse cum Christo

ad Philipp. Cap. 1.

SECVNDVM
PRÆDESTINATIONIS
SIGNVM

SYMBOLVM II.

CRANIVM seu CALVA, qua declaratur *animus ad mortem quamcunque illam semper paratus.* Et vos, inquit Christus, similes estote hominibus expectantibus Dominū suū quando revertatur à nuptiis, ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei. Pulsat Dominus, inquit Gregorius, cum per ægritudinis molestiam mortem vicinam esse denuntiat. cui confestim aperimus, si eum cum amore suscipimus; aperire pulsanti judici non vult, qui exire de corpore trepidat, & videre illum, quem contempsisse se meminit, judicē formidat. qui vero spe & operatione securus est, pulsanti mox aperit, vocari se gaudet, & ob futuri præmii gloriam vel inter lacrymas hilarescit. quin ergo dissolvi cupimus & esse cum Christo? multo id melius, quā si prolongetur noster hic lugubris incolatus. Non potest male mori qui bene vixerit, nec bene mori qui vixit male. Et quid illud est, quod nobis eripi adeo formidemus? vita quid est? nisi ludibriorum scena & mare miseriarum. quacunque veharis navi, aurea an argentea, gemmea seu lignea, assilientes fluctus non declinabis,

Hom. 13. in Euan.

Phil. 1.

Ps. 119

Augustin de doctr. Christ.

bis, in adversantes scopulos sæpius impinges, in periculosis vadis crebrius obhæresces. beatus ille qui mare hoc transiit, beatus qui enavit, & jam in portu est, quod si quis ad mortem ante seros annos perveniat, non magis conqueri debet, quam qui cito navigavit.

Quid ergo mortem, laborum finem, præmiorum auspiciũ metuamus? hoc judicium à Domino omni carni. prioribus sæculis nemo evasit, sed nec futuris evadet ullus: quotquot antecesserint, omnes sequentur; ad hanc legem nati sumus, & eo imus quo eunt omnia: mors, omnibus est finis, multis remedium, probis etiam votum; iis certe qui ad vitam prædestinati sunt: mors omnium dolorum & solutio est & terminus, ultra quem mala eorum non exeunt. insaniæ foret, optimi Domini decreto resistere, ac tributũ nolle pendere quod pendunt omnes, libertatemque ambire, quæ nulli conceditur. Altior est Theologia Christianorum, quæ vitam in patientia, mortẽ habere novit in desiderio. Cygnus, si Solino credimus, in vita gemit & tristatur, in morte lætatur & canit. itidẽ electi faciunt, dum vivunt, gemunt; cãtant in morte, æternũ in cælo lætaturi. ita octogenarius ille olor cecinit, Simeon: Nunc dimittis servum tuum in pace. Et cur lamentemur ruente tuguriolo nostro? scimus quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissol-

Solin. de mirabi- lib. mundi.

Luc. 2.

2. Cor. 5.

dissolvatur, quod ædificationem ex Deo habeamus, domum non manu factam, sed æternam in cælis.

I. Et quis è rigido strato non surgat promptius? ii solum cunctantur, qui in plumeo calore mollius foti, difficulter deserunt calentem nidum. ægre tibi est in hac vita? ergo non invitus, puto, transibis ad meliorem. bene tibi est? ergo maturum omnino est ut mox finias, ne te prosperitas, uti multos, præcipitet sera quidem sed gravi ruina. Non ergo timendum est, inquit Tertullianus, quod nos liberat ab omni timendo. longum Deus adimit tormentum homini cum vitam ei concedit brevē. ideo generosius martyr Cyprianus, audita Valeriani Imperatoris contra se sententia *Thascium Cyprianum gladio animadverti placet*, elatis cælo manibus & oculis: DEO GRATIAS, respondit, *qui me à vinculis hujus corporis dignatur absolvere.* Miratur Ambrosius, quosdam, cum moriendum, extrudi velle potius è suo carcere quam educi, & : Quid, inquit, est in mundo & vita hac, nisi pugna cum ira, libidine, gula? Ejusdem animi Chrisostomus: Quid, inquit, dicis homo? ad regnum vocaris, ad regnum filii Dei, & oscitabundus es totus, ac desidum more scalpis ac torpes? Si namque singulis diebus vel in mille mortes insiliendum esset, an non omnia ferre oporteret? atqui

Lib. de bono mortis.

In c. 1. ad Coloss.

principatus gratia nihil non faceres: cum vero consors futurus sis regni Vnigeniti Dei,non objicies te vel mille gladiis, non insilies in ignem? at tu luges etiam quod abiturus hinc es,& præsentibus libenter immoraris, plus æquo corporis curam agens. quidnam hoc est? & mortem etiam horrendum quid esse putas. Horum vere caussa sunt deliciæ & vitæ remissio,alioqui qui vitam vivit acerbam,avolare quoque vellet & ab hac vita liberari. ita idem nobis evenit, quod pigrescentibus avium pullis, semperque in nido hærere cupientibus, sed quanto diutius hæserint, tanto redduntur imbecilliores: Nidus quidam est præsens hæc vita ex festucis & luto compactus. etsi magnificas mihi ostenderis ædes, etiam ipsas regias auro multo & lapidibus pretiosis splendidas; nihil tamē illas ab hirundinum nidis putabo differre. Ingruente namque hieme sponte sua cadent omnia.

Ita sit prorsus, Chrisostome,auree orator: cadunt tandem omnia, & nos cum ipsis, plerunque hoc ipso tutius quo citius. hinc gratulatur Sapiens, Raptum esse justum, ne malitia mutaret intellectum ejus. hinc & Angelus mori timentem increpans: Pati, ait, timetis, exire non vultis, quid faciam vobis? Fidem resurrectionis non habet, qui ad meliora non festinat. Si domus ruinam minetur, nonne prompti ex ea migramus?

mus? si navis inter procellas pericli-
tetur, nunquid animo toti sumus in
portu? mundus hic ingentibus ubique
ruinis fatiscit, ubique fluctus & pro-
cellæ: quin ergo portum cogitamus,
quin migramus ad patrem? ubi nos
charorum turba expectat, de sua salu-
te secura, de nostra sollicita. O beati Apoc.
mortui qui in Domino moriuntur, c. 14.
quia in Domini sinu quasi morientes
conquiescunt, & sic quiescendo suavi-
ter in mortem obdormiscunt. ita Ste- Act. c. 7.
phanus inter ipsos saxorum nimbos,
in tanto lapidantium tumultu & fre- Ioan.
mitu, obdormivit tamen in Domino. c. 11.
Ita Lazarum amicum suum Christus Deut.
obdormiisse dixit. ita & Moses servus c. 34.
Domini mortuus est jubēte Domino,
& sicut mater infantulum brachiis
suis indormientem deosculatur, & sic
in lectulo taciturna molliter reponit,
ita sunt qui dicant, scripturæ sensu,
Mosen ceu dormientē infantē à Deo
per osculum & amplexum in sinu A-
brahæ quasi in lectulo collocatū. Ni-
mirum, cum dederit dilectis suis som- Psal.
num, ecce hæreditas Domini. Ter be- 126.
ati sunt hi mortui: amodó jam dicit
Spiritus ut requiescant à laboribus Apoc.
suis, opera enim illorum sequuntur il- c. 14.
los, tanquam famuli suum Dominum,
filii suum patrem, nobiles suum prin-
cipem; sequuntur usq; ad tribunal Dei,
deducunt & comitantur usque ad su-
premam Dei curiam, quo solum nobi-
les hi famuli intromittuntur. quisquis

ergo ad vitam prædestinatus est, mortem ut optimum naturæ inventum prædicat, cum non alia via illuc se perventurum sciat, & quia ejusmodi homo nunquam non paratus est mori, sic secum ipse ratiocinatur.

II. Quid mori trepidem? iter patrum imo omnium latam tritamq; semitam ingredior, quid solus ego mihi nescio quid aliud malim? libens faciam, quod facerem etiam nolens: scio, quicquid fit à volente, fit levius, & desinit esse necessitas, cum accedit volũtas. Sed nec tergiversandi causam habeo, cum esse desino, quod invitus fui, mortalis, ideo corpus hoc accepi ut redderem, & ideo reddam, ut denuo recipiam cum fœnore. hactenus à conspectu Dei mei detẽtus sũ per mortales has moras, quibus illi vitæ meliori præluditur. nã lux ista quã velut extremã multi reformidant, æternæ natalis est: veniet iterum qui me in lucem reponat dies, & ideo æquissimo animo, rediturus exibo. ô quam lætus amplectar diem, qui meo me domicilio assignet; qui me hinc ereptum, & omnibus laqueis exũtum restituat paradiso! In multis me reum non nescio, sed misericordia tua, ô mi Domine, Oceanus est & immensissimum mare. In hunc ego me Oceanum, in hoc mare præcipitabo, cum me voluerit mors de hoc vitæ colliculo dejicere. sic

unico

unico mei ipsius in sinum misericordiæ jactu, omnes vitæ molestias abrũpam. & utinam mors nullas in via moras nectat : quandocunque veniat, volentem me inveniet, & paratum quiescere. non sic odi quietem, ut respuam malorum ferias. Et cur non potius tunc gaudeam, cum vitam hanc miseriarum innumerabilium officinam licebit claudere, mortis & fortunæ jugum excutere, diem ordiri nulla nocte finiendum. Felix nuncius cum me Rex meus vocaturus est, & ex hoc carcere liberaturus : multa faciam solutus, quæ vinctus nullo unquam studio didicissem. Avicula, aperta cavea non ejicitur, sed evolat, sic ego in apertas illas & cæruleas plagas libens emigrabo, vitæ jam pridem satur. De loco mortis meæ, de tempore nil angor penitus. faciat ille qui me fecit, quicquid vult. *Voluntas* illius unica mihi vitæ mortisque est regula : nil mali ab eo aut acerbi metuo qui ipsa est bonitas. Et nonne in figuli manu est, vasculum levi rota effingere, & idẽ frangere? Vasculum ego sum à magno illo Figulo : quid querar si qui me finxit, velit frangere, imo refingere & ex misero reddere beatum? vivere me vult? quandiu vult, volo. vult me mori? nullas mortis inducias nec ad momentum posco. initium meum & finis ab illo sunt, quicquid ille immiserit, excipiam non libenti tantum, Philip. 1.
sed & hilari fronte ; mihi vivere

Christus est, & mori lucrum. Amo te, ô mi amantissime Deus, cupioque ardentius amare ; hac amoris flamma cor meum penitus liquefiat : nihil extra te me beat. Et quando, mi Deus, & quando ad te hinc evolabo ? sequor te, benigne parens, sequor, & eo promptius cum propius ad te vocas.

III. Ita sentit, qui sibi vivere, & cum Christo esse cupit : neque istud novi quid est, Nam sicut medicus, inquit Theophylactus, cum videt ægrum fastidire cibos & pharmaca, prior ea ipse sumit, ut ægrum ad eadem sumenda inducat: ita Christus prior ipse gustavit mortem, ut eam gustare non horreat Christianus. Cur jam, mi Christiane, etsi natura timidus sis, & mori te sentias, non priorem illum', quem loquentem audiisti, æmuleris, & intrepido ac fidenti animo tu quoque in has voces erumpas : Calicem
Psal. 115. salutaris accipiam & nomen Domini invocabo : calix iste amarior quidem est, illum tamen bibit ipse meus Servator & ex cruenta cruce eundem mihi exhauriendum propinavit. Calix iste fatale mortis poculum est, quod Christus sponte, quod omnes omnino homines perhauriũt inevitabili necessitate; cur ego hoc solus recusem? quisquis cœpit vivere, desinere debet ; ut denuo incipiat, & quidem illam vitam quam nunquã desinat. quid ergo tibi

vis vane timor, quid revocas damnosa mæstitia? calicem quem dedit mihi Pater, quem Christus mihi miscuit, & ipse bibit, non vultis ut bibam illum? mortalis ego sim, & mori non didicerim? Cum apud Alexandrum Macedonem gravius decumbentē aliquot male anxii amici, Philippum medicum de veneno porrigendo insimulassent, Rex Philippum cum parata potione ad se venientem sic excepit: altera manu amicorum illi literas porrexit, altera pharmacum ab illo accepit: dumque medicam potionem ori admoveret, oculos in Philippi vultu defixit, si quas forte in illo, ob commissum toxicum, conscientiæ notas deprehenderet: cum egregiam in se medici fidem è facie disceret, intrepidus porrectum poculum perhausit. ita & ego faciam: poculum quod me in quietem & longiorem somnum daret, IESVS meus, medicus & Servator meus mihi temperavit, & porrexit ebibendum: ego, dum illud exhaurio, oculos ab hoc meo medico non demittam; vultum meum firmabo in crucifixi Domini mei vultu, in quo summum in me amorem inscriptum legam, simulque constans & imperterritus hunc calicem perhauriam qui tanto plus habet salutis, quo plus amaroris. Ita, mi Christiane, mors ipsa cum venerit, facile vincitur, si prius quam veniat, semper cogitetur, nunquam timeatur.

SYMBOLVM. III.

Frequens Sacramentorum confessionis et cōmunionis usus.

Hic est panis de cælo descendens, ut si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ioan. 6.

TERTIVM PRAEDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM III.

AVREA EVCHARISTIÆ HIEROTHECA. Qua exprimitur, *Frequens Sacramentorum, Confessionis & Communionis usus.* Olim Act. c. 2.
erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis. Observatum est autem luculenter, quo magis hic Ecclesiæ primævæ mos intepuit, eo magis ardor spiritus, charitatis ignis, sanctitas omnis refrixit. Hîc omnes cacodæmonis astus & conatus mirifice desudant. Hoc agit, hoc laborat impigre veterator, ut à frequenti Eucharistiæ usu quam plurimos retrahat. Et quos ille non ponit obices? quæ non fingit impedimenta? quot obstacula molitur? nunc fidei dubia ingerit; ubi non auditur, fucatam reverentiam persuadet, aut majorem in ea re gustum, si rarius fiat. nunc plurimorum consuetudinem in exemplum trahit, qui etiam boni Christiani sint, licet hîc infrequentes. modo sermones hominum & dentes opponit, modo molem negotiorum. jam inusitatas evagationes animi, angores conscientiæ, jam inimicitias & alterna inflammat odia. huic aridam reddit mentem, & ab omni cælesti sensu exsuccam, isti

præparationem efficit molestam, difficilem, tædio plenam. in alium totos variarum cogitationum exercitus immittit, ut vel sic viam intercludat ad divinum hoc epulum: sunt, quos nescio quo religionis prætextu decipit, ut saltem differant, quod non censent omittendum. ita mille fucos facit & tricas tricis nectit malignus impostor; ita de die in diem confessionis & communionis sacramentum differtur, ita mora moræ nectitur, propositum proposito adjungitur, & dies alius post alium constituitur, ita hebdomades eunt & menses & anni, cum ad Christum non nisi rarissime, & fere inviti ac coacti venimus.

Luc. c. 14. I. Et cœperunt simul omnes excusare, hic villam emit, hic boves; iste uxorem duxit: nemo vacat, cum ad Christum veniendum. palliolata hæc est & honesta titulo, sed re non parva insania. Et cur nec ad horulam quidem, curas villæ, boves præsepi, uxorem fornaci relinquimus, & nos ea agimus, quæ salutis nostræ sunt? si ad colendos agros, aut ad vineas pastinandas vocaremur, esset cur dormire mallemus quam fodere, at jussi discumbere, & una cum Christo convivari, nec alium cibum quam Christum ipsum sumere, quod fuga tam agresti nos subducamus, hoc demum dementiæ est insignis aut impudentiæ.

Deum iratum si fugeremus, Adami nepotes nos fateremur, sed Deum misericordem & placatum, Deum vocantem & ad paratissimam cælestiumque deliciarum plenissimam mensam suavissime invitantem sic aversari, hoc ferarum est non hominum. Sed ut excusationes nostræ suos habeant colores, culpam & torporem nostrum non fœdis aut illicitis præteximus, non furta aut adulteria caussæ nostræ, sed honestissima quæque obtendimus, quid enim mali, conjugium inire, rem familiarem curare, pecora aut prædia emere? & quid vero in his, mi homo, boni est, si nos hæc avocent à summo bono, ab animæ salute? sic curandum est corpus, ne pessum eat animus; sic emēda est villa, ne perdatur cælum. Ad cœnam magnam vocamur, tantisper seponenda sunt cetera omnia, dum adsumus vocati: quiescant interim & villa, & boves, & uxor, negotia cuncta curæque sileant, dum nos in cœna hac magna, cum Angelorum rege loquimur. at nos eò sæpe impudentiæ progredimur, ut non vereamur dicere: *Non possum venire.* Verius diceremus: *Nolo venire* ita pergite, mei Christiani, ita vobis Deum conciliabitis. Ah, miserabiles & nemini quā nobis metipsis damnosiores! Algen us & ignē fugimus, ægri sumus & medicum spernimus, cum tanto magis medico egeamus, quo minus ægros nos esse sentimus: nimirum cepas & allium

Gen. 3.

allium ore patulo inhiamus, fastidimus suavissimum Manna. Edixit olim
Exod. c. 16. Deus per Mosen, colligeret Manna populus per singulos dies, solo sabbato feriaretur. & nos nostrum habemus Manna, idque longe præstantius; illo frui licet dum vivimus, & usque dum mors nobis sabbatum indicat. Sed & hic patrissamus miseri. Adam, ait Gerson, è ligno vitæ edere noluit cũ potuit: jure punitus est; non potuit cum voluit. sic & nos dum possumus, adeo contumaciter nolumus, ut ad aliorum convivatorum mẽsas alio qui promptissimi confluamus, solum ad hanc divinam Christi mensam, non nisi ægre & raro pertrahamur. sic in nullo ferme quam in salutis nostræ negotio somniculosius agimus; in ceteris alacres, hic pigramur. Ad
Prov. c. 6. formicas Deus pigritiam nostram ablegans: Vade, inquit, ad formicam ô piger, & disce sapientiam. illa cum naturæ ductu præsciat, cibos hieme non posse colligi, æstate quærit, quæsitamque annonam servat hiemi. hoc & nos studiosius deceret facere. Immortalitatis alimoniam proponens Christus: Si quis manducaverit, inquit, ex hoc pane, vivet in æternum. Ad æternam hanc vitam prædestinati, quamdiu mortis hiemem non superarunt, vitalem hunc cibum assidue quærunt. Et hoc ipse voluit qui dedit sanctissimum istud Sacramentum, non tantum adorandum sed
&

& manducandum, ut cibum: cibo identidē repetito vitam tuemur corpori, alioquin ab insito nobis calore consumendi; cibo etiam frequentius sumpto animæ servanda est vita, aliter ab impuro concupiscentiarum æstu pessime depascendi. ideo D. Innocentius monet: Cavendum esse, ne, si nimium hujus Sacramenti sumptio differatur, mortis periculum incurratur. idem omnino monens D. Hilarius: Timēdum est, inquit, ne diu abstractus à Christi corpore, alienus remaneat à salute: qui peccare quieverit, communicare non desinat. Sed hoc ipsum est quod volumus, hæc nostra sunt impedimenta: communicare potius desinimus, quam peccare cessemus, hanc potius mensam vitamus, quam petulantiam nostram; ad sanctos castosque mores nec sic quidem suavissime duci sustinemus. serpenti olim, Deos nos fore mentienti credidimus, nunc Deo nos in se mutandos affirmanti vix fidem habemus. promittit Christus, qui manducat meam carnem &c. Ioan. c. 6,
bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo. audimus promissum, at lentissime credimus. præcipit Christus hoc faciendum in mortis suæ memoriam, nec dubium quin eam velit esse quam creberrimam: præceptum nobis videtur æquum, sed, contra quam Christus voluit, non crebo exequendum. Suadent omnes Sancti Patres, hanc mensam frequenter

quenter accedere ; consilium illorum non displicet, sed prævalet consuetudo nostra. Prælucent tot pii homines exempli sui facem ; videmus, non sequimur.

II. Si, quoties Eucharistiam quis sumit, toties mille numûm aureorum adjiceretur auctarium, suasoriis verbis nil opus foret amplius, rationes has aureas nemo non caperet; arcēda esset multitudo non accersēda. heu humanam cæcitatem ! aurum cernimus, & capimur; latentes Eucharistiæ thesauros quia nō consideramus, spernimus. Arenularum pauxillulum est omne aurum, si huic gēmæ conferatur; pretiū illius nemo satis æstimaverit. Eucharistia peccata leviora delet, graviora cavet, impetus animi vitiosos enervat, intelligentiā illustrat, voluntatē incitat, conscientiam exhilarat, contra cacodæmonem armat ; in adversis ne deficiamus roborat ; in prosperis ne cadamus adjuvat, in meliore tramite ut progrediamur confirmat. Eucharistia dat pignus futuræ gloriæ, & cum eo simul mortis contemptū, cœli desiderium, affectuum moderationem, vitiorum horrorem, virtutum amorem, sui ipsius victoriam, in recte cœptis perseverantiam.

Sed animus, inquis, mihi aridus, vanus, frigidus, immūdus est; non audeo accedere. Aut nulla hæc est excusatio aut mala, eoque minus differendus accessus,

cessus, quo magis es talis. Immundus es? accede; Eucharistia fons est puritatis. æger es? medicina est, & certissimum omnium animi morborum antidotum. Esuris? en panem angelorum. Letali torpes gelu? ne differ, hîc ignis est. tui te hostes exercent? ne diffide, hîc panoplia & armamentarium est instructissimum. tristis es & mœrore consumeris? hîc vinum est quod lætificat cor hominis. delicias quæris? nusquam veriores sunt, quam in hoc epulo, quod delicias præbet etiam regibus. Patriam adspiras? en viaticum. pretiosior tibi datur viatica cœna ad cœlum tendenti, quam Eliæ ad montem Horebum eunti. Quod si sanguinis fluxum stitit illico, Christi vestis vel tacta tantum, quid Christi corpus non poterit? Sed indignus sum, inquis, qui toties pascar tam divino cibo, nec dignam adversus illum reverentiam exhibere possum. Obsecro, Christiani, pigritiam nostrã reverentiæ nomine ne coloremus:
Melius est ex amore accedere, quam Par. 3.
ex timore abstinere, inquit D. Tho- q. 80.
mas. D. Ambrosius, verba Domini a. 10.
Panem nostrum quotidianum da nobis ho- ad. 3.
die, de Eucharistia interpretatus: Si l. 5. de
quotidianus, inquit, est panis, cur post Sacra.
annum illum sumis? accipe quotidie, c. 4.
quod quotidie tibi prosit. Sic vive ut quotidie merearis accipere: qui enim non meretur quotidie accipere, non meretur post annum accipere. Si

enim

lib. 4. de sac. c. 6. enim quotiescunque (inquit loco alio) sanguis Christi effunditur, in remissionem peccatorum effunditur, debeo semper illum accipere, ut mihi peccata dimittantur; qui semper pecco, semper debeo accipere medicinam.

lib. de dogm. Eccles. c. 53. Gennadius Massiliensis: Quotidie, inquit, percipere Eucharistiam, nec laudo nec vitupero, omnibus tamen dominicis diebus communicandum suadeo & hortor, si tamen mens sine affectu pecandi sit, quæ præcipi posset facilior præparatio, quam affectum ad flagitia ponere, hoc est, deinceps Deum odisse nolle. certe nimis illiberalis est in suum conditorem, qui hoc pestilenti ad turpitudinem affectu carere non vult in gratiam sui conditoris. His talibus non immerito iratus paterfamilias: Dico vobis, inquit, quod nemo virorum illorum gustabit cœnam meam. quid ais Domine? illimet ipsi sunt, qui cœnam tuam gustare nolunt, & id tu eis in contumaciæ supplicium statuis? ita prorsus, id quod ipsi volunt, sit ipsis in pœnam, & pessimum eorum velle, sit ipsis in supplicium. Cum gravi fame laboraret Samaria, & Elisæus vilissimam annonam rei frumentariæ propediem futuram promitteret, unus è regiis satrapis ut lib. 4. Reg. 7. vanum hoc vaticinium irridens: Si nubes, inquit, prægnantissimæ frumento pluant, nunquid ideo farina tam vilis erit pretii? Cui Elisæus: Videbis, inquit, oculis tuis, & inde non come-

comedes: omnia ex ordine ſunt facta. Multorum hodieque pœna hæc eſt, vident divini panis abundantiam, ſed inde non comedunt. videbis, frigidiſſime Chriſtiane, ſub re divina panem hunc in altum attoli, ſed inde non comedes; videbis per plateas ad ægros deferri, ſed inde non comedes; videbis plurimos illo in templis refici, ſed tu inde non comedes: excluſus es ab hac menſa, quia teipſum excluſiſti.

III. At vero prædeſtinati, velut germani Dei filii, hoc pane diu carere, graviſſimam patris iram interpretarentur, ita nullam illius fruendi occaſionem negligunt, non enim neſciunt quam benigne providentiſſimus Deus cunctis animantibus ſuum cuique cibum pararit, aquilis aves, leonibus feras, equo avenam, bovi fænum, gramen ovibus, ceto piſces, homini panem è terra, ſi qui hominum velint eſſe filii, panem è cœlo. hunc illi cœleſtem, hunc filiorum, hunc Angelorum panem, magno deſiderio, ſubmiſſa reverentia, ardente affectu ſumunt creberrime, maluntque pie impudentes filii quàm malè verecundi hoſtes videri. Ex horum prædeſtinatorum numero ſi quem Chriſtus in magna hac cœna ſic alloquatur: Attende quid amore tui pro te fecerim. Spinas in capite meo numerabis, non item dolores alios in corpore Flagella & clavi corpus

 meum

meum ſauciarunt, at vero cor meum injuriæ innumeræ. Ipſam pæne mortem pro te paſſus ſum in horto, angores me prius flagellarunt quam milites. Tuum jam eſt cogitare, quid hoſtes fecerint, cum etiam amiciſſimi læderent. ſcis, in quam duro lectulo pro te mortem obierim. Amor meus (ut diſceres, quantus fuiſſet) acerbiſſima omnium & ignominioſiſſima morte defungi voluit, ſed ignominioſior illa crucis & acerbior reperiri non potuit. En, pro te mortuus ſum, & millies pro te mori non recuſaſſem. Tu vero pro me quid patieris? ſi vis ut meus in te amor ſit perpetuus, fac ut ſit mutuus, amantem te ama. Ego te amavi ad mortem, ad crucem uſque, & quouſque tu me amabis? Quis prædeſtinatorum illorum non ſinceriſſimis infuſus lacrimis reſpondeat? Etiam ad mortem uſque, ô mi amantiſſime Domine, etiam ad ipſam uſque crucem te amabo, ſi ſic tibi placeat. Et quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te, mi Ieſu, ô Ieſu mi ſuaviſſime? quis ego ſum, ut pro te mori ſim dignus; & quis tuus hic eſt amor, ut hæc pati, ut ſic mori pro me, ſine me, ô vita mea, volueris? Hi tales gemitus, caſtiſſima hæc ſuſpiria crebræ communionis, epulatoria ſolent eſſe colloquia; ſic animus Deo ſuo intime unitur.

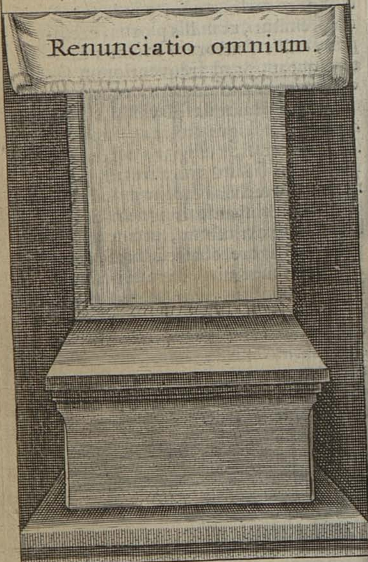
Et idcirco communionem crebram (modo ſinceros ea habeat affectus,

etſi

etſi non ardentiſſimos) magnum prædeſtinationis ſignum ponimus. Verum, quidquid vel libri clament, vel cathedræ, pars magna Chriſtianorum tam gravi malæ conſuetudinis veterno premitur, ut nullis piorum exemplis, nullis ſanctorum monitis excitari queat, & ad frequentiorem ſacramentorum uſum permoveri.

O Chriſtiani, quæ glacialis rupes, quod letale frigus pectora veſtra conſtringit, ut ſic refugiatis amœniſſimum hunc ſolem? non advertitis, hoc meras eſſe technas cacodæmonũ, qui omnem divini amoris ignem in nobis cupiunt extinctum, ut hoc animi peſſimo frigore obrigeſcentes, vivamus velut mortui, pereamus in ſordibus, nec in illam vivorum regionem perveniamus? At qui perſeveranter Chriſtum amat, nil magis quam ſæpe cum Chriſto eſſe deſiderat, ut veriſſime dixerit Caſſiodorus: Inaudita eſt dilectio quæ amicum amat, & præſentiam ejus non amat.

SYMBOLVM. IV.

Quæ mihi fuerunt, lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta
ad Philipp. 3

QVARTVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM IV.

ALTARE NVDVM ET DEVELATVM. Per quod ſignificatur *Renuntiatio omnium*. Proclamat Servator noſter : Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Renunciare juſſit omnibus, ſuaſit relinquere omnia. Ita dicat qui Chriſtiani ſanguinis eſt : Pauperrimus eſſe malo quam Dei inimicus ; malo bonis omnibus, quam divina gratia ſpoliari.

Paupertas multos fecit mercatores non aromatum aut panni, ſed cœli. Simile eſt, inquit Chriſtus, regnum cœlorum homini negotiatori, quærēti bonas margaritas ; inventa autem una pretioſa margarita, abiit & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam : mercator iſte non damnum cenſet, ſed maximum quæſtum, omnes opes ſuas amiſiſſe : imo certe non amiſit, ſed vendidit, quia pro illis maximi pretii gemmā recepit. reculas ſuas dedit, & Chriſti chirographum acquiſivit, quo Matt. 13.

 uno

uno erit olim beatissimus : aurum contempsit & totum sibi cælum jam habet oppigneratum : prædiola sua non deseruit, sed paratus erat deserere, & amplissimum sibi regnum comparavit. Qui margaritam habet, inquit Chrysostomus, novit se divitem esse, etiamsi ignotum illud sit, cum parvo in loculo margarita recondatur. Certe negotiandi caussa vivimus, non otiandi. neque ullus tam rerum egenus est, qui hanc gemmarum mercaturam nequeat facere; Nos enim quærit Deus, non sine nobis nostra, inquit Augustinus. neque vero etiam ullus tam abundans rerum est & dives, cui difficile videri debeat, emendis unionibus illis, parvi facere sua omnia. Mercatus hic non exigit, ut opes amittat, sed ut paratus sit, si necesse, amittere; negotiationis hujus ratio non est, ut pecuniam omnem eroget, sed ut, si opus, malit animæ parcere quam pecuniæ, & multo promptius mendicus esse velit quam Dei inimicus. non enim animam pro pecunia, sed pecuniam pro anima deponere convenit, seu sponte largiendo, seu patienter amittendo. Et hoc esse signum prædestinationis affirmamus. huc nos non tantum Christiana fides, sed & ratio ducit.

Lib. Evang. qq. in Matt. q. 13.

I. Stilpon

I. Stilpon capta patria, ereptis liberis, amiſſa uxore, cum ex incendio publico ſolus & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, nunquid omnia perdidiſſet? Nihil, ajebat, perdidi; omnia mea ſunt mecum. Idem, amiſſis omnibus, auſus eſt dicere Bias: pectore enim illa geſtabat, non humeris, nec oculis videnda, ſed animo æſtimanda. Hoc generoſi pectoris nota ſit in idololatra, in Chriſtiano certæ *prædeſtinationis* ſignum eſt ad vitam. Ille Chriſto facit ſtipendia, qui cum amiſit plurima, dicere tamen audet: Omnia mea mecum porto: Deus meus, & omnia.

Sanctiſſimum virum, Franciſcum Aſſiſinatem accepimus, noctes ipſas, quatuor verbulorum horum commentatione & creberrima repetitione, ſumma cum animi ſui voluptate tranſegiſſe. Sanctiſſimum hunc virum liceat imitari, & in omni egeſtate gloriari: *Deus meus, & omnia.* Alii alia quærant, alia deſiderent, aliis oblectentur; unum ego Deum quæro, Deum deſidero, Deo meo delectabor, ô *Deus meus, & omnia!* opes aliis & honores, voluptates aliis univerſas relinquo: Deum ego habeam, & omnia habebo. Totos ego aliis mundos concedo; aureos & gemmeos montes non invideo; exquiſitiſſimas eorum delicias non

ambio; mihi Deus meus eſt omnia. Nihil ita bonum, nihil ita pulchrum aut jucundum eſt, quin ſummum illud, & primum, ac ſupremum bonum, & melius, & pulchrius, ac amœnitate incomparabili ſit jucundius, *ô Deus meus, & omnia!* quam me varia ſæpe accendunt deſideria, quam diverſis quandoque ignibus ardeo, quam multis æſtuo cupiditatibus? ita ut cum lunatico illo
Matt. 17. adoleſcente, modo in ignem, modo in aquam rapiar. Sed quænam illa tanta bona ſunt, quæ ego tam anxie appeto? heu vana, fluxa, ſæpe turpia, & quæ non poſſunt eſſe diuturna, ſic ut ſuum dominum & amatorem vel moriendo prævertant, vel deſerant morientem. Deus meus, amor meus, gaudium meum, & mea omnia, quid tandem eſt quod appetere poſſum, cujus loco non tu mihi ſis, ô Deus, & ſis omnia? mihi cibus, mihi potus, mihi quies, mihi gaudium & voluptas, meus mihi maximus honor eſt Deus, Deus mihi omnia, & plus quam omnia. nam etſi cibis, quos inhio, veſci: Potu, quem cupio, refici: voluptate, quam ardeo, frui liceat: quid tamen iſtud veſci, quid iſtud frui eſt & refici? *Deus meus, & omnia,* te frui, à te refici, eſt perfectiſſime recreari, eſt frui omnibus bonis. At interim premit labor, dolor affligit, curæ diſtrahunt, opes minuunt, fa-

vor

vor subtrahitur, vita decrescit, homines turbant & exagitant. Nihil horum vereor, proclamat Paulus, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum. neque enim hæc omnia, etiamsi simul ingruant, mala sunt, si summum illud bonum opituletur, Deus: *Deus meus, & omnia.* tu mihi ô bone Deus, ô bonitas, in ipsis laboribus es quies, in doloribus, voluptas, in curis securitas; in paupertate vera es opulentia; tu mihi ab omni hominum insultu, propugnaculum es tutissimum, tu mihi quicquid malorum fugiam, es refugium; tu mihi es omnia, quæcunque tandem desiderare possum, vel optare. Omnis copia quæ Deus meus non est, egestas mihi est. quid impuros rivulos sectemur? ipsum fontem habemus, eumque limpidissimum: Deum habemus, omnia habemus, quæcunque habere concupiscimus. si quem paupertas flagellat, si cui fortuna irascitur, minus quidem is gaudet, sed & dolet minus: suum ab hoc fortuna repetere non potest, nec alienum mors auferre.

Actor. 20.

II. Huic tamen eo modo pauperi, felicitate non cedit dives ille, qui cum plurimum bonorum possideat, nihil amat: opes arca claudit, non corde; tristitia nequaquam extinguendus, etsi perdat universa. Nam sine dolore amittitur, quicquid sine amore possidetur: Quæ vero ardenter diligimus habita, graviter suspiramus ablata, ait D. Gregorius. Bonum quo quis vere bonus est, nemo invitus accipit, nemo amittit invitus, bonum enim censendum non est quod eripi potest. I nunc, Satan, & tabellarium te finge, nondum omnis patientissimi Iobi familia est extincta, etiamnum vivunt, qui renunciare possint omnibus: Curre ergo, nuncia tali, clama altum: Res tua & pecunia tua omnis est perdita. responsum nunc audi: Nisi ego illam, fortassis illa me perdidisset; jam in via ad cœlum ero expeditior. Exoneravit me Deus, charo quidem sed periculoso pondere, & tutiore posuit loco, damnum non putabo, quod Deus mihi voluit esse remedium. Et cur me frustra & vane affligerem? habui ista tanquam perditurus: nunc ego magis meus sum, cum ista non sunt mea amplius. Auditis Christiani, audis Orciniana vulpes? sic sentit, sic & loquitur, quisquis cælo prædestinatus est, nec unquam tantum bonorum potest perdere, quin libe-

liberam hanc vocem retineat: Iactura non eſt, ſed verſura, cum lucrum ingens diſpendio levi comparamus, cum terræ glebulis mercamur cælum.

QVIN-

SYMBOLVM. V.

Tribulatio perpetua
cum patientia.

*Beati qui nunc fletis,
quia ridebitis. Luc. 5.*

QVINTVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM V.

FRVTEX ROSARVM spinis ſeptus undique. Per quem monſtratur *Afflictio perpetua, & exercitatio cum patientia.* Abraham Euangelico epuloni in flammis hoc ſignū opponit: Recordare fili, quia recepiſti bona in vita tua, Lazarus ſimiliter mala; in vita tu lætabaris, Lazarus cruciabatur: nunc tu cruciaris, lætatur Lazarus. ſic vertuntur vices certa Dei lege. *Patiendum eſt*, aut *hic*, aut *ibi* in alio prorſus orbe & vere *novo*. Alterutrum nunc mature eligendum; nemo evadit. D. Chryſoſtomus, Quem videris, inquit, virtutis ſtudioſum, innumeris tamen affligi moleſtiis, beatum hunc puta, ut qui commiſſa peccata hîc diluat, & illic paratam habeat mercedem. Orat. 3. de Lazaro.

Impoſſibile eſt ut qui malis indixerit bellū, preſſuris careat. Nefas eſt pugilem Dei vacare deliciis, non licet epulari luctantē: luctamen enim ſunt præſentia omnia, certamen, bellum, preſſura, anguſtia, ſtadium: aliud eſt quietis tempus, hoc ærumnis deputatum eſt atque ſudoribus. Nullus, ubi ad certamē ſe exuit, unctuſque eſt, requiem quærit. Si enim requiē quæris, cur

Idem Chrif. Epist. 2. ad Tit. c. 3. cur te exuisti? cur libidinibus ac naturæ bellum indixisti? Nihil horum te perturbet, siquidem illi in quiete, tu in tentationibus vivas. Alioquin erroris damnandum est beati Iacobi

Iac. I. hortamen: Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes

Sen. I. de provid. Dei. varias incideritis. Nihil eo infelicius, cui nihil evenit adversi. Argumentum est talem à Deo contemni ut imbellem & ignavum. Amphitheatrum honoris est, inter adversa luctari. Certa beatitudinis tessera est, posse in perpessionibus gaudere, & circumlatrantibus undique malis, hilarem cœlo animum attollere, etsi per genas copiosæ fluant lacrimæ. Scivit equidem Christus nos ingenti ærumnarum acervo locupletes, gaudium solidum, præter spem futuræ mercedis habere nullum, & tamen tanquam beatis:

Matt. 5 GAVDETE, ait, ET EXVLTATE. At nos, quoties vane lamẽtamur cum affligimur? sæpe puerilem in modum querimur, ac ad omnem pæne ictum trepidi expavescimus, nec agnoscimus paternam Dei & medicã manum vulnerantis, cum tamen & pueri sciant, vulnus quod à chirurgo est, medicamentum esse & initium valetudinis. Vt medeatur & sanet, vulnerat Deus, non ut jugulet. testis

I. Pet. 3. horum beatus Petrus: Si quid patimini, ait, propter justitiam, beati: hæc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiẽs injuste.

juste. quæ enim est gloria, si peccantes & colaphizati suffertis? sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum. ita & beatus Gregorius: Sæpe contingit, inquit, ut electus quisque, qui ad æternam felicitatem ducitur, continua hîc adversitate deprimatur. à cunctis despicabilis cernitur, & hujus mundi gratia indignus æstimatur: sed tamen ante occulti judicis oculos virtutib⁹ emicat, vitæ meritis coruscat; honorari meruit, despici non refugit; corpus continentia afficit, sola in animo dilectione pinguescit; mentem semper ad patientiam præparat, & erectus pro justitia de perceptis contumeliis exultat.

I. Vere æterna providentia, hominem probum in delitiis non nutrit; experitur, indurat, ibi illum præparat, ita tamen ut simul ei promittat: Cum transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaveris in igne, nō combureris, & flamma non ardebit in te. Nimirum in undas immitit nos Deus & in flammas, uri sinit & mergi, æstu suos explorat & gelu, sed quos ad vitam prædestinavit, non comburi permittit aut submergi. Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere.

Is. cap. 43.

1. Cor. 10.

Eximie, si quisquam, de hac prædestina-

stinationis nota videtur sensisse Ludovicus Blosius, qui plenissime affirmans: Non est ullum, inquit, certius signum divinæ electionis, quam si quis afflictionem, vel quicquid adversorum à Deo immittitur, non tantum non repugnanter, sed submisse atque patienter sustineat, cum homini utilius nihil eveniat quam AFFLIGI. Et hic est ille inæstimabilis gemmæ ãnulus, quo Deus desponsam sibi animam donat. tanti est, vel minimam molestiam pro Deo perpeti, ut Chrisostomus velut decretum proclamet: Nihil esse melius, quam male pati propter Deum. De torrente nunc electi bibunt in via, proptera caput exaltabunt in cœlo. Nunc deprimuntur & calcantur, ut olim assurgant & extollantur adinstar plamarum. Vult nos Deus probe scire, arduum esse bonum, & infinitum quod quærimus, pro quo obtinendo laboramus, ut verissime dixerit Marcus anachoreta: Deus conscius imbecillitatis nostræ, nemini solet magni quid conferre, nisi previa calamitate. Mosen Deo vocanti obtemperantem, & aula egressum, glomerata clade invaserunt paupertas, ignominia, contemtus, insidiæ regis, pericula mortis, fuga, exilium. Electos Dei cernimus, inquit Gregorius, & pia agere & crudelia pati: hinc ergo colligitur, districtus judex quanta illic feriat districtione quos reprobat, si cruciat quos amat. Erras, mi Chri-

Instit. Spirit. cap. 8.

Hom. 8. in c. 4. ad Ephes.

Psal. 109.

Christiane, erras, si cogitas te integrum & non bene contusum, perventurum ad cælum. Circumspice, & videbis, quod plerunque qui ditiores sunt virtutum, locupletiores sint afflictionum: qui vitiis opulenti crebro etiã numis & fortunæ favore. Nimirum pecudes macello destinatæ, liberrime saltant per pascua, aliis in opere sudantibus: sic & homines cœlo assignati, non lasciviunt in pratis, sed hinc illinc gemunt in angulis, adeo ut verissime quoque Ludovicus Blosius ex magni viri ore pronunciet: *Quemcunque Deus potioribus donis exornare sublimiterq; transformare decrevit, eum non blande & molliter lavare, sed totum in mare amaritudinis immergere consuevit.*

II. Galenus & Hippocrates retinere docuerunt animam & fovere, Christus odisse docuit & perdere, ita ut quod dixisse fertur Themistocles, omnes olim cœlites sint dicturi: Perieramus, nisi periissemus. plurimis saluti est, perire: revera multi male perierant, nisi à Deo perditi bene periissent. hinc Paulus, cum perditus aliis, sibi tunc maxime restitutus videbatur: Placeo mihi, ait, in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatib⁹, in persecutionibus, in angustiis pro Christo: cum enim infirmor, tunc potens sum. Bernardus 2. Cor. 12.

quærendo Deo quaſi fatigatus: Circumire, inquit, poſſum Domine cœlum & terram, mare & aridā & nūſquam te inveniam, niſi in cruce: ibi dormis, ibi paſcis, ibi cubas in meridie. Igitur Dominū ſervi ſequamur, & brevi moleſtia cruciatus æternos redimemus. Athanaſius ab Iuliano Apoſtata in exilium abire juſſus, cū Alexandriæ illacrimantes circa ſe cerneret Chriſtianos: Bono animo, inquit, eſtote; nebula enim eſt, quæ brevi evaneſcet. Vere nebula ſolum eſt, quicquid horroris habet hæc vita, ſed nebula brevi diſſipanda, per æternam ſerenitatem. Priſci, ſi qui ex illis laborioſi, nullum diem volebāt eſſe ſine linea: Chriſtiani, quotquot probi ex illis, nullum diem ire cupiunt ſine nubecula, ut habeant ſemper quod amore ſui domini patiantur. Iobo cœlum fuit non tantū nubilum, ſed & ferreum, & tamen omnem patientiæ ſpeciem, uti Tertullianus loquitur, adverſus omnē diaboli vim expunxit, quem non abacti greges, non filii uno ruinæ impetu adempti, non corporis cruciatus à patientia excluſit. Quale in illo viro feretrum Deus de diabolo extruxit? quale vexillum glorię erexit, cum ille homo ad omnem acerbum nuncium nihil ex ore promeret, niſi DEO GRATIAS? quid? ridebat Deꝰ. Quid? diſſecabatur Satan. hinc omnia

Sozom. l. 5. c. 14.

lib. de patien. c. 13.

nia duplicia recuperavit. Itaque dum patimur, grandi passu in patriam proficiscimur.

III. Diversæ ad cœlum viæ sunt, tutissima est omnium & certissima, regia via *crucis*. Per multas tribulati- Act.
ones oportet nos intrare regnũ Dei. 14.
Et uti vasa figuli probat fornax, sic Eccl. 27.
homines justos tentatio tribulationis: sed in fornace ardet palea, aurũ purgatur; illa in cinerem vertitur, illud sordibus exuitur. Fornax est mundus, aurum justi, ignis tribulatio, artifex est Deus. Quod si auro vox sit & sensus, sic loquetur: Quod vult ergo artifex, facio; ubi me ponit artifex, tolero. Ardeat licet palea ad Augustin. in
incendendum & consumēdum me, Ps. 60.
illa in fumum abit, ut ego sordibus caream. Videte ergo paleæ, videte & vos qui aurum estis; in eodē igne palea fumat, aurum rutilat; in eadē afflictione improbus blasphemat Deum aut accusat, patiens laudat, & ex ipsis adversis vires sumit, uti ignis qui flatu impetitur & crescit, atque unde extinguendus creditur, inde roboratur. Crescit adversis agitata virtus. Numera mihi ab orbis incunabulis omnes Dei amicos, & in omnibus hanc *prædestinationis* notam reperies. Deus tentavit Sap. 3.
eos, & invenit illos dignos se. Abraham exercetur varie & affligitur, Ioseph à fratribus venditur, David à

filio iniquissima patitur: Isaias serra medius secatur, Ezechias eliso cerebro per saxa raptatur, lapidatur Hieremias, Michæas gladio feritur, Amos secundũ tempora clavo transfigitur, Daniel leonibus objicitur, Naboth saxis obruitur: Elisæus deridetur. Iob ulcerosus, etiam conspuitur, Tobias excœcatur, Susanna innocens damnatur. paucos dixi. & quid malorum non subiit Paulus? Apostolorũ ceteri flagellantur, crucifiguntur, necantur. Nemini suorũ parcit Deus, quem enim diligit Do-
Hebr. 12. minus castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit, omnem,
2. Tim. 3. omnem. Omnes enim qui pie volunt vivere in Christo Iesu, persecutionem patientur.

IV. At hoc habet pro certo omnis
Tob. 3. qui te colit (ô Deus) quod vita ejus
Iob. 7. si in probatione fuerit, coronabitur, quia post tempestatem tranquillum facis, & post lacrimationem & fletũ, exultationem infundis. Ergo beatus homo qui corripitur à Deo. si e-
2. Tim. 2. nim sustinemus & conregnabimus. Quare nemo flagellari timeat, sed timeat exhæredari. ad hæreditatem æternã flagellis erudimur, ne, dum delectamur in via, obliviscamur quod desiderabamus in patria. Si exceptus es, inquit Augustinus à passione flagellorum, exceptus es à numero filiorum. Noli esse iniquo

sensu

ſenſu & puerili, ut dicas: Plus amat pater meus fratrem meum, cui permit it facere quicquid vult, quam me, quia ſi me movero contra ejus juſſionem, flagella invenio. potius gaude ſub flagellis, quia tibi ſervatur hæreditas: illis ad tempus parcit, quos in æternum damnabit. Tanquam per amœna prata ad carcerem venit, qui per præſentis vitæ proſpera ad interitum currit. Obſervant aliqui roſam juxta allium plantatã reddi fragrantiorem. ſuas habet & cœleſtis hortulanus fragrantiſſimas roſas, homines paradiſo deſtinatos. Has ipſe roſas plerunque ſic plantat ut noxiarum herbarum vicinia illis ſit toleranda, quo enim quiſq; probior, hoc in eum improborum inſultus audacior; hoc etiam variarũ ærumnarum incurſus crebrior. Sic fragrantia roſarum, allii fœtoribus eſt acuenda. Quin & hoc ajunt, roſã quæ per artem ſine ſpinis naſcitur, etiam ſine odore eſſe: virtutum odor, præſertim patientiæ, fragrantia nulla eſt, ubi nulli ſunt rerum adverſarum aculei. Nemo ſane quantum profecerit niſi inter adverſa cognoſcit: nondum ſe noſſe cœpit, qui necdum cœpit eſſe miſer. Noctu lucent ſtellæ, de die latent; ſic vera virtus quæ ſæpe in proſperis non apparet, in adverſis eminet. Nec tam placent cœleſti Domino famuli rebus

S. Gre. in Iob, 5.

SYMBOLVM. VI.

Auditio verbi Dei.

Audiens ſapiens ſapientior erit. Prouerb. 15.

præclare gerendis, quam adversis alacriter & cum fiducia perferendis. Aquila pullos suos objectu solis explorat, metalla argentarius coticula, Christus famulos suos camino afflictionis. Præ Romanis ergo potiori nos jure dicimus : *Et facere & pati fortia, hoc Christianum est*, nam qua via caput præcessit, hac subsequendum est membris.

SEXTVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM VI.

FICVS, Quam Christus in suis concionibus non tantum nominavit sæpius, sed quæ divino verbo jussa comas ponere & exarescere, momento paruit. fidelem diceres divini verbi auditricem, ideo hac designatur *Auditio verbi Dei*. An non illustre hoc Prædestinationis signum ex ore Christi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. eximie id declarans Ioa. 8.
Ambrosius: Quomodo, inquit, possunt verba Dei dulcia esse in faucibus tuis, in quibus est amaritudo in Ps. 118.
nequitiæ? Facile agitur quod libenter auditur. sed illi veri sunt divini Isido. soliloq.
verbi auditores, de quibus Servator:

Beati, inquit, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Frustra custoditur memoria, quod non custoditur & vita. Sunt qui audita sic retinent ne obliviscantur, hoc tamen agunt vivendo ne corrigantur. Mens prædestinati divina & sacra cupide anhelat, seponi jubet negotia, ludos abrumpi, epulas etiam quandoque deseri præcipit, ad templum, ad concionem urget, nec excusationes admittit, pluvium cœlum non metuit, serenum etiam negligit, aprico & campis, templorum fornices præponit, satagit, audire, nec satiatur auditis. Auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam, quæ utique certior haberi nequit quam è verbo Dei. Quærit anima Verbum, inquit Bernardus, cui consentiat ad correctionẽ, quo illuminetur ad cognitionem, cui innitatur ad virtutẽ, quo reformetur ad sapientiam, cui conformetur ad decorẽ, quo fruatur ad jucunditatẽ. Animus hoc cibo pastus, quoties cũ Hieremia propheta succlamat? Inventi sũt sermones tui, & comedi eos, & factũ est mihi verbum tuum in gaudium & in lætitiã cordis mei. Nam D. Chrysostomo teste, uti esurire signũ est valetudinis in corpore, sic amare divina eloquia indiciũ maximũ sanitatis in anima.

Aug, in Ps. 118.

Eccles. c. 3.

Serm. 85. in Cant.

Hier. c. 15.

Chrys. hom. 14. in Gen.

I. Et quis eum credat valere animo qui aversas à veritate aures, ad fabulas

bulas laxiſſime ſinit excurrere, & dū in templis vitia verbis caſtigantur, ille factis domi exercet, &, in pię exhortationis vicem, vel calicem trahit, vel fritillum & teſſeras movet, aut otioſis ambulatiunculis diē imminuit, aut cum canibus agros & ſilvas pererrat, aut dum concionator in ſuggeſtu ſudat, ipſe languidiſſim⁹ dormitator, adhuc dum inter plumas volutatur, nec erubeſcit ſomniculoſus glis, à ſole jam pæne meridiano, in plumeo ſepulchro deprehēdi. turpe eſt de Chriſtianis hoc ſcribere; ſed longe turpius Chriſtianos hoc facere. hæc ſigna non ſunt niſi pereuntium: longe aliis noſcuntur præ deſtinati. Factum eſt autem, ait Lucas, cum turbæ irruerent in eum, Luc. c. 5.
ut audirent verbum Dei &c. Non ſynagogis aut templo, ſed nec civitatis mœnibus hæc audi di ſancta fames coërceri poterat: in camporum ampliſſimam planitiem ſeſe effūdebat. ſed nec ſolitudines horrebant viri fæminæque, modo liceret audire concionatorem eum quem ſequebantur quoquò ibat. Nos templis vicini habitamus, & ſæpe nec pedē movemus audiendis iis quibus meliores fiamus, nedum ut impranſi & incœnati ad ſolitudines, ad mare properemus; ita fit ut plerūque nihil magis faſtidiamus quam divina. hoc ævo ſane non deſiderantur qui di-

cant, sed qui audiant: concionatorũ satis est, non ita semper auditorum. sexcentas fingimus absẽtiæ caussas: nec desunt qui audire nolint ideo, ne forte dormientem excitent conscientiam: qui enim se reum novit, etiam se judicem formidat, & tribunal horret propriæ conscientiæ.

Deflevit Hieremias, vias Sionis lugere, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem: non minus viæ ad templa sæpe nunc lugent, dum in viis ad tabernas plauditur. non densæ nimium concursationes fiunt ad auditionem divinæ legis: at si ridiculus histrio novam spectaculi venustatem promittat, si nuptialis põpa per urbem incedat, si nundinalis curiositas alliciat, mox usum pedum
2. Par. c.36. recipimus, & quicquid oculorum habemus, adferimus; concurritur insolita stipatione. Dei vero nuncii si non ut olim subsannantur, certe parvi penduntur sermones illorum, quod graviter pagina sacra queritur.

Non quidem negandum est, multos esse qui conciones audiant, sed & illud tamẽ fatendum erit, paucos esse, qui animo desiderent, à concione audita redire emendatiores. Aures habent, manibus carent, audiunt & non faciunt. Non abeunt inde vel tantillo meliores. Sunt qui audiant, ut piæ curiositati non obsistant, alii ut tempus fallant, quidam ne pec-
cent

cent in consuetudinem: isti ut docti-
ores fiant nō ut meliores, hi ut cha-
ros oculos, quos alibi minus com-
mode possent, in templis videant; at
isti ut videantur, & aliorum in se o-
culi convertantur: sunt qui dicentis
voculas excipiant in risum aut calū-
niam; sunt etiam qui confabulaturi,
aut certe dormituri accedant, aut
aures præbituri, sed jā onustas. Pau-
ci sunt, & ii demum vere probi au-
ditores, qui animum adferunt exci-
piendis monitis paratissimū, nec aliā
ob caussam veniunt, quam ut rece-
dant seipsis meliores: non scholæ
discūt, sed vitæ; audiunt utraq; aure
vincti, nec unquam facile audire de-
sinunt, nisi virtuti jam procliviores.
Nemo adeo ferus est qui non mite-
scere possit, si modo culturę patientē
aurem accommodet. Et Christi ovi-
culæ ab alienis dignoscendæ, cauma
seu signum in aure gestant; verbum
divinū avide audiunt, & obediunt.

II. Norunt prædestinati quam sol-
licite monuerit Augustinus: Non
minus reum esse qui verbum Dei
negligenter audierit, quam qui cor-
pus Christi in terram negligentia
sua cadere permiserit. Nō ergo tam
attendendus est, qui dicit, quam qui
dictat, & dicenda imperat Deus. Ego
quid sum, inquit Augustinus, nisi co-
phin⁹ seminatoris? Ille in me pone-
re dignatus est, quæ vobis spargo.

Hom. 26. in lib. 50. hom.

nolite

nolite attēdere ad vilitatem cophini, ſed ad claritatem ſeminis, & poteſtatem ſeminatoris. Chriſtianus ubique invenit quod diſcat, ſemperque proficiat, atque hoc etiam ſuæ prędeſtinationis indiciū agnoſcat, ſedere ad pedes Domini, & cū Magdalena audire verbum Dei ; neque ob domeſtica miniſteria, nec ob ſororis murmura, nec etiam ob amiciſſimorum avocamenta, ab ore loquentis pendentem avelli poſſe. Neque vero electionis nota eſt, audire tantum, ſed & meminiſſe, ſed & exequi. quorſum eſt comedere, ſi quod comeſtum, mox indigeſtum
Luc. 2. revomatur ? in Chriſti matre maximæ laudis erat, quod conſervarit omnia verba hæc, conferēs in corde ſuo. In corde meo, ait pſaltes regius, abſcondi eloquia tua, ut non peccē
Luc. 8. tibi. Terræ bonæ conferuntur ii, qui in corde bono & optimo audientes, verbum retinent, & fructum afferūt in patientia. Nam uti legere, & non intelligere, ſic audire & audita memoria non cuſtodire, ferme tantundem quod negligere eſt. otio abutitur pictor, qui lymphatis coloribus quidlibet in tabella, magno ſtudio pingit, quod mox ſpongia detergat : ſic turpe Chriſtiano eſt, audire & mox omnium obliviſci. ſic meminiſſe conetur, ut memoria non ſit ignava, ſed efficax & ſtrenua, quæ fi-
eri

eri urgeat, quod meminit faciendū. Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea. SCIVISSE neminem ad cœlum extulit, ſed FECISSE; facere autem non vult, qui recuſat ſcire facienda. Fons ſciendi puriſſimus, libri divini. Et quamvis ex eodem divinæ ſcripturæ fonte diverſi hauriāt, idque ſæpius, nemo tamen unquam poterit totas has opes eruere. Ea eſt hujus opulentiæ natura, ut quo foderis altius, hoc magis exundent divini ſenſus; fons eſt nunquam deficiens. Quemadmodum vero formica pabulū in hiemē æſtate ſibi colligit, ſic Chriſtianus in tranquillo verbum Dei excipit, ut inde in rebus turbidis paſcatur. Conſtat, eos qui hac in re contemptores, ſic quandoque puniri à Deo, ut & ipſi ſentiant ſe puniri, & videant alii. Alium ab alio doceri, alterum alteri ſubmitti vult Deus. Sapientiſſimus erat rex David, præceptorem in plurimis habebat Spiritum ſanctum, probe ſciebat adulteria & homicidia eſſe vetita, & tamen pœnitentiā prius non egit, quam de ea diſſerentem Nathanem audiit. Chriſtus Paulo è nubibus concionatus eſt, & tamen erudiendum illum ad Ananiam miſit. Cornelio nunciavit Angelus, preces ejus & eleemoſynas Deo probari, ſed ſimul ei Petrum à quo inſtrueretur, monſtravit. Reginæ Canda-

Ioan. 13.
Serm. 4. de Lazar.
Act. 9.
Act. 10.
Act. 8.

ces

ces quæstori Isaiam in curru legenti, non Angelus in præceptorē, sed Philippus à Deo assignatus est. Moses, quē jure diceres Deo à secretis fuisse, & supremum intimumque Numinis consiliarium egisse, nihilominus à socero suo tametsi alienigena instituitur velut puer, nec sine acri verborum castigatione, modum docetur gubernandi populi. Christus ipse, æterna sapiētia, medius doctorum sedet, & interrogat. Nullus hominum sexus, nullus ordo & status, audiendarū concionū immunis est.

Exod. 18.

Luc. 2.

III. At inter doctos, inquis, censeor: nil novi audiam; quæ dicturus est Ecclesiastes, jam ante scio. En humani ingenii eruditam superbiam! & quis eo pervenit ætatis & doctrinæ, ut nō plura nesciret quam didicisset? Sed fac, omnium te esse doctissimum, nec doctiorem è concione rediturum: ita quidem intelligētia antecelles omnibus. Sed quid voluntas & memoria? an non movenda illa & inflammanda, monenda ista erit & juvanda? memoriæ facillimum est falli, pronissimum voluntati errare, nisi quotidianis subsidiis dirigantur, illa ut firmetur, hæc ut ab erroribus liberetur. Ergo non utile tantum, sed & necessarium est omnibus, conciones audire; malis, ut corrigantur; bonis, ne corrumpātur; ignaris, ut doceantur; doctis, ut com-

commoneantur, & ut nova discant, aut certe vetera memoria recolant: Audiens sapiens sapientior erit, &, Prov.1
Auris sapientium quærit doctrinā. Prov. 18.
Herodes multis sceleribus clarus, tā Marc.6
barbarus tamē, aut fatuus non fuit, quin aulicum concionatorē suum, *& libenter audiret, & audito eo multa faceret.* In Herode non libentia tantum audiendi fuit, sed & longa quoque patientia. multa enim ex Ioannis concionatoris sui præscriptione facere non potuisset, nisi concionatorem sæpius, & de multis audiisset, neq; per catalogum duntaxat enumerando, vitia regis Ioannes castigasse censendus est, sed rationibus & copiose egisse, ut non tantum indicaret mala, sed & potenter dissuaderet. Non poterant regis adulterium, & tot ejus flagitia, unica Ioannis concione satis elui. singula singulas conciones, imo singula plures exigebant; mens sceleribus obfirmata, crebro ariete quatienda erat: Et tamen *libenter eum audiebat.* Et quamvis ei Ioannes in os & in faciem objiceret publice: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, idque oratione indubie longa probaret, tamen *libenter eum audiebat*, tantum in Herode fuit audiendi studium, nec destitit Ioannes; cetera omnia Herodis facinora silentio politico non involvit. clarus testis beatus Lucas: Herodes

des autē, inquit, tetracha cum cor-
Luc.3. riperetur ab illo, de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit. itaq; Ioannes in Herodis tyrannidē, in cædes, in tributa tam avare collecta quam prodigè in omnem luxum dissipata invehebatur libere, & tamē *libenter eum audiebat.* tanta in Herode fuit concionatoriæ objurgationis patientia, ut non prima illa vehementiore, non secunda, nec tertia, non multis concionibus sequentibus fuerit offensus, *libenter eum audiebat*. Herodi Ioannes nunquam neque nimis sæpe, neque nimis prolixe, neq; nimis simpliciter aut populariter, neque severe nimis, aut acerbe visus est concionari, *libenter eum audiebat, & audito eo multa faciebat;* modo facere perseverasset; queri certe non potuit quod fortuna sibi veritatem invideret. queritur
Ib.6. de benefic. c. 3. id olim Seneca, & Monstrabo, inquit tibi, cujus rei laborent magna fastigia, quid omnia possidentibus desit, Scilicet ille qui verum dicat. Non vides, quemadmodum illos in præceps agat extincta libertas, dum nemo ex animi sui sententia suadet dissuadetque, & unum amicorum omnium officium est, una contentio, quis blandissime fallat. Non fefellit Herodem Ioannes, tam candidi pectoris, tamque aperti oris monitorem se præstitit, ut nil minus
posse

posse sit visus, quam veritatem tacere. regias aures assidue vellebat, quibus & flagitium illud identidem occinebat: Non licet tibi, Herodes, non licet tibi. Vbi mihi nunc illi delicatuli & prurientes auribus, qui si uno verbulo, etiam sæpe detorto & perperam intellecto, notatos se putent, & concionatorem execrantur, & cathedram. Herode parricida & adultero, nescio an in hoc non deteriores sint, qui quamvis vitia, ut ipse, non fugiant, fugiunt tamen conciones quæ vitiis medelam faciunt, quod non faciebat Herodes. Seductori dat manum qui dare dissimulat præceptori, & stulto discipulum committit, qui se solum pro præceptore agnoscit. quisquis jam adeo sibi sapit, ut neminem docentem audire nisi se dignetur, plus elationis ostendit, quam eruditionis. nec potest in eo virtutis esse amor, in quo cœlestis doctrinæ odium est, aut neglectus. Initium recedendi à Deo, est fastidium audiendi divina, nec Deum diligit, qui pia monita non esurit. Lapis lydius explorat aurum, Euangelium Christi revelat cogitationes hominum.

SYMBOLVM. VII.

Eleemosyna cum benigno affectu.

Vnicuiq; mandauit Deus de proximo suo. Eccli. 17.

SEPTIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM VII.

FRVTEX TABACI. Saluberrimum hoc fruticis genus est, ulceribus præsertim & vulneribus curandis illustre. grande ulcus corporis est, paupertas: grandius animi, peccatum. utrique persanando mirifice conducit *Eleemosyna, illa presertim quæ datur benigno affectu in egenos.* & hæc per Tabaci fruticem repræsentatur. Ab Apostolo id discimus: Induite vos, inquit, viscera misericordiæ sicut electi Dei. non dantis manum duntaxat, sed & affectum requirit. Vere beatus qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Divinæ scripturæ syllogismo id firmatur. Qui accipit mutuum, servus est fœnerantis. sed ditissimus Deus per pauperē accipit mutuū. facilis est jā conclusio. alteram syllogismi partē confirmans Salomon: Fœneratur, inquit, Domino (seu, quod idē, Dominus accipit mutuum ab eo) qui miseretur pauperis. Augustini ore Christus sic stipē mendicat: Da mihi ex eo quod dedi tibi, de meo quæro:

Ad Colos. 3.

Ps. 40.

Ad Colos. 3.

Prov. 18.

da & redde; habuisti me largitorem, fac me debitorem, habeam te fœneratorem: temporalia mihi das, æterna tibi restituam, teipsum tibi reddam, quando te mihi reddidero. Gregor. Nazianz. Orat. de amore pauperum. Fac calamitoso sis Deus, Dei misericordiam imitando, nihil enim tam divinum homo habet, quam de aliis bene mereri: tibi derelictus est pauper, velut Deo. talis in terra Deus Iob fuit; Pater, inquit,
Iob, 29. eram pauperum, & causam quam nesciebam, diligentissime investigabam. Oculus fui cæco & pes claudo. Tobias Deo charissimus: Eleemosy-
Tob. 4. na, inquit, ab omni peccato & à morte liberat, & non patitur animã ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna, omnibus facientibus eam.

I. Chrysostomus: Melius est, inquit, hanc artem dandi eleemosynam scire, quam esse regem. hæc enim domos ædificat in cælis semper mansuras, hæc docet quomodo Deo possis similis fieri. Magna res est homo, & pretiosa, vir misericors. Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi. Ergo beneficentia, ut eodem ore aureo loquar, Deo similes facit. & hæc charitatis mater, Christianæ virtutis proprium insigne, per quod discipuli Christi noscuntur: hæc no-

Hom. 33. & hom. 36. ad pop.

Prov. 22.

Chrys. hom. 6, in c. 3. epist. ad Tit.

stro-

ſtrorum ſcelerum eſt medicina, hæc animę ſordes emundat, hæc ſcala quæ in cœlũ uſque porrigitur. Chriſtus præcipit: Theſaurizate vobis theſauros in cælo. Audite, ô divites, novam è cœlo artem: novus colligendi theſauri modus eſt, SPARGERE. Erraſtis hactenus; nam dando diteſcimus, non corradendo & ſervando. Theſauros in orbe illo ſupero ſtruit, qui pauperibus eos in hoc infero diſtribuit. imo nec opus quidem, plenas auro manus in egenos excutere; date obolos & aſſes, date panis fruſtilla (modo benevolus affectus accedat) & in fœnus recipietis pleniſſima horrea, opulentiſſimum ærarium. Cenſores olim luſtrabant civium ædes, & num ſi quæ tineæ in veſtibus, vermes in carnibus, mures in panibus reperirentur, indagabant. non caſſus hic labor hodieque forſan invenirentur qui mallent hoc genus animalium paſcere, quam pauperes. Sed jam invẽtus eſt locus, patetque cunctis ad eũ aditus, ubi nulli mures, non tineæ, nulli vermes. Theſaurizate vobis theſauros in cœlo, ubi neque ærugo neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt nec furantur. Manna non corrumpebatur niſi quod in diem alterum ſervabatur; numi non amittuntur, niſi quos amittere nolumus: tutius ſervari non poteſt, quã

Matt. 6.

Matt. 6.

quod perit inter manus mendiculorum. Ventres pauperum ampla ſunt horrea, quicquid hîc reconditur, incendii ſecurũ augetur, multiplicata uſura. Si Abſalomus auream cæſariem ſuam attondiſſet, crines capite, non funes geſſiſſet: ſi fortunatiores rem ſuam in pauperum ſubſidium acciderent, tot amicos arca clauderent, quot numos; nihil dando hoc agunt, ut periculoſiores ſint inſidiæ, quo plures pecuniæ. Perde pecuniã propter fratrem & amicum tuum, & non abſcondas illam ſub lapide in perditionem, ſuadet Eccleſiaſticus. Chriſtus: Date & dabitur vobis. Puteus, ſi ſua non amittat, luteſcit: uberior fluit, & purior, ſæpe hauriendo. Cœlo deſtinati cum ſtipem dant, ſi poſſent, cor adderent, adeo benigno ſenſu in egenos feruntur, idcirco beatos pronunciavit Chriſtus miſericordes, non eos ſolum qui poſſent quam plurimum elargiri, ſed qui vellent omnium miſereri. Pythagoras olim docuit ſimilia non niſi à ſimilibus comprehendi; hoc vitæ mercatu, non niſi ſimile ſimili paratur, oleum emitur oleo. miſericordiam vis conſequi? hamum jace, miſericordiæ opus. At dando aliis, egebo ipſe. Puſilli animi homo, & qui mavis diffidentiæ tuæ credere, quam ſyngraphæ Chriſti! quantos avaritia ad incitas redegit? nullos

Eccl. 29.
Luc. 6.

elec-

eleemosyna. certat Deus cum libe- Luc.6.
ralitate nostra, nec munificentia si- 3.Reg.
nit se vinci: Date & dabitur vobis. 17.
Sarephtana vidua non tantos fecit 4.Reg.
sumptus, in siccũ prandiolum Eliæ, 4.
quanto lucrata est. Elisei hospita plus recepit quã hospiti suo contulit.

II. At sunt, non è numero prædestinatorum, qui raro dant, nisi dent maligne. Maligne dant, qui quæ nauseant, quibus carere malũt, quæ vix aut esui sunt, aut usui amplius, pauperibus elargiuntur: si quid in domo verminosæ carnis, si quid mucidi panis, si quid fugientis vini, aut morientis aceti; si quid putridi, si quid fœtidi quod vix cani porrigas, mox ad pauperes abit, munifica donatione. Heu Christiani, quam sæpe blanda persuasione, nos fallimus! hoc non est oleum, sed (quod Baruch Baruc.
exprobrat) olivarum ossa offerre. c.6.
Deus ad Cain & munera ejus non Gen.
respexit, quia vilissima de terræ fru- c.4.
ctibus offerebat, qui poterat melio- Hom.
ra. Parum potes? sufficit multum 32. in
voluisse. Multum potes? cave velis epist ad
Heb.
parum dare. Si re non potes, pauperem spe bona, & miti alloquio juva; saltem animo miserere. Spreti non sunt Israelitæ illi qui similam, setas, aut caprarum pilos obtulerunt; meliora deerant: sed si aurum habuissent, & ista obtulissent (ait Chrysostomus) maledicti protinus fuissent.

Quidam non maligne dant, sed oleū misericordiæ, sordibus luxuriæ vitiant; tam faciles ad eleemosynam quam in libidinem proni. Anazarbæi Ciliciæ populi, opimam regionis olivitatem, virginum suarum castimoniæ tribuunt, quæ solæ illic plantant oleas, & olivas legunt. Christianis certissimum sit, oleam hanc nostram & Veneris myrtum, inimicissimas esse arbores, nec in eodem plantario jungi posse. ingrata est Deo eleemosyna, quam fœda carnis voluptas comitatur, nec simul placere possunt, manus munifica, & libidinosus animus. Sunt alii, qui quidem hoc carnis luto non merguntur, sed quia videri amant & laudari, oleum suum sterilissimo labore effundunt. Et cur, mi Christiane, scit læva tua, quid dextera tua faciat? Iobus olivæ te comparat florem projicienti. Hæc enim arbor, inquit Gregorius, etsi large floreat, si tamen immoderata stringatur nebula, fructum omnem desperari jubet. ita, qui tunc maxime misericors est, cum spectatores habet, vel ut habeat, fructum operis perdit, ex nebula favoris. Hominis prædestinati eleemosyna, unicum observat oculum, sed omnia cernentem; nec laudem expectat, nisi à quo & præmium, ab uno solo Deo. Et quamvis aureas habeat alas eleemosyna.

Iob. c. 15. Greg. l. 12. mor. c. 26. Hom. 32.

Chryſoſtomo docente, non tamen pavonis inſtar, admiratores ſibi deligit in terra, cum muneratorem habeat in cælo, eo ſuis aureis alis ſubvolat, & Chriſto ſe ſiſtit, quem in mendico agnoſcit. Eleemoſyna tã non cupit eſſe nota, ut ſi poſſit, etiã clam domino ſuo latere velit, nam homo vere miſericos, non laborat ut à multis ſciatur quantum dederit, modo ſciat is unus, qui poteſt dãti reddere. ideo D. Cyprianus hũc benevolum, in egenos animum ſecuritatis noſtræ ſalutare vocat præſidium, quo Deũ debitotẽ conſtituimus, & Chriſtũ judicẽ demeremur.

III. Supremo fatalis judicii die, de miſericordia rigidum examẽ erit & quæſtio. ii quibus cor immite, durum, immiſericors fuit, terribile velut in tabella decretum legent: *Ite maledicti in ignem æternum.* At ii quos Matt. 25. jam ab æterno divina deſtinatio Angelorum ſocietati adſcripſit, fidentius loqui poterunt cum judice; licebit illis dicere: Da, quia dedimus: da te, quia tua cauſſa dedimus: miſerti ſumus aliorum, tu noſtri miſerere: fecimus quod juſſiſti, redde quod promiſiſti. non erubeſcet hæc poſtulata judex, & debitorem ſe libenter fatebitur. Cernent electi patulum in Chriſti latere hiansque & roſeum vulnus, inque eo velut gemmis ſcriptum: *Venite benedicti, poſſi-*

dete regnum. impetrastis quicquid petitis. agnosco promissionem meam, laudo misericordiam vestram, quæ jure sistere se præmio potest; accipite præmium quod pretio æstimari non potest. quicquid ulli meorum fecistis, mihi factum est. Vestra me commiseratio cibo potuque sæpius refecit: vestris ego vestibus tegebar, ad vestras ego ædes peregrinus divertebam; vester in me amor, ipsos ad me carceres penetravit; vestra misericordia vixi: *Venite benedicti.* fragmen panis famelico dedistis? En, mensam paratissimam, venite æternum epulaturi. peregrinos tecto non exclusistis? Angelorum cives vos esse jubeo. seminudorum algentibus membris lanam injecistis? adeste, immortalitatis purpura velandi: *Venite benedicti.* O quę hæc rerum commutatio pro centonibus, proo bolis, pro mensarum miculis, paludamentum gloriæ, thesauros cœli, delicias non finiendas recipere! Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. Hæc, si quam vera, tam essent omnibus persuasa, nemo foret, qui non tam vili vellet cœlum emere. Verissime dixit Augustinus: Si vis mercator esse optimus, da quod non potes retinere, ut recipias quod non potes amit-

Eccl. 16.

Cæs. Arela. hom. 13.

amittere; da modicum ut recipias centuplum, da pauperi numum, ut à Christo impetres regnum, da buccellam ut obtineas peccatorum veniam, da vilia ut consequaris æterna. Quæ autem stultitia, inquit Chrysostomus, illic tua relinquere unde exiturus es, & illuc non præmittere, quo iturus es? Illic ergo tua repone, ubi tuam habes patriam. In Matt. 6.

SYMBOLVM. VIII.

Vilis sui æstimatio.

Nisi efficiamini sicut parvuli non, intrabitis in regnum cælo-rum. Matth. 18.

OCTAVVM
PRÆDESTINATIONIS
SIGNVM.

SYMBOLVM VIII.

CVPRESSVS. Hæc perpetui viroris & jucundi odoris arbor putredinem in se non admittit, ab aliis etiam, cadarosũ fœtorem prohibet; hac non immerito *Vilis sui æstimatio* significatur, quæ latentem superbiæ vermiculum interficit, nec hominem ita corrumpi sinit & putrescere, ut sibi placeat. mala certe sanies, placere sibi ipsi. Odi superbos & arceo. clamat David: Non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam. Rarum ajunt esse generosum pharmacum, cui non insit veneni aliqu d aut sacchari: nullum certe vitium est, in quo non aliquid superbiæ. percense omnia, & sic esse deprehendes. Initium omnis peccati est superbia, & qui tenuerit eã, replebitur maledictione, & subvertet eum in finem. Superbia pessimi ingenii fomes, funestis ac multiplicibus vitiis in diversa prorumpit, odii, amorisque & super omnia invidiæ suppliciis obnoxia. Nec alii magis anxii aut perpetui motus sũt, quam hominum non tam quærentium laudem, quam hãc sibi deberi cre-

Psal. 110. Eccles. c. 10.

credentium. Et contemni se facile suspicantur, & hanc aliorum, ut putant, contumaciã, in se acerbissimis curis vindicant. Iam sua vitia nesciunt, jam virtutem aliorum. Sic inflatis & turgentibus, pietas, fides & quicquid in hominibus sacrum, infra famam honorumque cupiditatẽ jacet. Et ceterorum quidem vitiorũ materies sæpe vilissima, plerumq; nobilissima est superbiæ, quæ quodvis præclarum facinus, eruditionem omnigenam & virtutem, omnem sanctitatem audet arrodere, prorsus ad instar vermium, qui non nisi optima pyra aut poma perrodunt: non est qui Diaboli mores venustius exprimat superbo. , ille Altissimo par esse nitebatur, iste non exequari vult aliis, sed præferri. Sed nusquam: non

Iac. 4. resistit superbis Deus, uti miles stans in pinnis mœnium, quotquot ascẽdunt, romphæa deturbat: quandoque tamen etiam vi nulla superbus à Deo sternitur, perinde ac si regius olitor excrescentes in altum herbulas ludentibus digitis attondeat. Saul humilis in regem evectus, sublimis dejectus est. Sunt qui natura cepas, sũt qui araneas aut feles horreant nativo odio: hæc natura Dei

Prov. c. 16. est, superbos horrere & execrari: Abominatio Domini est omnis ar-

Prov. c. 10. rogans: Immundus est apud Deum omnis qui exaltat cor suum. Sed ve-

luti

luti peſtifera lues , varia corporis
parte ſe prodit, ſic ſuperbia non una
moratur ſede : quorundam occupat
oculos , aliorum linguam : horum
manus invadit, plurimorum veſte
ſe involvit: ſunt quorum collari tam
pacata ſedet & immobilis , ut illam
nec centũ concionatores loco mo-
veant. Sunt quos ſui negligentes, &
juratos ſuperbiæ hoſtes diceres, niſi
ſuas epulas, ędificia ſua, liberos ſuos
atque familiam , ipſam ſupellectilẽ
ſuam ſuperbire docerent , arcano
magiſterio. Sic varię ſuperbiam ſpi-
ramus, ſubtili prorſus ventulo; quã-
doq; ipſe nos dejicimus infra quã-
libet vilitatem , roſas & mulſa lo-
quimur, aulæ byſſina verba jactamꝰ,
omnium genibus advolvimur, ut
male ſuper alios efferamur : in alto
jam poſiti, nec ſuperiorem ferimus,
nec parem. Quid ſuperbis pulvis &
cinis ? levi te mors afflatu diſperget.
quid tibi places Suffene ? fœtes ho-
minibus, fœtes Angelis, fœtes Altiſ-
ſimo. terram ſpiras (ô lutum priſci
Adami!) & Luciferi fœtorem ſpar-
gis. Si tibi non odor tantum cupreſſi
ſed & altitudo placeat; age, aſcende,
ſed præter te ſolum , neminem de-
ſpice. hoc grande & præclarum eſt,
in alto non altum ſapere; cum ex-
tolleris, teipſũ deprimere, & (quod
prædeſtinatorum eſt proprium) me-
ritis cœlum attingere, & opinione
ſua

Hom. 4 super, Missus est. sua circa solum repere. Bernardus: Semper, inquit, divinæ gratiæ familiaris esse solet humilitas. quæ est hæc tam sublimis humilitas, quæ cedere nõ novit honoribus, insolescere gloria nescit? non est magnum in abjectione esse humilem, magna & rara virtus est, *humilitas h norata*. Auditis hæc reges, & principes, rerum Domini? Auditisne ista vos viri tam docti quam superbi, vos tam fastuosi quam numosi? rara virtus est, *humilitas honorata*. Veræ autem humilitatis hoc est proprium, ut quo quis, cœlo teste, sanctior, eo se judice vilior censeatur. Abraham Deo commendatissimus, nonne sibi *cinis & pulvis*? Petrus Ecclesiæ petra, nonne se palam & ex animo professus *hominem peccatorem*? Paulus, vas electionis & Apostolorum princeps, nonne sibi *abortivum & indignus vocari Apostolus*? Vere aliud exaltationis principium non est, quam humilitas, & vilissima sui æstimatio.

Gen. 18. Luc. 5. 1. Cor. 1.

I. Superbia virtutũ omnium ruina, & altissimum hominum & angelorum præcipitiũ. qualis, ô Deus, inter cœlum & terram facta est olim commutatio! pulcherrimus omniũ angelus cœlo præcipitatur, & miserrimus omnium mendiculus, in cœlum ab angelis deportatur. nam unde Lucifer superbus cecidit, eo ulcerosus Lazarus ascendit, quem credibile

bile eſt ſæpius ſua ulcera numeraſſe, quam ſuas virtutes, nec dubium quin cunctis patientior ſit viſus quam ſibi, genuino ſui contemptu. non illepide & vere dixit Sanctorũ quiſpiam: Parum valet, qui ſe aliquid valere cenſet; nil penitus valet, qui ſe multum valere autumat. huic aſſentitur Bernardus, &, Omnia, inquit, illi deſunt, qui nihil ſibi deeſſe putat. addi poteſt: cœlo natos non videri, quibus ſua tantum placent, qui alienæ vitæ ſuperbiſſimi cenſores, ſuæ vaniſſimi æſtimatores, tam falluntur circa aliena, quam in propriis cæcutiunt, jucunda lippitudine. Abite, ô vani, cœlum ejuſcemodi pavones non admittit: cœlo prædeſtinati, nullius vitam ita rigide cenſent ac ſuam, nullius mores toties damnant quam ſuos; facile indulgent omnibus, nunquam ſibi; in neminem ſeveriores quam in ſeipſos. miſeri nos! pulvis ſumus & umbra, brevi ad plures abituri, & tamen origines noſtras, & Majorum imagines longa oſtentatione percẽſemus, tanquam ſi magis homines ſint, qui plures avos numerant. Homo vanitati ſimilis factus eſt, dies ejus ſicut umbra prætereunt. Pſal. 143. quoquo vertamus oculos, lacrimas noſtras cernimus. cœlum tuemur? patriam quidem eminus videmus, ſed in exilio nos eſſe ſentimus. terram deſpicimus?

mus? foveam illa nobis minatur, & licet eam pedibus calcemus, caput tamen nostrum sibi ea pollicetur, paulo post pro libitu tractandum. Non ipsos aspicimus? ô pulchrum & rubicundulum pomum! sed vermiculus latet. putredo, sanies, mors penitis visceribus delitescunt. cor ipsum inspicimus? ô profundam specum, & fœdam! quantum hîc anguium & colubrorũ agmen? heu, vitiis scatemus, nobis tamen necdũ vilescimus. miseriis, stultitia, peccatis obruti jacemus, & tamen beati, sapientes, docti videri volumus, ac digito monstrati. Prædestinatos universa hæc ad maximam sui vilitatẽ compellunt, ita ut quo magis se suaque considerant, tanto magis in dies sibi ipsis sordescunt. & his ex facili, uti beato Paulo, sordent omnia, qui sibi prius ipsis sordere incipiunt, nec difficulter omnia contemnunt, qui ante omnia seipsos. quisquis beatus esse vult, discat contemni, &, præter Deum, contemnere universa. Norũt prædestinati quam vere sit dictum à Chrysostomo: Minimum de se sensisse tam magnum est, quam res maximas fecisse. Norunt clamantis vocem: Qui vestrum major esse voluerit in regno cœlorum (si tamen eo perveniat) minor est futurus. Viam humilitatis norunt esse confragosam, & initio non nihil difficilem,

Hom. 3. in Matth.

sed

ſed planiorem paullatim & commodiorem; colliculum ſibi eſſe ſuperandum ſciunt. hunc quærunt & ab aliis oſtenſum avide ſcandunt: amant contemni, occaſiones arripiunt: cum ſe deſpici vident, lætantur, ſibique ipſis plus quam nullus inimicorum inſultant, horum nemo, ſui deſpicientiam gladio ſe vindicaturum minatur; nec verbo vindicāt: nemo manum, nemo pugionem intentat contemptori, ut qui plus cōmodi ferat quo plus contemptus. Prædeſtinati in ſchola Chriſti alte combiberunt, ſe hominum ſannis non decreſcere, nec contemptu fieri minores. Tantus eſt unusquisque, quantus eſt in oculis Dei, non pilo major, nec juxta hominum intuitū Deus judicat. parvi Deo ſumus, ſi magni nobis: grandes ipſi, ſi nobis exiles. puteus quo eſt profundior, hoc illius aqua purior; æſtimatio ſui quo vilior, hoc Deo gratior. defodiendi ſunt immodici, ingentes animi deprimendi, atque univerſa noſtra ſuperbia, miſeriam, inſcitiæ, defectuum noſtrorum mole obruenda. Moſchum ajunt in locis graveolentibus amiſſum odorem recuperare: ita nos ſi ſerio nobis ob ſordes noſtras vileſcamus, non quem hactenus dedimus, ſed quem oportuit, emendatioris vitæ odorem exhalabimus.

Imit. Chriſti lib. 3. c. 50.

1. Reg. 16.

II. Rogatus vir religiosissimus, quam potissimum ad cœlum viam invenisset, respondit: *Si se homo semper accuset.* Hoc pæne tota Christianorum disciplina est, inquit Augustinus. Ambrosius: Signum, inquit, Electorum est, male de se sentire, & vulnus suum agnoscere. Gregorius, Reproborum, ait, est proprium, semper prava agere, & nunquam quæ egerint, retractare. Omne enim quod faciunt, cæca mente pertranseunt, factumque suum nisi puniti, non agnoscunt. Electi actus suos quotidie ab ipso cogitationis fonte discutiunt, nec inde securi sunt, quia videri à Deo in se, quod ipsi non vident, agnoscunt. Ecclesiastici consilium est: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiã, quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Vere maxima in omnibus perfectio, suæ imperfectionis cognitio: & longe laudabilior est animus, cui nota est infirmitas propria, quam qui ea non respecta, mœnia mundi, vias siderum, herbarum vires, fundamenta terrarum & cœlorum fastigia rimatur. Cogitas magnam constituere fabricam celsitudinis? de fundamento prius cogitato humilitatis: omnes delectat celsitudo, sed humilitas ad eam gradus est. Excelsa est patria, sed humilis est

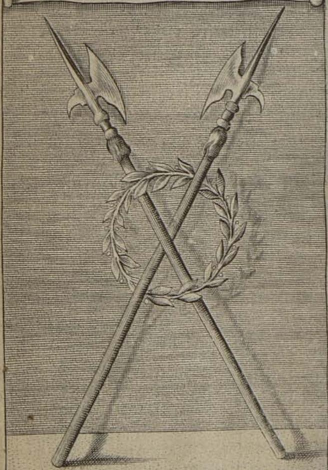
Lib. de virg. c. 31. Apol. de Dav. c. 9. In c. 5. Iob. Eccl. c. 3. Aug. de verb. Dom.

lis est via, qui serio inquirit patriã, non recusat viam. At vero, quod D. Hieronymus merito deplorat: Multi humilitatis umbram, veritatem pauci sectantur: pauci, sed hi beati & cœlo prædestinati, qui quo magis seipsos vident, tanto magis sibiipsis displicent, tanto pretiosiores Deo, quanto sibi viliores; qui minus se vident, minus sibi displicent. Multi sciunt multa, seipsos nesciunt, tanto minores in Dei oculis, quanto majores in suis. Magnus & tutus ad Deum adscensus est, propriæ vilitatis agnitio. Et verissime dixit Cassiodorus: Descendendo, cœlum ascẽditur.

Hier. epist. 27.

S. Gre. l. 35. mor. c. 5.

In. Ps. 6.

SYMBOLVM. IX.
Dilectio inimicorum.
Noli vinci a malo, sed vince in bono malum. ad Rom. 12.

NONVM

PRÆDESTINATIONIS

SIGNVM

SYMBOLVM IX.

HASTIS PER OLEAGINVM SERTVM CONIVNCTIS repræsentatur *Dilectio inimicorum*. Olivæ ramus, priscis notissimũ pacis signum fuerat. Plexilis hic oliva hastas hostiliter concurrentes conciliat, & in amplexum cogit, uti amor inimicos. Serium Christi præceptũ est: Ego autem dico vobis; diligit inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, ut sitis filii patris vestri qui in cœlis est. Opus hoc, inquis, arduum est & difficile. Sed quo difficilius, hoc Deo gratius & nobis utilius. Multa sunt genera eleemosynarum, quæ cum facimus, adjuvamur ut nobis dimittãtur peccata, sed ea nihil est majus, quam cũ ex corde dimittimus peccata iis qui offenderunt nos. Christus jam in alto pendens, linguam solam à flagris & clavis habuit immunẽ, & hanc in ipsa cruce primo omnium solvit, in patrocinium eorum qui se manu aut lingua crucifixerunt. Disertus & potens suismet hostibus advocatus.

Matth. 5.

Aug. in Enchir.

Et discipulos in hoc habuit hic in cruce Magister, sed paucissimos. Stephano pro inimicis oranti cœlum panditur, velut si ad nobile hoc spectaculum cœlites omnes sint intenti. Idem sanctissimus protomartyr pro se, stans, pro inimicis utroque genu flexo precatur, & simul patefactum intuetur cœlum, stantemque Iesum à dextris virtutis Dei. Si liceat quærere: Domine quid hoc agis? priusne, præmium & triumphus, quam prælium? nondum os Stephani aperitur, & jam cœli januæ reserantur? nondum vivere desiit hic Levita, & te jam videt? nunquid nemini bene meritorum te finis esse aspectabilem, nisi in supremo tui domicilii recessu? quid ergo est quod Stephano exeat obviam beatitudo, & extra cœli januas procurrat? nondum ex arena hic miles abiit, adhuc in pulvere luctatur, etiamnum orat, & quidem pro suis hostibus. O felix & potens oratio! Sed perpendamus caussam sic accelerantis præmii. Tã grata Deo est injuriarum remissio, & seria deprecatio pro inimicis, ut mitissimus Deus omnem hic majestatem ponat, amplissimam legis gratiam faciat, nec ad regium solium primum coronare athletam velit, sed præveniat, jubeatque pulcherrimam beatitudinẽ ad ipsas palatii valvas, imo extra domus limina

Act. 7.

na prodire, ut feliciſſimus hic pugil, qui hoſtes infenſiſſimos ac ipſos interfectores ſuos amavit, proque eis & lacrimans & moriens ſupplicavit, præter legem honorificentiſſime ad triumphos evocetur. & hoc eſt æterni regis privilegium, iis qui injuriarum volunt eſſe immemores, conceſſum. adeo non male pati, ſed male facere, eſt malum perpeti. Mitiſſimus David, qui cum urſis & leonibus pugnabat, & vincebat; ille ſic ſtrenuus & nullo timore perterritus cum hoſtem capitaliſſimum Saulem ſub haſtæ cuſpide nō ſemel teneret, parcere tamē maluit quam occidere, illudque veluti armorum ſuorū inſigne cantabat: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis. Pſ.7. Fortiſſimus Paulus qui armatorum cuneos, qui mortē, qui inferos ipſos in certamē vocabat, in inimicos adeo clemens erat & benignus, ut diceret: Maledicimur & benedicimus: perſecutionem patimur & ſuſtinemus: 1. Cor. 4. blaſphemamur & obſecramus.

I. Nobilissimum & generosissimũ vindictæ genus est, ignoscere cum possis ulcisci: & longe gloriosius est tacendo vincere inimicum, quam
Prov. 20. respondendo: Honor est homini
Lib. 1. Offic. c. 36. qui se separat à contẽtionibus. Ambrosius: Vindicare se, inquit, non est actus fortitudinis, sed abjectionis, & timiditatis: Vincitur ab inimico, nõ
Aristo. lib. 4. Ethic. c. 3. vincit, qui se vindicat. nec aliter sentit philosophorum princeps: Sicut debilis est stomachi, ait, cibum duriorem non posse concoquere, ita hominis pusillanimis est; verbum duriusculum non posse sustinere. Nemo luculentius probat se Christianum esse, quam qui amat inimicũ. virtuti exercendæ aut sincerissimo amico est opus, aut asperrimo inimico, cui nemo unquam sic nocuit,
Hom. 41. in Act. Apost. ut non magis sibi ipsi. Chrisostomus: Vindicta, inquit, in corde posita, nocentior est vipera. neque enim minus malum est, referre injuriam quam inferre. inimicum feris? teipsum letaliter jam læsisti. & hoc est prunas è foco rapere, sed omnium primo sibi manus amburere, dein alios iis perfundere. sic semper prima pars malorum in auctorem suum vertitur, interdum etiam novissima, cum sæpe interim sit illæsus, in quẽ
Lact. de ira Dei. 1. Io. 3. pernicies parabatur. quisquis alium odit, primũ animę suæ vulnus infligit. Qui non diligit, manet in morte.

At

At durum eſt, quicquid dicant alii, durum eſt, inimicum amare: Sed erit longe durius inter innumeros inimicos apud inferos ardere. Difficile eum diligere quem vix odio dignum cenſeas: ſed difficilius erit audire ab iride clamantem: *Abite maledicti in ignem æternum.* Nimis arduum eſt, illæſum eum ſinere qui toties læſit: Montem non ſcandet, qui vitat ardua: cœlum fugit, quisquis inimicum odit. Peregrinabundi huc illuc ſæpe currimus, ſubinde deteriores redimus; templorum aras cera cumulamus, nos interim ſaxea pectora gerimus; impetrando Iubilæo ſatagimus, nec tamen vindictam urgere deſinimus. ô mi Chriſtiane, Iubilæũ Deus in ædium tuarum veſtibulo tibi ſtatuit, tuum facis vel verbulo. dic: *Ignoſco*, & noxarum omnium veniam impetraſti: Dimitte & dimittetur tibi, nam ſi tradideris corpus tuũ ita ut ardeas, charitatem autem non habueris, etiã erga inimicos, nihil tibi prodeſt. Dives cenſetur, qui multos numerat debitores: inimici in te injurii multa tibi debent, ideo ab illis diteſces ſi velis. Subduc modo ratiunculã, quãtum tibi ſit æris tui, quantumque alieni: dives es ſi nõ reddis iis quibus debes. quot nomina apud Deum cõtraxiſti? & jam negligentia tua factus es non ſolvendo. quin tu ergo Deum

Luc. 6.
1. Cor. 13.

Deum ad debitores tuos remittis, & tua nomina, quæ nunquam posses, per illos expungis? Dimitte & di-
Eccl. c. 28. mittetur tibi. Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata solventur. Ingentia tibi debita cōdonat Deus, si tu aliis parva, notum illud Hieronymi: O formidolosa sententia! Si parva fratribus non dimittimus, magna nobis à Deo non dimittuntur. Veniam quam quis habet inimico, hanc à Deo speret.

II. Ergo saltem tui miserere, ô homo, & ne teipsum oderis, ama inimicum. Vltionis non longa est delectatio, misericordiæ sempiterna.
Rom. 12. Noli, obsecro, vinci à malo, sed vince in bono malū.
Prov. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitierit, da ei aquam bibere, prunas enim congregabis super caput ejus, & Dominus reddet tibi. vince in bono malum.
In c. 12. ad Rom. De hac victoria Chrysostomus: In Olympicis, ait, certaminibus Diabolo consecratis lex est, malefaciendo vincere: in stadio Christi, omnino lex est contraria; hîc enim non eum qui percutit, sed qui percutitur, coronari decretum est. Si mansuetudinem exhiberemus, essemus omnibus insuperabiles, nec ulla ad nos injuria perveniret. Ergo, ne dicas: reddam malum. expecta Dominum & li-

& liberabit te. nec dicas, quomodo Prov.
fecit mihi, sic faciam ei. Et cur dam- 20. & Prov.
no tuo nocere cupis alteri? O canis 24.
quid lapidem mordes? cum manu age
quæ misit lapidem. ô bubo, ô cæce,
quid furis in adversarium? dimitte
eum ut maledicat: Dominus enim 2. Reg.
præcepit ei ut malediceret tibi. Ad 16.
mortem damnatus carnifici non in-
dignatur, sed judici. & cur, miselle
homo, carnificem tu tuum invadis? ju-
dicem attende. Deus est, qui talem in
te antagonistam immisit, sed bono Iob.
tuo, plectendis delictis tuis. Iobo Di- c. 1.
abolus nec unam quidem oviculam
ademisset, nisi Deus id permisisset.
Dominus dedit, & Dominus etiam
abstulit, non Diabolus. Non haberes Ioan. c. 19.
potestatem adversum me ullam, nisi
tibi datum esset desuper, respondit
Pontio Christus. idem prorsus inimi-
co tu tuo responde. Plurimis plus ini-
mici profuere quam amicissimi. tyran-
nos tolle, non erunt martyres: non
sint inimici, tollentur plurimorum
præmia. non minus Deocletianus Ec-
clesiam ampliavit immanitate & gla-
dio, quam Constantinus liberalitate
& auro. Euangelicus ille paterfamili-
as, voluit frumentum & lolium una
surgere: Sinite inquit, utraque cresce-
re, sed usque ad messem. At nos præ-
properi & in perniciem nostram fe-
stinantis ingenii homines ut primum Matth.
noxiam herbulam conspicamur, mox 13.
clamamus; Carduos ad ignem, ad
flam-

flammas lolium, inimicos ad Orcum. Lentius, ô boni, lentius; non sic licet ante messem in agros grassari. tempore messis dicetur messo-
Matth. 6. ribus: Colligate ea in fasciculos ad comburendum. Cur ergo vota nostra damnamus ipsi, tam male festinato impetu, quid inimicos ad pœnas raptamus? hoc genus lolii, falcem & ignem non evadet, sed nondum est messis. Christus cum suos orare, ac septemplicem petitionem divino patri offerre docuisset, è septenis his petitionibus nō sine caussa solam illam de condonandis injuriam debitis repetiit, explicavit, & quid explicatione hac aliud declaravit, quam, quædā monstranda esse, quædā etiam inculcanda. nec enim unquam nimis dicitur, quod nun-
Psal. 118. quam satis discitur. Et vel inde divinam legem dilaudans David: Latum, inquit, mādatum tuum nimis. vere latissimum, quod notos ignotosque, tam benefactores quam ho-
Chrys. hom. 2 in epist ad Ph. stes, dignos & indignos, inimicos perinde atque amicos amari præcipit. Nemo torque aurea collo affusa, tam certo se vel divitem, vel doctū, aut nobilem probat, quam certo quis Dei se filium esse demonstrat, qui inimicos amat. Sed quis ita semper apud se est, cum iræ fluctus insurgunt, qui non pessimis execrationibus inimicum liberali ore devove-

voveat? At Christiani est, imperare iræ & motos ejuscemodi fluctus componere. Pulchre Augustinus: Audisti, ait, convitium? ventus est. Iratus es? fluctus est. vento igitur flante, fluctu surgente periclitatur navis, periclitatur cor tuum. audito convitio vindicari vis, & ecce vindicando te, fecisti naufragium, & quare hoc? quia dormit in te Christus, oblitus es Christum. nimirum excidit tibi, Christum, cum crucifigeretur, inimicis suis non crucem, sed veniam à patre lacrimis exorasse. En ergo Christus in te dormit, qui pro suis hostibus, non vigilare tantum, sed & mori te docuit. Excita ergo in te Christum, & dic tibi ipse: Et qui sum ego ut ulcisci me velim? forsan prius ego mortem, quam inimicus ultionem meam sentiet. hinc vero migrantem animam repellet à se Christus, qui mansuetudinem docuit non furorem; submissionis præceptor, non ultionis; charitatis atque veniæ magister, non odiorum & vindictæ.

Serm. 3. inter 17. hom.

III. Sed ſine oculis, ſine auribus eſt ultio, ſurda & cæca fertur, quo eam rapit impetus, ut jure priſcus poëta indignetur:

Plaut. in Pœn. Act. 3. Scen. ult.

Verum ita ſunt iſti noſtri divites
Si quid bene facias, levior pluma eſt gratia:
Si quid peccatum eſt, plumbeas iras gerunt.

Nempe plumbeo plerique ſunt obtuſoque & jacente animo, qui rebus omnibus, præterquam injuriis indormiunt. qualibet offenſionis aura, gratiam avolare jubent & evaneſcere, contumeliam grandi odio, velut appenſo plumbo in pectus altiſſime demittunt. Date veniam, Chriſtiani, ab ipſis idololatris ſuperamur: eorum & teſtimonia & exempla nos lapidant, ut ſupremo mundi die, nulla nobis futura ſit excuſatio. Sane Pompejo Magno non magis laudi datum lego, quod tribus ampliſſimis triumphis tres orbis terrarum partes complexus ſit, quam quod eſſet, ut Paterculus ſcribit, amicitiarum tenax, in offenſis exorabilis, in accipienda ſatisfactione facillimus. Auguſtus Imperator Cinnam necem ſibi machinantem vita donans: O Cinna, inquit, iterum tibi vitam do, prius hoſti, nunc inſidiatori ac parricidæ, eique conſulatum obtulit. Vis exitum? Cinnam habuit perpetuo amiciſſimum, & ſolus

lib. 2. hiſt.

ſolus illi hæres fuit. Phocion innocentiſſimus, & Imperator, jam capite damnatus, cum lictor ei venenatum calicem porrexiſſet, rogatus à cognatis, quidnam ad filium mandaret? Mando, inquit, ut obliviſcatur huius poculi, quod ab Athenienſibus propinatum nũc epoto. Iulius Cæſar nihil unquam præter injurias oblitus dicitur. At quis noſtrûm hîc videri aut eſſe vult obliviosſus? quam firma plerique omnes memoria ſumus, cum injuriarũ res agitur? beneficia pulveri, ſilici vero injurias inſcribimus, manet alta mente repoſtum. Nemo cedit, nec Deo quidem imperante. Iam olim Deus vindictam omnem prohibuit, & ſevere prorſus edixit: *Mea eſt ultio, & ego retribuam in tempore.* Nihilominus quotuſquiſque eſt, qui non impie reclamet? *Mea, Domine, eſt ultio, & ego retribuam.* Opponit iterum Deus: *Mihi vindictam: ego retribuam.* Obluctatur iterũ homo: *Mihi vindictam, Domine, ego retribuam: tu nimis es exorari facilis, ſera nimis tua eſt ultio.* Sic improbiſſimo & pluſquam temerario auſu, Dei munus invadimus; gladium in inimicos noſtros ab ipſo ſtringendum flagitioſe prçripimus; pars læſa cum ſimus, judicis ſeveritatem induimus.

Deut. 32.

Rom. 12.

Rufin. l.3.n. 77. Pasch. c.10. n.2. Pelagius libell. 16. n.10. Pallud in append. lausiac. hist. n.13.

IIII. Narrat Rufinus Aquilejensis (& complures alii Græcorum interpretes) &c: Ad Sisoium, inquit, religiosissimum senem, jnjuriam quidam passus se contulit, & contumeliæ genus, ore, ut fit, tragico exponens: Obsecro, inquit, permitte mihi Pater, ut homo sim, & me vindicem. At senex multis apud eum precibus institit, ne sic homo esse vellet, ut diabolus fieret. Nimirum Deo id curæ futurum, Deo vindictam omnẽ permitteret; sat fortẽ esse hunc ultorẽ; injuriarum reum divinas manus non evasurum. At ille: Mihi certum est, inquit, hoc ei non condonare, nec desistam dum par pari reddidero. Cui senex: Quæso te inquit, homo sis, sed Christianus, & quid ratio dictet, non quid impetus velit, attende. Et vero ratio, inquit iste, hoc suadet, ut ei non parcatur, qui nec ipse pepercit aliis. Contra Sisoius: sed hoc tuum non est, inquit, aut velle, aut facere. Ius gladii in hac causa penes solum Deum est. Deus ultionum Dominus, Deus ultionum libere egit. nobis hæc agendi libertas negata est. Et nosti, credo, quid Christus non cõsilii sed præcepti dederit: inimicis non tantum veniam, sed & preces, amorem, beneficia deberi. Pater inquit iste, animus meus commotum mare est, nec quieturum dum me vin-

Ps. 93.

vindicaro. Quandoquidem ergo, inquit Sifoius, obfirmasti animum, saltem non præcipita; obsecro prius oremus. Ambo simul submiserunt genua, & vocem præivit senex, in hæc verba: Deus, tuum nobis auxilium jam non est necessarium, nec ut pro nobis sollicitus sis, rogamus: nos ipsi omnia curabimus; nostra est ultio, & nos retribuemus, jamque in eo sumus ut inimicos nostros ponamus scabellum pedũ nostrorum. Psal. 109. Adeo perculerunt hominis animum hæc verba, ut mox toto corpore ad senis genua provolutus, humentibus oculis promiserit, illatam injuriam nec verbulo à se vindicandam. Hoc Iusti justorum præceptum est; hæc germana filiorum Dei nota, non gravate dare veniam offendenti, insuper etiam offensam beneficio redimere. Videte, inquit 1. The. 5. Paulu, ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini invicẽ & in omnes, nulli malum pro malo reddentes. Rom. 12. Hæc Paulus; sed hæc Christus apertius etiã longeque severius injungit: Vobis, inquit, dico qui au- Luc. 6. ditis, diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderũt vos: benedicite maledicẽtibus vobis. et prout vultis, ut faciãt vobis homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis qui

vos diligunt, quæ vobis eſt gratia? nam & peccatores diligentes ſe diligunt. Et ſi benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quæ vobis eſt gratia? ſiquidem & peccatores hoc faciunt: Veruntamen diligite inimicos veſtros, & erit merces veſtra multa, & eritis filii Altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos. Hæc quidem juſte imperas, & liberaliter promittis, ſed, ô bone Domine, quā multi ſunt qui te non audiunt, nec lex tua apud illos tanti eſt, ut finem ponant odiis; fatentur nolle ſe in iſtam ignoſcendi facilitatem effeminari; nil ſibi fore jucundius quam præſenti & pari moneta factam injuriam perſolvere:
3. Reg. 3. atque ſi optio illis, quæ Salomoni, fieret poſtulandi quod vellent, non ſapientiam peterent, ſed vindictam. Horum nemo non clamaret: Da mihi Domine inimicorum meorum animas; cetera relinquam tibi. Hic germanus vindictæ ſpiritus eſt, Dei legem non curare, Dei minas parvi ducere, injuriam non tantum non perferre ſed reddere, totam bilem ad unum verbulum evomere, furētis ex dolore animi impulſum ſequi, votis omnibus inimicū perdere.
Lib. de Patiēt. c. 8. 9. 10. 11. Hæc ulciſcēdi libido inquit Tertullianus, negotium curat, aut gloriæ, aut malitiæ: ſed gloria ubique vana eſt, & malitia Domino odioſa,
hoc

hoc quidem loco maxime, quia malum duplicat quod semel factum est. Quid enim refert inter provocantem & provocatum, nisi quod ille prior in maleficio deprehenditur, iste posterior, uterque læsi Domini reus est. Dominus monet: Verberanti te in faciem, etiam alteram genam obverte. Fatigetur aliena improbitas patientia tua: plus improbum illum cædis sustinendo, ab eo enim vapulabit cujus gratia sustines. Et quē honorem litabimus Domino, si nobis arbitrium defensionis arrogaverimus? Sequester patientiæ est Deus, si injuriam deposueris penes eum, ultor est: si damnum, restitutor est: si dolorem, medicus est: si mortem, resuscitator est.

V. Sed objicias: Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam, vexatus toties? Ita, mi Christiane, tu nunquam repones, etsi centies, etsi millies vexatus. Si vis esse Dei filius, tuo patri hanc caussam committe: tu sile & patere. Nocentes peribunt qui te vexaverunt, & Baruc. c.4. qui gratulati sunt in tua ruina, puniēntur. Qui injuriam fecit, recipiet Coloss. c.3. id quod inique gessit. Sed inquis: Injuriam condono, non oblittero; non obliviscor. Itane? hęc tua liberalitas est? nec tu aliam apud Deum quære. Homo homini, inquit Eccle- Eccl. 28.

siasticus, reservat irã, & à Deo quærit medelam? in hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur? Ipse, dum caro sit, reservat irã, & propitiationem petit à Deo? quis exorabit pro delictis illius? Clementiæ vanissimus fucus est, nolle ulcisci, nec tamen oblivisci velle: si quid donas, ex integro dona, aut cœlum despera. Nosti, quid minetur Christus: Sic & pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo DE CORDIBVS VESTRIS. Sed dicas: Ego quidem non difficilis forem ignoscendo: at publicum mihi munus commissum est, impune nemo injuriam mihi fecerit, honorem meum eo defensum. Obsecro, Christiani, non argutemur in tam serio salutis negotio. auferte hæc picta vocularum ludibria. Munus publicū gerebat & Stephanus, nullum tamen lapidem in hostes regerebat, neque honorem suum ita defendebat. quin sincerissimo pectore clamaret: *Domine Iesu ne statuas illis hoc Peccatum.* IESVS crucifixus, non qua hominis tantum, sed qua Dei filius, supplices lacrimas pro hostibus ad patrem mittebat: *Pater dimitte illis.* Tantæ majestatis non est ullus mortalium, ut turpe sibi putet, injurias præsertim proprias ex toto ignoscere. Nō quæras ultionem.

Matt. 18.

Levit. cap. 19

nem, nec memor eris injuriæ civium tuorum. Sed nulla, inquis, offensionis causa illi nebuloni à me data est. Si causam dedisses, injuria non esset quam tolerares; parilis utrinque foret læsio. Quid de causa disputas? quid Ioseph fratribus nocuit, cum somnium suum narravit? & tamen injuriam omnem jam Ægypti prorex generoso silentio concoxit. Sed non est, inquis, levicula injuria quę illata mihi est. Quid jam injuriæ gravitatem exaggeras? nec præmium erit eximium, si dimissa offensio sit levis. Virtute nunquam magnus eris, nisi magnis injuriis exercearis. Hieronymũ audi: Deus faber est: inimici lima sunt & mallei, quibus nos ille expurgat sanctosque sculpit. Sed nunquid cum Paulo jam lapidatus, aut cum Christo flagellatus, & in Crucem sublatus es? Sed nobilis sum ego, vilis ille homuncio est, & terræ filius. O testa Samia! de eodem luto es, de quo tuus inimicus, aut paullulum meliore. Si vindictæ libido te vincit, non nobilium es filius, sed peccati servus. Ergo potius memento novissimorum & desine inimicari. Etsi nõ vindicem, inquis, ut tamẽ vindicare me nolim, eam mihi vim facere nõ possum. Potes, modo velis, sed quãdiu odiis alimentum in animo ministras, quicquid cogitas, merum est

Hier. in c. 5. Matt.

Eccl. c. 28.

absynthium: urticas, tribulos, sentes geris in pectore, quibus cruenta conscientia miserrime uritur. Ardeo, inquis, vindicta. Nisi mature hunc ignem sopias & extinguas, cœli januam tibi jam obserasti, & magnis passibus ad ignes stygios tēdis, ubi æternum ardeas. Porta cœli injuriarum perpessio est, at qui vin-
Eccl. c. 28. dicari vult, à Domino inveniet vindictam, & peccata illius servans servabit. At nulla, inquis, quies mihi est, non somnus, non cibus, aut potus sapiunt, dum Mardochæum sedentem video & intactum, dum inimicum talia in me molientem cerno & indemnē. Pulchre, mi homo, in caput tuum deciperis. Narrat E-
Cap. 32. zechiel de quibusdā militibus qui posuerunt gladios suos sub capitibus suis, & descenderunt ad infernum cum armis suis. En novum cervicalis genus, gladium! tali cervicali somnum suum fulciunt omnes vindictæ cupidi, qui nullam sibi quietē nisi à convitiis, à manu, à gladio petunt. Sic primus diaboli discipulus (ita Cainū vocat Basilius) in fratrē jugulatrice manu ibat, ut extincta fratris gloria suā sibi stabiliret. Contrariū evenit. Esau, Saul, Antiochus divinam misericordiam non sine la-
Hebr. 12. crimis implorarunt, nō auditi. Esau non invenit locū pœnitentię, quāvis cū lacrimis inquisisset eā. Ita Saul,
ita

ita & Antiochus, ab ara misericordiæ, ad quam confugerant, rejecti, & jure: nec ipsi parcere volebant iis quos inimicos sibi statuerant. *Iudicium sine misericordia fiet ei, qui non fecerit misericordiam.* Rex David fędo lapsu peccatum duplicavit, & libidinem sanguine miscuit, quã-primum tamen pœnitentiæ signum edidit, & vix geminas voculas, *Peccavi Domino*, pronunciavit, mox à Nathane audiit: *Dominus peccatum tuum transtulit.* Quoties Antiochus peccasse se fassus, non sine grandi ejulatu clementiam Numinis imploravit, templo donaria vovit, emendatissimos mores in reliquam vitam promisit. Sed repulsam tulit. Nec mirum: longe aliter Hebræus ille rex, & aliter Assyrius tyrannus iste, in adversarios se gessit. David nullo regum inferior bellando & vincendo; omnibus tamen longe superior parcendo, ut qui nihil minus sibi voluerit licere, quam ulcisci, benignior vel in hostes suos, quam in suos cives Antiochus, qui non nisi gladios, ignes, sanguinem, ultionem, cædes spirabat.

Eccl. 28.

2. Reg. 12.

VI. Ægrotos medici nõ deserunt, donec videant prostratas vires ad tumbam fatiscere. Est tamen morbi genus, cujus primo intuitu medicus dicat: Sepulchrũ aperite; hic homo

moritur. Ita prorſus, licet nulli⁹ improbi hominis deſperanda ſit ſalus, dū exhalârit: in hoc tamen ęgritudinis genere, cum putrida viſcera felle natant, cum animus odiis & vindi-
1. Ioa. 5. ctæ cupidine laborat, aperte Ioannes Apoſtolus pronunciat: Sepulchrum aperite huic miſero; eſt peccatum ad mortem, nō pro illo dico ut roget quis: raro reſipiſcunt qui ſemel obſtinarunt animum in vin-
Eccl. c. 21. dictam. Non eſt ſenſus, ubi eſt amaritudo. Sed etſi clament omnes ſapientes, minentur omnes prophetę, hortentur omnes angeli, ut ſepulta injuriarū memoria, immutuos amplexus ruamus, adhuc tamen audacisſime conciliationem omnem aversamur, adhuc talionem poſtulamus. Sapientium denique omnium ſapientiſſimus homo, prophetarum doctor, rex angelorum, auctoritate maxima, poteſtate ſumma venit, nō ut ſuadeat hanc unionem, ſed ut præcipiat, non ut conſilium offerat, ſed ut legem figat, & adhuc impudētiſſime refragamur. Audite Chriſtum regem præcipientem, audite reluctantes ſubditos: Stat Chriſtus
Matt. 5. Luc. 6. & patris nomine imperat: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros.* Stant rebelles ſubditi & clamant: O Chriſte, fruſtra hæc dicis, fruſtra imperas. *Vobis dico, vobis Chriſtianis.* Nos ab Ethnicis in hoc ſtamus; non audiris Chriſte.

Christe. *Diligite inimicos vestros.* Vix ullus est qui obtemperet. *Eg autem dico vo is, non resistere malo.* Ignavi dicemur & imbelles. *Orate p o persequenti us & calumniantibus vos.* Rara est hæc oratio & nimis frigida. *Vt sitis filii Patris vestri qui in cœlis est.* Nimis caro venalis est hic titulus. *Benefacite his qui o erunt vos.* Contra naturam, Domine, imperas; manda faciliora. *Dimittite & di ittetur vobis.* Non possumus, ut scias Christe, nõ possumus, hoc est nolumus iram cohibere, dentes restringere, manũ continere; & quis cogitationibus imperet? *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta vestra.* Parati sumus perire, modo simul pereat inimicus.

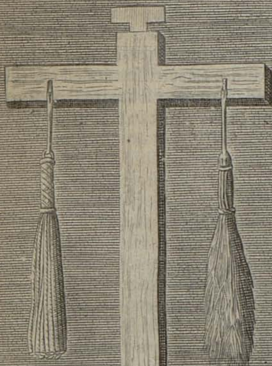
VII. O Christiani, adeone cœlum odistis, ut sic velis remisque ad inferos properetis? Vbi vestrum illud: I imitte nobis debita nostra *sicut* & nos dimittimus? aut ergo inimici vobis vestri amandi sunt, aut toties vobis ipsi laqueum injicitis, quoties hoc à Deo postulatis: Sicut nos aliis dimittimus, ita tu nobis, ô Deus, dimitte. Sed nos nihil condonamus, omnia vindicatũ, omnia imus punitũ, odio implacabili. Ergo & tu in nobis nil impunitum relinque. Impiorũ est hoc ingenium non prædestinatorum, nam hi

tam graviter lædi non possunt quin clament: Pater dimitte illis, Ne statuas illis hoc peccatum; Ego omnia condono, omnia remitto, nihil ulturus. hæ voces prædestinatorum sunt. Sed priusquam finiam, obsecro vos omnes, qui hęc legitis, nec tamen inimicos diligitis, creditisne hæc vera esse? vera, dicetis, nisi Veritas mentiri & Christus decipere potuerit. Si ergo vera sint ista, uti sunt verissima: quę tandem impia hęc est contumacia, quę hæc tam obstinata divinæ legis irrisio, quis iste tã protervus jubentis Dei contemptus? Clamat Christus & pręcipit: Ignoscite, dimittite, diligite non amicos tantum, sed & quoscunque inimicos. Adhuc vestra stat pervicacia, adhuc inimicos odistis? nondũ ignoscitis, nondum malevolos obtrectatores amatis? nec tanti apud vos Christus? nec tanti est Deus? nec tãti cęlum est, & æterna salus? & necdũ extorqueri à vobis potest vel unicum, sed seriũ & ex pectore promptum verbulum: Ignosco, dimitto; condonet Deus, quicquid in me à quocunque peccatum est. Adhuc, saxa statis sine sensu, sine voce, sine motu ullo ad veniam? adhuc ferre' vester animus spirat vindictã? adhuc clamatis: Inimico mala crux, inimico mala omnia? adhuc vociferamini: Inimicis ultio, inimicis mors, inimi-

inimicis omnes diræ? Ergo adhuc in inimicum durant odia? ergo necdum imperantem Christum auditis? Ite jam, ite vos tales Christiani, quacunque libet via, non errabitis: secure & certo, ad illud quo tenditis, diaboli regnum perventuri. Ite compressis oculis; ad inferos jam quævis semita vos ducet: ad hunc viæ terminum non certius itur quā errando. Et certissimum est effatum istud: Non potest amare Deum, qui non cessat odisse inimicum.

SYMBOLVM. X.

Detestatio præteritorum peccatorum.

Veniam tibi cito, et mouebo can:delabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris. Apoc. 2.

D
PRÆDI
S
SYM

FLAGEL
ſtratur D
torum. Faci
eſſe Auguſti
catorum m
ac gaudere
dolendum
nam, ut id
mat: Qu
corrigit, p
Lugens D
Peccatum
per: ideoqu
rogat: Cor n
us, & ſpiri
viſceribus n
& odio tam
ſtantur, h
nõ ſatis do
quod minu
Et hæc quæ
tia eſt, pœn
bilem oper
inquit Apo
conſideran
pœnitentia
nõ ſtabilem
diſertiſſime
tiã habuerit

DECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM X.

FLAGELLO ET VIRGIS monſtratur *Deteſtatio præteritorum peccatorum.* Facinus abominabile judicat eſſe Auguſtinus, præteritorum peccatorum meminiſſe, & inde gloriari ac gaudere, cum de illis magnopere dolendum ſit, & contra nitendum; nam, ut idem Auguſtinus vere affirmat: Qui pectus ſuum tundit, nec corrigit, peccata ſolidat non tollit. Lugens David de ſe pronunciat: Peccatum meũ contra me eſt ſemper: ideoque Deum tam efflictim rogat: Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis. Beati qui ſic lugent & odio tam generoſo peccata deteſtantur, hoc ipſum dolentes quod nõ ſatis doleant; ex hoc ipſo triſtes, quod minus quam par ſit triſtentur. Et hæc quæ ſecundum Deum triſtitia eſt, pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. In ſtabilem ſalutẽ, inquit Apoſtolus, quod attentiſſime conſiderandum. Multi ſalutem per pœnitentiam recuperant, ſed heu nõ ſtabilem ſalutem. Ideo Chriſtus diſertiſſime monet: Niſi pœnitentiã habueritis, omnes ſimiliter peribitis,

lib. 5. de lib. arbitr.

Pſ. 50.

2. ad Cor. 7.

Luc. 13.

ibitis, explicate præcipit, non agendam tantum, ſed habendam eſſe pœnitentiam, eamque retinendam. Nec enim ut ſtati temporis mutuum, quærenda eſt pœnitentia, non transvolare permittenda, ſed certo perſeverandi propoſito firmanda.
Par. 3. quæſt. 48. art. 8. Ita D. Thomas Aquinas: Vera inquit, & ſeria pœnitentia, non tantum à peccatis præteritis expiat, ſed etiam præſervat à futuris. Non habet pœnitentiam, qui non habet propoſitum firmiſſimum non amplius in priores noxas relabendi.

Ioa. 5. Marc. 2. I. Chriſtus paralytico, quem ſanarat, præcepit lectulum ut tolleret: Et mox ſuſtulit grabatum ſuum, & ambulabat. Occaſiones peccati cavendæ, tollendæ, removendæ ſunt, & ſic ad honeſti rectique metam currendum. Euangelicus prodigus extrema fame tabeſcens: Surgam, inquit, & ibo ad patrem meum. Nec tantum dixit iturum ſe, ſed ivit. Et ſurgens venit ad patrem ſuum. Hîc plerique omnes & manuũ & pedũ uſum, noſtra culpa amittimus. Lingua valemus, nõ opere: ore ſtrenui, languidi manu. Arcum intendimus, nec tamẽ ſagittam emittimus: proponimus facturos, nõ facimus. Poſt commiſſas noxas gemimus, ſed ne committamus, oſcitanter cavemus. Nimirum vulnus obductum cupimus, & ſanguinem nõ ſiſtimus, peccatis

catis medela admovemus, & affectũ ad ea, non tollimus. Differendo & procraſtinando ſeneſcimus. ita dum proponimus & promittimus, abit vita, & inter merum & pigrum *velle*, tota evaneſcit. Sic demum in longis nos propoſitis mors deprehendit, ridetque tot annis voluiſſe facere, feciſſe nunquã. Auguſtinus olim talis, ſed nõ diu talis, mature fecit idque ante ſeniũ, quod vidit ſibi eſſe faciendum. Dicebam, inquit, apud lib. 8.
me intus: ecce modo fiat, modo fi- Conf.
at, modo fiat. Et cum verbo jam c. 11.
ibam in placitum, jam pæne faciebam & non faciebam, nec tamen relabebar in priſtina, ſed de proximo ſtabam & reſpirabam. Retinebant me nugæ nugarum & vanitates vanitatum, antiquæ amicæ meę, & ſuccutiebant veſtem meam carneam & ſubmurmurabãt: Dimittiſne nos? Dimiſit certe & excuſſit jugum: vitam priorem omnem ſic deteſtatus eſt, ut aliam viveret.

II. Nos ſæpe quidem meliorem vitam incipimus, ſed hoc tantum; nec telam hanc pertexímus, in cæptis non modo non pergimus, ſed & in antiquam ſilvam redimus. Sunt quis dubitet, multorũ pii conatus, ſanctæ cogitationes, optima conſilia, caſtiſſima propoſita: ſed pleriq; Atheniẽſes ſumus, optime decernimus, peſſime exequimur, aut certe in exequendo nõ perſiſtimus. Mo-

dos vivendi honestissimos ac plane salutares nobis præscribimus, sed cuivis mox tædio molestiæque cedimus: sancta proponimus & grandia, sed ubi rebellem carnem, invitantes socios, allicientẽ Dæmonem sentimus, nõ inviti manus damus, & ad priores vitæ sordes, nos retrahi nõ prohibemus, instabili prorsus, & nimiũ brevi pœnitentia. Decrevisti, mi optime Christiane, vitã instituere castiorẽ, occasiones cavere, oculis in amore ducibus imperare, carnis petulantiam edomare? recte, cœpisti verecundę loqui, paginas impuras aversari? pulchre. Proposuisti bilẽ substringere, & irę moderari, omne odium deponere, invidiã omnẽ animo pellere? optime. Instituisti linguã coërcere, silere cũ alii verbis detrahunt, sustinere cum dicteriis lacessunt? omnia præclare, & ad normã veræ pœnitentię. Quanto vero pręclarius, in hoc vitæ curriculo perseverare? quam multi se heri continuerunt, linguã & libidinẽ represserunt, irã fregerunt, seipsos vicerunt, qui se hodie in priorẽ vitæ licentiã effundunt, linguæ & libidinis jugum subeunt, irę habenas solvunt, vitiis ut ante serviunt. Nõ est vera, quæ non est firma & stabilis pœnitẽtia: inconstans hæc & desultoria mẽtis levitas est. O quales gladiatores sumus, qui docte quidem ventilamus, erudite pręludimus, sed

cum

cum mucrone pugnatorio utendũ, cũ in gradu ſtandũ, & celeres ictus eludendi ſunt, ignavi recedimus, & vulnera in ſtatu evitanda, in abitu accipimus. O quales curſores nos, qui primo itinere brachia jactamus, pedes incitamus, pæne jã ſudamus: paullo poſt, ante viæ mediũ hæremus, deficimus, ſuccumbimus. Ah, quoties præclara conamur, inchoamus cũ laude, pergimus aliquãdiu ſpe bona, languemus paullatim, cadimus tandem, jacemus in fine. Arbor fruſtra flore ſuo triumphat, & fructus promittit, niſi & proferat. Architectus fundamẽta incaſſũ jacit, ſi ea nõ in parietes & muros excreſcant. Quid navarchũ juvat malũ erigere, antennas aptare, vela explicare, applicare remiges, ſi littore navim nõ ſolvat, aut ad littus quã primũ redeat? Ita nos cum architectis fundamẽta jacimus, & nullũ ſurgit ædificiũ: cum oratoribus crebro exordimur, vix unquã peroramus: ſæpe vela damus cũ nautis, ſed ingruente procella, ad littus unde ſolvimus, redimus. Illud nobis in ore cõtinuũ: volo facere, volo me emẽdare; nihil facimus, nunquã ſerio emendamus. Per Sacramẽta rite percepta carceribus quidẽ evolamus, ſed medio curſu frãgimur, cadim⁹, jacemus. Et jã nullũ amplius extat argumentũ promiſſi noſtri quod fecimus, aut divini epuli quod acceſ-

 ſimus,

ſimus. Ita quã memores injuriarũ ſumus, tã obliviosi propoſitorũ noſtrorũ. Prudentiſſimũ animaliũ cenſetur homo, at ſibi ſtultiſſimum videri, ajebat Polybius: Nã ceterę animãtes ubi ſemel offenderint, cavẽt; nõ vulpes adlaqueũ, lupus ad foveã, canis ad fuſtẽ temere redibũt: ſolus homo ab ęvo in ęvum peccat fere in iiſdẽ incautum, obliviosum animal.

Iſa. c.47. Hier. c. 3. III. Per Iſaiam queritur Deus: Non poſuiſti hæc ſuper cor tuum (ô anima) neque recordata es noviſſimi tui. Et dixi, cum feciſſet hęc omnia; ad me revertere, & non eſt reverſa. Pœnitudo, inquit Bernardus, Serm. 3. in vig. nativ. Dom. ſine correctione non proderit. Vnus ędificans & unus deſtruens, quid prodeſt eis niſi labor? qui enim baptizatur à mortuo, & iterum tangit Eccl. c.34. eum, nihil proficit lavatio ejus. Verę pœnitentiæ comes eſt correctio, ut jam coërceas gulam, jugules luxuriam, ſuperbiã deprimas, & facias ſervire corpus ſanctitati, quod iniquitati ante ſervierat. Hæc nos omnia facturos pollicemur: vix dies abit, ſæpe nec hora, & jam pollicitorum obliti, redimus ad ingenium, Iſa. c.56. & quod Iſaias deplorat, è ſalubri luctu male hilareſcimus: Venite ſumamus vinum & impleamur ebrietate, & erit ſicut hodie, ſic & cras & Exod. 9. multo amplius. Simillimi ſumus cũ Pharaone ingenii: Videns autem Pharao quod cęſſaſſet pluvia & grãdo,

do, & tonitrua, auxit peccatum. Ita nos post impetratam veniam, sępissime augemus culpam. Quoties mane oviculæ sumus, leones vesperi, & sub humana fronte tigrides! quoties mane angeli, vesperi vix homines esse deprehendimur: ita larvam aliã ex alia sumimus, & illa nobis sæpe familiarior est, quæ turpior: ita è vasis gloriæ in vasa contumeliæ mutamur, heu crebra nimiũ vicissitudine. Sicut autẽ ęgrotantes, inquit, Chrysostomus, nisi semper ordinate vixerint, nulla ipsis disciplinæ per tres aut quatuor dies servatę utilitas: sic& peccãtes, nisi semper sobrii sint, nihil proderit ipsis duorũ vel trium dierum correctio. Pulli gallinacei jam plumãtes, sæpe per domesticũ atrium musculas & vermiculos, pabuli sui delicias venantur, interim eos sublimis per aerem milvus curiose numerat. Atque cum jam volans ille fur, cunctabundo motu, eodem pęne loco pendulus circumtuetur, & quærit quorsũ in prædam superne sese ruat fulminis vice, de cœlo improvisus adest, & incuriosam ex his avem rostro transfodit, secumque trepidantem sub ungue cibũ avehit. At pulli ceteri, metu celeres sub matris alas coëunt, sed non diu latent; mox metum omnem obliti & tegi recusantes, è plumatili latibulo secure provolãt, tota area in pastum, ut prius, effusi.

Hom. 3 ad pop.

Sed adest iterū alatus prędo, & pullū alterū subito abripit. Diffugiunt iterū pavidi, & notū asy um, maternas alas repetunt. Sed hic mali metus nunquā est diuturnus, & tamdiu lusus iste utrimq; luditur, dum pullis area vacuatur. Nō impari lusu nobiscū mors ludit: hic vicinum nobis, illic cognatū, amicū ibi abripit. ingemiscimus, & quia propinquū malū non sine causa credimus, trepidamus etiā, moresque sanctiores promittimus. Sed quandiu hæc pia trepidatio, quandiu hi gemitus? it unus aut alter dies, & iterū vermiculos passim sequimur, jamq; & lacrimarū & gemituū obliti, ad hilares cachinnos & calices; ad lucella injusta, ad ejuratas libidines, ad vitiorū nostrorū circulū redimus, & ad pristinā vitę consuetudinē libere provolamus, tamdiu male securi, dū ultimę nobis fluāt lacrimæ, & mortis ungues jā nostro hęreant pectore. tunc velle facere, nimis serū; fecisse solū juvat; & quod durum erat pati, tunc meminisse dulce est. Sed hæc neque aliis, neque nobis ipsis satis credimus: peccata detestamur quidē hodie, cras eadem, sępe plura & graviora repetimus. Ludimus cū bono Deo; vix facta deflevimus, mox iterum deflenda facimus, ita catenā nectimꝰ è vitiis. quod deflet
Cap. 5. Isaias, & minatur: Vę qui trahitis inquitatē in funiculis, & quasi vinculum

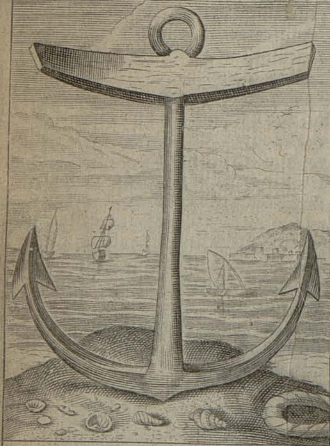
lum

lū plaustri, peccatū, hic mos noster est, peccata alia atq; alia, aliis atq; aliis peccatis accumulare, ac plerūque in pejus proficere. & quemadmodū Antiochus Epiphanes bonus puer, sed malus juvenis, & vir pessimus fuit: sic iisdē pæne gradibus & nos abimus in profundum. deletis nique per pœnitentiā & exomologesin culpis, prima forsan hebdomade calemus, altera tepescimus, frigemus tertia. demū omnis bonus spiritus evanescit, & rursum morimur. O lunas, nō uno duntaxat mēse, nec hebdomade una, sed uno quandoq; die crescētes & decrescētes, opulētas & inopes. & quot Euripos in angusto pectore circum gestamus? quoties è bona oliva in oleastrum turpiter degeneramus? heu volubilitatē & inconstantiam, non fortunę quę sensim fit pessima, cum esse bona desinit. Impius facit opus instabile. Prov. c. 11.

Iustorum autē semita quasi lux splendens, procedit & crescit usque ad perfectam diem: peccata prædestinati sic detestantur, ut ea penitus aversentur; non tutum arbitrantur, hunc cum Deo lusum reciprocare, ut peccata commissa defleant hodie, cras iterum deflenda committant. Dei semel offensi nunquam obliviscuntur, nec sine gemitu recordantur condonatę offensæ. Hinc amplissimam à Deo gratiā ineunt. Prov. cap. 4.

SYMBOLVM. XI.

Voluntatis in bonum propensio.

Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum, propter retributionem. Psal. 118.

Offenſum ſe Deus obliviſcitur, ſi nos offenſi cū dolore recordemur.

VNDECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM XI.

ANCHORA, eſt *Voluntatis in bonū propenſio*, quæ ſeſe tunc demum exerit, cum quis firmiſſime ſtatuit, nullum unquam gravius peccatum comittere, etſi bonorum omnium ipſiuſque vitæ facienda ſit jactura. Iuravi & ſtatui cuſtodire judicia ju- Pſal. ſtitiæ tuæ. Quod ſi cor noſtrum non 118. reprehenderit nos, fiduciam habe- 1. Io.3. mus ad Deum. Ludovicus Granatenſis: Reprobationis, inquit, ſignū mihi certum videtur, facilitas letaliter peccandi, ſine doloris ſenſu. Nimis eſt malus, qui quod bonum eſt, nec ſerio quidem vult velle: magna pars bonitatis eſt, velle bonum fieri. Cœlo prædeſtinati, ut nil unquam mali velint, id volunt unice, quod vult Deus. Omni hora & momento clamant cum Paulo: Domi- Act. 9. ne quid me vis facere? Nō eſt quidquam quod pro te pati recuſem: nihil mihi nimis acerbum aut arduum, nihil difficile nimis erit aut inexpugnabile: omnia ſuperabo tolerando; pervincā & expugnabo omnia, Deo meo duce & adjutore. Et quicquid viribus non potero, id ardētiſſimis deſideriis cōſequar: quo-

cunque me pedes non tulerint, eo cogitationum alæ perducent: & uti solares herbæ ad suum solẽ, sic ego semper ad tuam, Domine, volunta-
Ps. 39. tem me vertã. In capite libri scriptũ est de me, vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei, in medio memoriæ, intellectus, & volun-
Serm. de eua. deb. tatis meæ illam reposui. Bernardus ad hoc divinæ voluntati præstandum obsequium promptissimus: Pauperculus ego, inquit, non habeo nisi unum minutum, voluntatem meam, & non dabo illã ad voluntatem illius, qui toto se totum me comparavit? Æquum omnino est, ut *voluntas divina* regula sit huma-
Diss. 3. cap. 26 næ voluntatis & anchora. Epictetus: Constitui, inquit, & conformavi voluntatem meam divinæ. Vult me febricitare? Et ego volo. Aliquid aggredi? volo. Potiri? volo. non potiri? nolo. Mori? volo. Quis jam igitur prohibere me aut cogere prçter voluntatem potest, non magis quam ipsum Deum? Turpe, hæc olim à priscis in cæca nocte versantibus visa, à Christianis ad clarissimum solem cæcutientibus non videri. *Fiat voluntas tua*; ô mi Deus, *tua voluntas fiat, sicut in cœlo & in terra.* Quare accingimini & estote filii potentes,
1. Machab. 3 ut pugnetis adversus nationes (contra insultus vitiorum) sicut autem fuerit voluntas in cœlo, sic fiat.

I. Ho-

I. Horologia urbica, primarium unum ſequuntur omnia; cur non & omnium hominum voluntates, velut minuta horologiola, ad illud cœleſte magnũ, ad unicam divinam voluntatem dirigantur? Sicut fuerit voluntas in cœlo, ſic fiat. Dici non poteſt quam hoc Deo ſit gratum. gratulatus ipſe ſibi Deus velut de re maxima: Inveni, inquit, David filium Ieſſe, virum ſecundũ cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Ergo diu quæſivit Deus, quæritque ejus animi & voluntatis hominem qui id ſolum, in omnibus, ſemperque aut nolit aut velit quod ipſe. Hoc tali reperto homine, gaudium nõ diſſimulat benigniſſimus pater: Inveni qui faciet omnes voluntates meas. Ideo & ipſe Dei filius omnem ſuam ad patris voluntatem compoſuit: Deſcendi de cælo, non ut faciã voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me. Ab hac bonæ rectæque voluntatis norma nimis remotus eſt, qui nõ tantum non ad nutũ, ſed nec ad imperiũ obedit. Sapiens timet & declinat à malo, ſtultus tranſilit & confidit. Hoc eſt comedere, ac tergere os ſuum, & dicere, non ſum operatus malum. Qui huius animi eſt, oppignerat animã diabolo, & ridet; cœlum perdit, nec damnũ ſentit, tanquã inter omnia damna leviſſimũ.

Act. 13.

Ioan. 6

Prov. 14.

Prov. 30.

II. At contra, cœlo deſtinati ſic animum in bono ſtabiliunt, ut omnem mali ſpeciem, & vel umbram peccati perhorreſcant: nõ ſinunt id ſibi placere quod Deo diſplicet, in id ſolum tota mente proniſſimi, quod, etſi diſpliceat omnibus, modo uni ſciant placere Deo, hoc cogitant, hoc & loquuntur, nec dubiũ quin ſæpius eorum voluntas ſic igneſcat, ut prę Epicteto longe religioſius exclamẽt: Deus meus, amor meus! abſit hoc à me, ut quod tu vis, ego nolim; aut quod tu non vis, velim ego; tua voluntas, mea eſt voluntas; imo mea jam amplius mea non eſt, quia tua eſſe cœpit; & ideo tua mihi jã ſequenda eſt, quia mea eſſe cœpit. Idem ego velle debeo, quod tu, & vero etiam, ô Domine, volo. Ægrotare me vis? volo. Pauperem eſſe? volo Domine. Doloribus affligi? hoc volo. Contumeliis & injuriis affici? etiam volo. Contemni atque deſpici? & hoc volo, quantumvis id graviter ſentiã. Vis me deſtitui ſolatiis? volo. Animi anguſtiis premi? volo, etiamſi tu, mi Domine, id me velis ad extremum uſque judicium perpeti. Vis me rebus chariſſimis ſpoliari? difficile eſt quidẽ amata relinquere, tecum tamen hoc ipſum volo. Etiam mori me vis? inter difficilia omnia, difficillimũ hoc eſt: tamen centies mori nõ recuſo, modò divinis ſanctiſſimę volun-

voluntatis tuæ brachiis immoriar. Vis me prematurе mori? volo vel reluctãte natura. Vis me cœlo adſcribere? volo, ô Domine, volo. Inferno addicere? Ah! bone Ieſu, ut tu tua hoc velles ſententia, factis ego meis volebam & merebar, ſed ut ego hoc nollem, & volebas tu & merebaris tuo ſanguine. Atque ſi fieri poſſet (uti ſane non poteſt) alterutrum iſtorum, aut æquiſſimam tuam voluntatem eſſe irritam, ut ego beatus ſim; aut me damnatum eſſe, ut juſtiſſima tua voluntas ſit rata; proclamo: melius eſt damnari me, & ſervari quod tu vis, ô Deus. Sed ô bonitas, mortem meam, ſcio, nõ vis, qui filii tui mortem ideo volebas, ut poſſes non velle meam. Per illam ergo filii acerbiſſimam mortem te rogo, ô pater, ab æterna morte me ſerva. En vulnera, en ſanguinẽ quo tibi pro me litatum eſt: filio nolebas parcere, ut poſſes ſervulo. Ego mancipium tuum. O rex immortalis, ad omnem arbitrii tui motum verſari me patiar: ſuave mihi erit quicquid à voluntate tua evenerit. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. Pſal. 107. Hos amat cœli monarcha famulos qui heriles nutus oculo tam vigilante obſervant, ut Domini voluntas, lex fiat ſervi, qui ſemper explicata fronte dicat: Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis faciat. Nihil enim melius eſt quam reſ- Eccl. c. 23. picere in mandatis Domini.

III. Suum illud nobile monitum commendent Græci : Ne quid nimis. Tu ſane, ô Deus, tu mandaſti
Pſal. 118. mandata tua cuſtodiri *nimis*. Servos ſuos vult Deus ad omne præceptũ, & ad omnẽ nutum paratos promptos, qui vel uno etiam die, vel etiam afflictiſſimi, millies tamen corde & ore dicant, *quod Deus vult*. Ita quidquid hi tam bonæ mentis homines volunt, hoc vult Deus, nam illi conſtantiſſime nolunt, quod Deum averſari ſciunt & nolle. Ita hi tales, quicquid deſiderant, impetrant, quandoquidem nõ aliud unquam deſiderant, quam ut ad unã & unicam Dei voluntatem ſe conforment; ſciunt enim quàm vere Hieronymus de obitu Bleſillę ſcripſerit ad Paulam: Bonus eſt Deus, & omnia quæ bonus facit, bona ſint neceſſe eſt. nec illi bonæ voluntatis homines pro malo habẽt quicquid à bono Deo eſt. Sani ſunt? gratias referunt conditori. Languent? & in hoc Domini ſui voluntatem agnoſcunt & laudant. Charorum orbitas irrogatur? plangunt quod accidit; ſed quia ſic placere norunt Domino, animo ſuſtinent æquiſſimo. Vnicus rapitur filius? durum quidem, ſed tolerabile; quia ſuſtulit ille qui dedit. Imminet dura pauperies, aut gravior pauperie morbus? contemptus affligit aut contumelia? injuriarum agmen laceſſit?

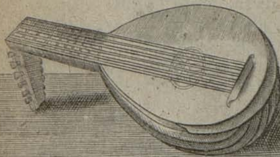
cessit? alias sibi voces elabi non sinunt quam istas: *Sicut Domino placuit, ita factum est, ita bene fa um; etiam in hoc laudetur Deus.* Benedictus Deus in æternum. Hac bona voluntate, velut anchora, stabiles supremam expectant horam, & breve putant omne malum, quod finis melior subsequetur.

DVO-

SYMBOLVM. XII.

Moderatio affectuum.

Sub te erit appetitus eius, et tu dominaberis illius. Genes. 4.

DVODECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNVM.

SYMBOLVM XII.

CITHARA, qua exprimitur *Moderatio affectuum*, seu, *victoria tentationum*. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis, libere clamat Paulus. Eleganter Bernardus de Christo nos ad se invitante: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, ac si dicat: qui me desiderat, se despiciat; & qui vult facere voluntatem meã, discat frangere suam. Quod autem pugnantem fatigat, vincentem coronat. Et hoc est lucrari vitam, quotidie sibi suisque affectibus mori. Vbi affectus vivunt, ibi aut cæca, aut mortua est ratio. Ideo sanctissimus David: Revela oculos meos & considerabo mirabilia de lege tua. Scio Domine in lege tua magna & sublimia secreta contineri, sed ego homo sum, carne pressus, & variis affectibus obnoxius, nec ignoro, quanta sit vis illorum qui mentem meã turbant, & excæcant: tuæ igitur pietatis sit aperire oculos meos, & offusam ab affectibus caliginem dispellere. Vere de affectibus Seneca: Facilius est initia eorum prohibere, quam impetum regere. Nam sicut

Ad Galat. 5.

Serm. de S. Andr.

Psal. 118.

Epist. 85. & 116.

in præceps dato corpori nullũ ſui arbitrium eſt, nec reſiſtere dejectum poteſt, ſed omne conſilium irrevocabilis præcipitatio abſcidit: Ita animus ſi in iram, amorem, aliosve affectus ſe projecerit, non facile reprimet impetum; rapiet illũ ad imum vitiorum proclivis natura. Optimum igitur ipſis repugnare ſeminibus, cujuſcunque demum malignioris affectus. In confinibus arcendus eſt hoſtis, nam ubi portis ſe intulerit, modum à captivis non accipiet. O quanto melior eſt patiens viro forti, & qui dominatur animo ſuo, expugnatore urbium.

Prov. 16.

I. Auguſtinus: Beati pacifici, inquit, in ſeipſis, qui omnes animi motus componunt & rationi ſubjiciunt: beati qui carnis concupiſcentiis edomitis, regnũ fiunt Dei, in quo nihil non ordine agitur, in quo mens imperat, non reluctantibus famulis, corporis ſenſibus. Hæc illa pax ab Angelis, naſcente Chriſto, proclamata, ſed ea non niſi per arma & pugnas obtinetur. Cur enim Deus inter bellicos tubæ clangores Moſi legem in manus tradidit? num mitior & ſuavior muſica, religioni Eccleſiaſticæ, quo lex ſpectabat, nõ fuiſſet convenientior? caſtris tuba quã templis eſt aptior. Et nos, mi Chriſtiane, ad caſtra vocamur, & ad conflictus ab eo, qui legem dedit, legem nõ ſervabit, quiſ-

Lib. 1. de Serm. Dom. c.

Exod. 19.

quis

quis contra legis hoſtes pugnare detrectaverit. Carnẽ ſuam nemo vicit blandiendo: ſuadentẽ Diabolũ, Mundum ſeu blandientem, ſeu ſævientẽ ſine pugna nemo ſuperavit; reſiſtendum eſt & luctandum cum omni affectu, quẽ hoſtes divinæ legis concitant. qui ſuis ſolum noxis iraſcitur, & affectibus indulget, is malæ arboris ramos amputat, ſed ſalva radice: rami repullulabunt. Ita Chryſoſtomus Chriſti verba expẽdens: Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Non modo, inquit, morbum, ſed & morbi radicem evellit Chriſtus. Radix adulterii concupiſcentia eſt impudica. Quare non ſolum plectit adulteriũ, ſed & concupiſcentiã, matrẽ adulterii. Ita non tantum cædes prohibet, ſed & iram ad illas ducem, ſed & contumelioſa verba irę fomenta. Iracundia & amor, duo violentiſſimi affectus ſunt, nec leges admittunt, niſi ſerias & ſeveras; blandis præceptiunculis vix emendãtur. Ira non aliorũ vitiorum more ſollicitat animum, ſed abducit, imo præcipitat. Et quamvis nemo velit tã graviter ferire hoſtẽ, ut manũ in vulnere relinquat, ſeq; ab ictu revocare nõ poſſit: tale tamen telum eſt ira, vix retrahitur cũ longius excurrere cœperit. ira nõ abhorret ab ullo ſcelere, & ſi quẽ ſibi deſtinarit ſuo ful-

mine tangendũ, nõ nisi letali plaga lenitur. Iracundus, velut pyrites lapis, quacunque sui parte cum silice
Prov. 29. collidatur, ignem vomit. Vir iracundus provocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandũ
Eccl. 27. proclivior. Ira & furor, utraque
Iob. 5. execrabilia. Et vix ulla pestis humano generi pluris stetit. Nam virum stultum interficit iracundia, & par-
Lib. 4. de Civ. c. 6. vulum occidit invidia. Itaque fratres amantissimi, inquit Augustinus, ne, obsecro, tantũ malum nobis inducamus; animę morbum, rationis tenebras, à Deo alienationẽ, oblivionem familiaritatis, principium bellorum, plenitudinem calamitatum, dęmonem pessimum. Qui quidem tanto magis cavendus est,
Epist. 18. quo plures quotidie invadit. In omnes personas inquit Seneca, hic exardescit affectus: tam ex amore nascitur, quam ex odio: non minus inter seria quam inter lusus & jocos. Nec interest ex quam magna causa nascatur, sed in qualem perveniat animum. Sic ignis non refert quam magnus, sed quo incidat. Nam arida scintillã quoq; fovent usque in in-
Lib. 2. de Ira c. 12. cendiũ. Atqui nihil est, ait, tã difficile & arduũ, quod nõ humana mens vincat, nulliq; sunt tã feri & sui juris affectus, ut nõ disciplina perdomẽtur. *Quodcunq; sibi imperavit animus, obtinuit.* Quantũ vero est, effugere maximũ malũ, Iram, & cũ illa

rabiem, sævitiam, curdelitatem, furorẽ, & alios comites ejus affectus?

II. Quod Romanus hic sapiens dixit de ira, idem hoc de notissimis furiis Superbia & Invidia, idem de nequissimis sororibus Luxuria & Gula, deque omni vitiosorum affectuũ exercitu dicendum: Quantum est, hæc mala maxima effugere, & ad beatam tranquillitatem, & quandã quasi harmoniam, ac omnium cupiditatum concordiam, animum componere? Beatus ergo ille, qui tanto minorem affectibus libertatem indulget, quanto minus ipse vult servire vitiis: & ut rationi suum stabiliat sceptrum, crucem statuit affectibus. Ad triremes damnati, certas habent, tametsi breves remorum ferias, subinde sua membris est quies: qui affectibus serviunt, quieto nunquam vivunt animo: unus ex alio cogitationum tumultus nascitur: Servietis diis alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Idcirco Ecclesiasticus: Post concupiscentias, inquit, tuas non eas. Equus refractarius fræno coërcendus; deses, calcaribus urgendus. Idem affectibus faciendum, quorum aliquos impellendo, plerosque retinendo melius regas. Nemo magis odisse se potest, quam qui sic perdite se amat, ut in voluptates immodice solutus, nec impe-

Hier. c. 16.
Eccl. c. 18.

trare ſibi, nec negare quidquã poſ-
ſit. ſed ſciant hi, quid eis vaticinetur
Rom. 8. Apoſtolus: Si, inquit, ſecundũ carnẽ
vixeritis, moriemini; ſi ſpriritu facta
carnis mortificaveritis, vivetis. Ne-
mo majus obtinet imperiũ, quã qui
ipſe ſui eſt Dominus; nõ eſt miſeri-
or ſervit⁹ quã ſuis ſervire affectibus;
nec illuſtrior eſt triumphus, quam
parta de ſeipſo victoria. Brevis hic
cõflictus, præmiũ ęternum. Affectus
ſuos vicit, qui eis ſervire nõ vult. At
Lib. 2. de Iacob & Vita beata. ſervit, ait Ambroſius, quicunq; me-
tu frangitur, vel delectatione irreti-
tur, vel cupiditatib⁹ ducitur, vel in-
dignatione exaſperatur, vel mœro-
re dejicitur. Nec ulla ſervitus turpi-
or eſt inquit Seneca, quã voluntaria,
Sen. epiſt. 47. cũ alius libidini, alius avaritię, alius
ſervit ambitioni. Bonus, Auguſtino
teſte, etiãſi ſerviat, liber eſt: malus,
etiamſi regnet, ſervus eſt; nec unius
hominis, ſed quod gravius, tot do-
minorũ quot vitiorũ. Cupiditatum
vero non magis unũ genus ac ratio
eſt, quã vultus humani & formarũ,
quæ, cum ex æquo homines ſimus
omnes, maximã habẽt varietatem,
ſic alii aliis rebus afficimur, neque
omnes iiſdẽ æqualiter delectamur.
Hic in libidines exæſtuat, ille auro
capitur; hunc ſtrangulat invidia, iſte
potãdo ſibi quęrit exitiũ, alius otiã-
do aut ludendo. Nemo ea quã ſibi
fingit, perire ſe putat beatitudine,
perinde

perinde atq; si minus suffocaretur qui in vino submergitur, quã qui in aquis. Recte D. Gregorius asserit: Lib.4.
Reprobæ menti valde placet quod in 1.
cõcupiscit, sed in ęterna pœna, quod Reg. cap. 4.
ei modo est dulce, marescit. O mi- Daniel
ser, species te decipit, & concupis- c. 13.
cẽtia subvertit cor tuũ, ut aquas fugaces ore decepto appetas. Et quæ hominis beatitudo sit libido? de qua Amb. Febre, inquit, libido flagrantior est, graviusq; inflammat, & præcipitat: sed ubi quis resipuerit à furore, tunc conscientiæ visus aperitur, & sui unusquisq; facinoris pudendã turpitudinẽ erubescit. Tunc Deus timetur, & peccator se celare cupit, sed nõ potest; patet deformitas, nudũ enim est Deo omne secretũ, & peccator divinũ mẽte conscia judicium formidat. Pecuniæ fames, ad omne scelus egregium calcar, nõ sedatur lucro, sed incitatur, nec minus animũ quæsitis torquet quam quærendis; cumq; cetera vitia senescente homine senescãt, sola juvenescit avaritia. Odiũ porro & invidia pertinacissimi morbi, nec quâ reliqui affect⁹ facilitate sanabiles, nisi in cunabulis pereãt. Gulæ vero qui serviunt, malã certe dominã habẽt, quę tanto fit imperiosior, quo fideliorẽ nacta est servũ, & quia cognatam habet LasciviãGula, tanto plus ea nocet castimoniæ, quo plus ille-

Tob. c. 3. cebris nutritur. Quis jam ille, & laudabimus eum, qui cum Tobia glorietur: Mundam servavi animã meam, ab omni concupiscentia: hoc enim est omnes citharæ fides in concordiam componere?

1. Reg. 15. c III. Saul Agagum regem carcere damnavit, quem Dei jussu, capite debuisset. Nos quoque non minus turpi clementia in affectus nostros statuimus, & jugulandos non necamus sed solo mulctamus carcere, cum id potissimum cavemus, non ut extirpentur, sed ne fœde prorumpant foras, licet intus sæviant. Ita dum latenti hosti parcimus, eum in nos ipsos armamus, ut quod principio lapsus fuerat & error, paullatim mos fiat & consuetudo, ex qua demũ vitiosissima oriatur necessitas. Ita sensim ab hoste domestico undique oppressi, clamamus: Non possum me hîc vincere: assuetis carere nõ possum, mori me cogit, qui hanc mihi delectationem eripit. Sic errores nostri in mores abeunt; & quia malignos affectus non in herba opprimimus, sed crescere permittimus, tandem silvam crevisse cernimus, & ingens dumetũ, quod nullis pæne viribus ampilus convelli possit. Sed neque hîc desperandum, cũ etiã consuetudo expugnari queat consuetudine meliori, & tãto futura sit corona pretiosior, quo dif-

fici-

ficilior pugna: volenti cū bono Deo vincere, certa est victoria. Modo Moses marinos fluctus virga increpet, cetera curabit Deus, & tutus transibit Israel, & tota mergetur Ægyptus. Amorrheus & Chananæus nostris confinibus exterminabuntur, modo discamus certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi. Militia est vita hominis super terram. Nemo sibi ipsi fidat, periculosiorem etenim insidiatorem & hostem nemo habet, quam seipsum, cum quo nullæ satis tutæ possunt esse induciæ: neque securū est, prius claudi hoc hominis armamētarium, quam aperiri sepulchrum. Semper in armis excubet, cui cordi est reportanda de tot hostibus victoria. Pulchre Cyprianus: Voluptatē, inquit, vicisse, voluptas est maxima; nec ulla major est victoria, quā ea quæ à cupiditatibus refertur. Qui enim hostem vicit, fortior fuit, sed altero: qui vero libidinem repressit, fortior fuit seipso. Citharœdus tamdiu discordes inter se chordas ad musicam legem attemperat, dum in symphoniam consentiant: Prædestinatus tamdiū turbatos inter se affectus cōciliat, dū religiosæ paci nō contradicāt. Si Platoni credimus, corpus nostrū cithara est, citharœdus est animus, cui nunc hæ, nunc illæ fides tentandæ; modo lex oculis, modo linguæ ponenda; mo-

Exod. 14.

Iob. 7.

Cyprianus de Bono pudici.

do aures, modo manus aſtringendę; Nunc luxuriæ, nunc impatientiæ affectus, ad debitam normam revocandi. Peritus ſane citharœdus fuit qui dixit: Caſtigo corpus meum & in ſervitutem redigo. Prædeſtinati princeps cura eſt, ut quotidie citharam ſuorum affectuum examinet: & jam cum iracundia ſua litigat, nunc invidiã reprehendit, modo ſuam ſomnolentiam extimulat, mox lætitiam refrænat, inde triſtitiam mitigat. ſemper his ſuis chordis oberrat, totiesque vel remittit, vel ſeverius intendit, donec in harmoniam conſpirent. Nihil ſuis affectibus indulget prædeſtinatus, nemini minus parcit quam ſibi, deprehenſam in ſe ream cupiditatem, nõ niſi ad crucem abſolvit. Signum itaque prædeſtinationis eſt & iſtud: Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis ſuis.

1. Cor. 9.

SIGNORVM DE PRÆDESTINATIONE ET PRÆDESTINATORVM PAVCITATE

CORONIS

DIctis addat coronidem melliflu-
us doctor, Bernardus: Novit Dominus, inquit, qui ſunt ejus, & ſolus ipſe ſcit quos elegerit à principio, quis vero ſcit hominum, ſi eſt dignus amore vel odio? quod ſi, ut certum eſt, certitudo nobis omnino negatur, nunquid nõ tanto delectabiliora erunt, ſi qua forte electionis hujus ſigna poſſimus invenire? quam enim requiem habere poteſt ſpiritus noſter, dum *prædeſtinationis* ſuæ nullum adhuc teſtimonium tenet? Fidelis proinde ſermo & omni acceptione dignus, quo ſalutis teſtimonia commendantur. Hoc ſine verbo & electis conſolatio miniſtratur, & ſubtrahitur reprobis excuſatio. Cognitis ſiquidẽ ſignis vitæ, quiſquis hæc negligit, manifeſte cõvincitur, in vano accipere animã ſuam, & pro nihilo habere terrã deſiderabilẽ. Iure nemini niſi ſibi ipſi culpam impingat, qui mul-

Serm. 2. de octav. paſch.

nullũ in se *prædestinationis* signũ deprehendit. Non cęca sortitione, cœlo vel inferis, hos vel illos prædesti-
Act. 15. navit Deus. Notum à sæculo est Domino opus suum. Ita ex *prævisis omnium meritis*, vel his præmium, vel supplicium illis decrevit, ut rectissi-
Resp. 3 ad cap. object. Gallic. me dixerit D. Prosper: Nõ ex eo necessitatẽ pereundi habuerunt, quia prædestinati non sunt; sed ideo prędestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria prævaricatione præ-
Lib. 1. ad Simp. q. 2. sciti sunt. Consentit Augustinus: Non odit Deus Esau hominem, sed Esau peccatorẽ. Nihil enim in ho-
Epist. 105. mine Deus aliud odit, nisi peccata. Idem: Solum, ait, peccatũ viam obstruit ad cœlum. Omnes quidẽ metam ad unam properamus, sed heu quã diversis semitis & imus, & currimus, & perimus! Arcta via Vitæ; mollis, rosea, & *lata perditionis*: asperitas montium illic, hîc vallium declivia. *Facilis descensus Averni.* Clamat Veritas, monet & adhortatur;
Matt. 7. v. 27. *Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionẽ, & MVLTI sunt qui intrant per eam: quam angusta porta & arcta via est quæ ducit ad vitã, & PAVCI sunt qui*
Luc. 13. v. 23. *inveniunt eam!* Idem denuo ingerit: *Contendite intrare per angustã portã quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* Vere angusta hęc est semita,
Rom. 2. qua non nisi uni & sine comite licet in-

incedere. Vnusquisque noſtrûm pro Gal. 6. 1. Cor.
ſe reddet rationem Deo: unusquiſ- 3.
que onus ſuum portabit: unuſquiſ-
que propriam mercedẽ accipiet ſe- Matt.
cundum ſuum laborem. Et hoc eſt 20. & 22.
quod ingemiſcens Chriſtus: MVL-
TI *ſunt*, inquit *vocati*, PAVCI *vero e-
lecti*. Hoc unicũ verbulum, PAVCI,
velut horrendum & inauditum to-
nitru, magnam orbis partẽ è vitiorũ
veterno excitavit: ex urbibus in an-
tra atque horridas ſolitudines non
paucos expulit, & quot centena
Martyrũ millia in cataſtas & equu-
leos, in rotas atque rogos, in cru-
ces & beſtiarum fauces, in armatas
tortorum manus egit? vox una erat
illorum omnium: Mori nobis facile
eſt, modo demũ vivere liceat, inter
PAVCOS illos ELECTOS: ludat
gladius jugulis noſtris, modo PAV-
CIS illis ſed BEATIS annumere-
mur. Et quis eorũ nõ auſus dicere?
Si unus ego vel centũ cruces veſtire
poſſim, nõ abnuã: ſi un⁹ ego poſſim
vel centũ cervices ſecuri porrigere,
nullã ſubtrahã: centies mori, jocus
mihi erit, tormenta pro fomentis
habebo, modo ad illã PAVCORVM
in paradiſo ſocietatem admittar.
Hinc illa Ignatii martyris genero-
ſiſſima vox: *Ignis, crux beſtiæ, tota in
me tormẽta diaboli veniãt, tantũ ut Chri-
ſto fruar*: Hoc idẽ ore Chriſti miſſum
tonitru, hęc eadẽ vocula PAVCI, tot
impuræ vitæ homines è viridãtibus

luxu-

pœnitētiæ compegit; ſatius illis viſū
eſt inter paucos ſervari, quā cū plu-
rimis perire, non enim minus perit
qui perit in turba. Et hæc ſalvando-
rū paucitas, omni ęvo propoſita no-
2. Pet. 2. bis in cautelā. De hac ipſa, juſtitiæ
pręco Noë (ſic appellatur à Petro A-
poſtolo) centenis annis & amplius
cōcionatus eſt ante diluviū. At om-
Gen. 7. nibus in ſcelere obſtinatis, octo ſo-
lū animę ex omni hominū numero,
in ligneo illo ſeu carcere, ſeu navi-
gio ſunt ſervatę: & inter hos paucu-
los, impius Chā erat. Nā uti ſemper
odoriferis proxima ſpina roſis jun-
gitur, ita rariſſima proborū ſocietas
eſt, ſine mixtura improborū. Quod
Gen. 18. ſi Deus Sodomæam terrā everſurus,
vel decē probos reperiſſet, ad Abra-
hami preces omnibꝰ aliis peperciſ-
ſet, ſed omnis illa terra nec denariū
quidē juſtorū aluit. Vere tunc ſteri-
liſſima fuit probitatis annona. Igi-
tur Lotho ab Angelis pręcipitur: *Fe-
Gen. 19. ſtina & ſalvare.* Ita maximo huic in-
cendio, quo florentiſſimę Sodomo-
rum & Gomorrhæorū civitates de-
flagrārunt, nō niſi tres homines ſūt
ſubducti: irę divinæ ſigna hodieque
illic locorū extant. Sed & illud ſer-
vandorū paucitatē clare prænunti-
abat: Cū Moſes ſexcenta millia vi-
Exod. 12. rorū peditū, abſque parvulis & mu-
lieribus, educeret Ægypto, & vulgus
promiſcuum innumerabile ſeque-
retur,

retur, duo tantū è tanto numero in fertiles illas terras pervenerūt, ceteris omnibus erem⁹ pro capacissimo tumulo fuit; in hoc velut unicū cōditoriū tot millia mortuorū descenderūt. At vero Ægyptius tyrannus, qui populū è fuga retracturus insecutus est cū universo exercitu, rubri Oceani fluctibus sepultus est. En, quot millia vivorū in vastissimo hoc sepulchro sint condita? Quis nō timebit te, ô rex Gentium! Porro propter adoratum idolum; proclamat Moses: Si quis est Domini, jungatur mihi, & eodem die cæsa sunt viginti tria millia hominū. Magna profecto strages, quā edidit unicus ex auro vitulus. Tanti est corā Deo vel unicum peccatum. Cum Iosue civitatem Hiericho, circumeundo & clamando expugnasset, quicquid & hominū & jumentorū in ea fuit, flamma gladioque periit; urbs ipsa demū quasi unius cadaveris bustū, in altissimo cinere deflagravit, una domus à cæde urbisque incendio servata est immunis. Duce Gedeone Madianitas impugnaturo, è triginta duobus millibus militū, trecenti tantum selecti sūnt ad pugnam, rejectis ceteris omnibus. Nullū Deus numerū curat, nisi bonorū: nec via ad inferos longa est; unico itur anhelitu, unico letali crimine rei læsæ Majestatis efficimur, & digni ęternis rogis. Ita olim prop-

Exod. 14. Hiere. c. 10. Exod. 31. Iosue c. 2. & 5. Iud. 7. Iud. 20.

ter unicū libidinosum facinus, quadraginta millia Hebræorū; Benjamitarum quinquaginta millia & sex-
1. Reg. 6. centi jugulati sunt. Beth samitæ arcā Domini curiosius tantum intuiti, quot millium strage hanc oculorū licentiam luerunt? Non minus clare in sacra Regum historia, hæc præ-
2. Reg. 15. destinatorum raritas oculis subjicitur. Absalomo rebellem exercitum in patrem ducente, pervolat cursor ad regem David, nunciatque: *Toto corde universus Israël sequitur Absalō.*
2. Reg. c. 20. Cumque etiā Seba furiosam multitudinē in suum regem concitasset, mox alius supervenit rumor: *Separatus est omnis Israël à David, secutusque est Seba.* Mundum inspice, & idem nunc pæne fieri dices. Christus, alter David, viā nobis signat suo sanguine cruentisque vestigiis, opertū spinis gerit caput, infamem crucis trabem fert humeris, sanguine mixtim lacrimisque natāt moribundi oculi, & hoc habitu Calvariæ montē conscendit, & ut sequamur, hortatur. Sed heu, quā raros habet comites, qui cū ipso, eo quo possunt modo, velint crucifigi? liceat dicere: Totus mundus in maligno positus, toto corde sequitur nō Seba, sed Satanā:
2. Reg. 24. paucorū iter est in montē Golgotha cū Christo. Huc illud quoque pertinet, quod cū David rex elatiore spiritu populū censeri iussisset, septuaginta hominū millia peste sunt consump-

sumpta. Et ista quidem omnia, futurorum umbræ, & velut prologus seu exordium fuerunt concionis illius, quam Christus de paucitate prædestinatorum erat habiturus. Iudæos jam mihi numera ab Abrahamo usque ad diem mundi ultimã, & illa in Apocalypsi centum quadraginta quatuor millia, vix pars erunt millesima omnium simul numeratorum, ita ut ex omni eorum numero millesimus Iudæus inter prædestinatos non veniat numerandus. Et quod de Hebræorum, idem de omnium aliorum hominum numero, salva proportione, recte astruitur, nã quod Christus prædixit Iudæis & omnib⁹ aliis commune est, nec enim paucos tantum ex Iudæis arcto tramite ad vitam ituros, sed absque discrimine pronũciavit: PAVCI *inveniunt eam.* Huic veritati confirmandæ, Prophetæ pleriq; omnes acclamant. Isaias: *Dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque termino*, quia *succensa est velut ignis impietas, veprem & spinam vorabit & succendetur in densitate saltus, & convolvetur superbia fumi. Vepres enim & spinæ erunt in universa terra.* Et ubi quæso libidinis atque luxuriæ vepres non in silvam excrescunt? ubi non surgunt densissimæ spinæ curarum, & sollicitudinum pro numis, non pro cœlo? Vere *terra infecta est ab habitatoribus suis*,

Mat. 7. Luc. 13. Isa. c. 5. Isa. c. 9. Isa. c. 24.

Isa.c. 56. *quia transgreſsi ſunt leges, mutaverunt ius, diſsipaverunt fœdus ſempiternum. Omnes in viam ſuam declinaverunt. Vnusquisque ad noviſsimum.* Hieremias non minus flebili queſtu hanc

Hier. c. 5. proborum paucitatem deflens: *Circuite*, inquit, *vias Hieruſalem & aſpicite, & conſiderate, & quærite in plateis eius, an inveniatis virum facientem iudi-*

Hier. c. 6. *cium, & quærẽtem fidem? Æs & ferrum, univerſi corrupti ſunt.* Non divites tantum, ſed quod mireris, pauperes quoque ſuperbire ſciũt & laſcivire, jamque etiam paupertas didicit cũ vitiis habere amicitiam: univerſi corrupti ſunt, æs & ferrum, argentũ

Hier. c. 8. & ſtannum. Et ut mali originem exploraret propheta: *Attendi*, ait, *& auſcultavi nemo quod bonum eſt loquitur*, (nimis verum noſtro hoc ævo) *nullus eſt qui agat pœnitentiam ſuper peccato ſuo, dicens, quid feci? omnes converſi ſunt ad curſum ſuum, quaſi equus*

Hier. c. 23. *impetu vadens in prælium.* Væ terræ, væ hominibus, *adulteris repleta eſt ter-*

Mich. 7. *ra.* Michæas æque lamentatur hanc virtutis orbitatem: *Væ mihi* ait, *non eſt botrus ad comedendum: periit ſanctus de terra, & rectus in hominibus non eſt.* Davidi hæc conſideranti, exundantes lacrymis oculi, ad inſtar fonticulorum cœperunt fluere: *Deus*, inquit *de cœlo reſpexit ſuper filios hominum, ut videat, ſi eſt intelligens aut requirens Deum. Omnes declinaverunt, ſimul inutiles*

tiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Consideret quis lacrymabilē hujus ævi statum, variamque morum corruptelam, & cum regio vate sentiet, dicetque rediisse Noëmi tempora, aut simillima illis. Nam, *sicut erant ante diluvium comedentes & bibentes, & nuptui tradentes usque ad eum diem quo intravit Noe in arcam, & non cognoverunt donec venit diluvium & tulit omnes.* Ita & nunc virtus ubique terrarum aut exulat, aut ubi admittitur, non habitationis lege ut inquilina, sed hospitii gratia ut peregrina recipitur, non nimis diu retinenda. At vitium amplissimi juris & dominii, regna sua non amplius numerat; late nimis dominatur. Palliata injustitia, oculatissima invidia res suas audacter hîc agunt; & multo quam audacissime, exosum cœlo vitiū, spurcissima luxuria. Sic demum proborum numerus ad paucos redigitur, qui ad improborum myriadas collatus, Biantis dictum confirmat: *Rari boni, pravi plurimi.* Huic accedens Ambrosius: In comparatione, inquit, reproborum, exigua est turba electorum. Nam ubique multitudo peccantium, ubique turba pereuntium. Vere lugent viæ Sion, at rident semitæ Babylon. Profecto, si quis mentis oculos in viam quæ præcipitio ad inferos imminet, intendat,

Ps. 13. & 52.

Matt. 24.

Thren. c. 1.

advertet eam tam esse viatoribus frequentem & celebrem, ut alius alium impellat ac trudat gratiosa compressione. Ita cuncti ad gehennæ flammas, velut ad nuptias alternis exemplis properant. Non pronū est tantum iter ad vitia, sed præceps. Ad virtutem via ducit ardua, sed viatores hîc pauci, & fere ignoti. Præsago luctu commonens Isaias: Hæc erunt, inquit, in medio terræ, in medio populorum, quomodo si paucæ olivæ quę remanserunt, excutiantur ex olea, & racemi, cum fuerit finita vindemia. Hoc vaticinio, bonorum raritas, racemulis & olivis pauculis, quę post copiosam olivitatē & vindemiam pauperibus in prædam relinquuntur; improborum vero copia abundanti uvarum & olivarum segeti conferri potest. Non est enim veritas, inquit Oseas, & non est misericordia, & non est scientia De in terra. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inunda erūt, & sanguis sanguinem teti it. Nimis quam aperte proborū paucitatem Prophetæ deploraverunt.

Isa. c. 24.

Os. c. 4.

Post Prophetarum lacrymas, eandem hanc beatorum paucitatem, in lege nova deplorant Apostoli, Ioanne affirmante: *mundus totus in maligno positus est.* Petrus quærit: *Si iustus vix salvabitur, peccator & impius ubi pare-*

Epist. 1. c. 5. Epist. 1. c. 4.

parebunt; Paulus luget: *Omnes quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Christi.* Ad Phil. 2.
Hoc ipsum sæpius repetit. Christus ipse: *Regnum cœlorum*, inquit, *vim patitur & violenti rapiunt illud.* Nec interim minari desinit. *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestrã: Væ vobis qui saturati estis, quia esurietis: Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* Matt. 11. Luc. 6. Luc. 8. Nec auribus tantum quæ audiant, sed & oculis quæ videant, opponit, B. Luca narrante, Pars boni seminis in saxa jacitur exiccanda, pars alia in dumos & vepres spargitur suffocanda; pars etiam in viam abjicitur conculcanda, quarta pars duntaxat terram bonam sortitur. Sic è decem leprosis jam curatis, unicus regressus agit gratias. Luc. 7. Invitati ad lautissimam cœnam, cœperunt simul omnes excusare. Luc. 14. Mota piscina è tot morbidis unicus sanatur. Ioan. 5. Vnicus Nicodemus inter Hebræos senatores, liberius paullo pro Christo loquitur. Ioan. 7. E tot divitibus & avaris Hierichuntinis civibus, è tot scilicet onustis camelis, unicus Zachæus deposita gibbi sarcina (sic Beda loquitur) hoc est opum onere relicto & per angustam portam ingressus, rem injuste partam restituit. Lib. 5. c. 77. in Luc. E telonio unicus Matthæus, unica Magdalena è prostibulo ad vitæ innocẽtiam narrantur transiisse. Luc. 19. Paulus ante Philippos urbem Macedoniæ, concionatur; Act. 16. Act. 17.

tur; auditores multi, factores fere
Act. 16 nulli; uni Lydiæ Christiana lex placet. Idem Paulus Athenis in curia de Christo disserit: auditores non
Act. 17 tantum multi, sed & docti, multi etiam irrisores, qui tamē Paulo crederet, non fuit nisi Dionysius & Damaris. In celeberrimo septuaginta
Luc. 23. duorum concilio, vix unus aut alter reperti, qui Christi sanguinem non sitirent. Sic ante crucem Domini, spectatores multi, amatores crucis aut imitatores pauci. Sic & hodie conciones multæ, mutationes morum raræ: tangūtur vitia, non extinguntur; notari se vix ferunt, nedum
Hom. 19. in Euan. eradicari: MULTI *vocati*, PAUCI electi, eheu PAUCI. Ad fidem, inquit Gregorius, multi veniunt, sed ad cœleste regnum pauci perducuntur. Nimirum in area plus palearum est quam tritici, plura sūt arborum folia quam fructus; multi in vite pampini, paucæ uvæ, multæ in rosetis spinæ, paucæ rosæ: multi ubique silices, paucæ gemmæ; sic & numerus eorum quos divina providentia ad beatitatem provehet, ad improborum multitudinem collatus, est exiguus. Quam vere vaticinatus est Hieremias: *Desolatione deso-*
cap. 12. *lata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde.* Qui *corde* scilicet, *corde* recogitet: nimis volatiles sunt cogitationes nostræ, nec bono hone-

stoque

ſtoque affigi ſe diu patiuntur : qua lubet expatiantur. Hinc exiguus gehennæ metus aut nullus, hinc frigidum cœli deſideriũ aut inconſtans. In Chriſtianos etiã hęc cadit accuſatio: *Pro nihilo habuerunt terrã deſiderabilem.* Quid cœlo deſiderabilius? ſed Pſal. 105.
quia cogitationes noſtræ, raro illuc commeant, hoc etiã beatorũ regnũ, ut rem ignotã faſtidimus, aut certé frigidiſſimé appetimus. Et hinc ſpes & vires creſcunt tartareo giganti Behemoth, uti de eo Iob: *Ecce abſorbebit fluviũ, & non mirabitur, & habet fiduciã quod Iordanis influat in os eius.* Ideo Iob. c. 40.
idẽ iſte patientiſſimus virorum: *Verebar,* inquit, *omnia opera mea, ſciẽs quod non parceres delinquenti* : Omnia dicta factaque mea, imo & cogitata ſuſpecta mihi fiunt, dum inexorabilẽ cap. 9.
Dei juſtitiã cogito. Et hoc eſt quod notus ille Hilarion (de quo Hieronymus) in morte trepidat, & jam jã tribunali judicis Chriſti ſiſtendus, In vita illius c. 38.
pavet. Modicus adhuc calor tepebat in ejus corpore, nec præter ſenſum quidquam vivi hominis ſupererat, & tamen apertis oculis loquebatur: Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? ſeptuaginta prope annis ſerviiſti Chriſto, & mortem times? non tam mortem timuit animus, quam imminens ſibi judicium expavit. Ite nunc mei Chriſtiani, & dum ſanctiſſimi viri de ſalute

sua trepidāt, vos secure delitiamini, auri argentique acervos struite; alternis invidiæ morsibus vosmet lacerate, & consumite; honorum venationes & gloriarum aucupia instituite; indulgete genio hilariter: Cœlum cœli domino, terram autē dedit filiis hominum, hîc este cives: sit sua libertas oculis, sit & cogitationibus, sit omnibus affectibus: excurrant ii quo volunt: quidquid lubet, licere vobis credite, nullam corpori voluptatem negate, curate ut vobis *hic* bene sit & suave: Ambulate in viis cordis vestri, & in intuitu oculorum vestrorum, *& scitote quod*
Eccl. 11. *pro omnibus his adducet vos Deus in iudicium. Et quamvis annis multis vixerit homo, & in his omnibus lætatus fuerit,*
Eccl. ibid. *meminisse debet tenebrosi temporis, & dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita.* Ergo po-
2. Pet. 1. tius *satagite, ut per bona opera, certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Divinæ Prędestinationis signa quæ sint, audistis. 1. Non amici tantum, sed & inimici sunt amandi. 2. Sublevandi pauperes, non argentea tantum manu, sed & pleno misericordiæ affectu. 3. Adversa omnia sic toleranda sunt, ut Dei voluntas, in his etiam laudetur, & patientia continuetur. 4. Fortunæ bona præ cœlo nihili facienda. 5. & 6. Admonitiones autem sive interiores Dei, sive homi-

hominum exteriores parum est ei exaudire, qui obedire detrectat. 7. Porro prioris vitæ delicta sic detestanda sunt, ne novis identidem cumulentur. 8. Neque ullus placere se putet Deo, qui sibi nondum displicet. 9. Nec Christum à se amari credat, qui in se Christi præsentiam nõ amat. 10. Affectibus vitiosis, principio præsertim, fortiter obsistendum, nam hîc esse potest, quisquis volet, Imperator. 11. Sic denique voluntas in bono firmabitur, alioqui semper vacillatura. 12. Sic & mors eo minus erit formidini, quo sæpius fuerit objecta meditationi: non invitus morietur, qui se moriturum quotidie & serio cogitaverit. Et hæc via est ad illam sine morte vitam. Suam nunc quisque conscientiam interroget, num hæc prædestinationis signa in se observarit, unde sperare possit, se via proborum quæ ad cœlum ducit, non errare. Via peccantium complanata lapidibus, & in fine illorum inferi & tenebræ. Et tamen hac sub initium facili, plana & amœna via, densissimum agmen ita confertim ruit ad interitum, ut vel oculi testari cupiant, verissime à Christo dictum esse: *Lata porta & spaciosa via est, quæ ducit ad perditionẽ, & multi sunt qui intrant per eam. Multi, multi.* Complurium scriptis narratur; anachoretæ per extasin visas

Eccl. c. 21.

Philip. Diez tom. 5. con. 2. de B. Virg. ad Ni. S. Ant. 3. par. hist. tit. 24. c. 9. par 2. Hier. Plat. l. 1. de bono stat. rel. c. 15. S. Vincent. Dominica Sept. serm. 6 post initium. Sed plures hoc idem narrat. Quid hac in re sentiendū, vide Iacobū Granadum theol. in 1. partem D. Thomæ tō. 2. tract. 12. disp. 4. mihi pag. 719.

animas, densæ nivis instar aut pluviæ ad inferos delabi: adeo ut damnati manes (narrat id Lusitanus orator) non immerito quærere possint: nunquid mundus ut antea perseverat? tot enim animę in hūc locū tormentorū veniunt, ut vix credibile, tot homines in mūdo esse posse.

Sanctus Vincentius Ferrarius Valentinus, è Sancti Dominici familia religiosissimus, & vere igneus ecclesiastes de paucitate prædestinatorū publice pro suggestu disseruit, dictaque confirmavit celebri exemplo. Tanti auctoris verba mutare religioni duximus; ea fideliter adnumerata, hæc sunt: Antequam Christus veniret in hunc mundum in humana carne, transierunt ultra quinque millia annorum, & totus mundus damnabatur, exceptis paucis de populo Israël, qui ibant ad limbum sanctorum patrum. Item, tempore legis Mosi, cogitate quot infantes mortui sunt absque circumcisione. Sic modo tempore legis Christi, quot moriuntur absque baptismo, & de his nullus salvatur. Item quot Agareni, quot pagani & infideles. Item, quot mali Christiani, quia fides & baptismus cum bona vita salvat hominem, alias non. Quot Christiani sunt, qui licet habeant fidem, tamen sunt superbi, avari, luxuriosi, & sic de aliis peccatis, &c. Nota hîc

de

de Archidiacono Lugdunensi, qui per quadraginta annos fuit in eremo magna pœnitentia, postquam resignavit sua beneficia, qui post mortem apparuit Episcopo Lugdunensi, qui quæsivit ab eo ut diceret sibi aliquid de alio mundo: qui respondit, quod in die qua ipse obiit, mortui fuerunt in mundo triginta millia, de quibus solumquinque fuerunt salvati, scilicet ipse, & beatus Bernardus, qui etiã illa die obierat, qui statim sine purgatorio ascenderat ad paradisum, & tres descẽderant ad purgatorium; alii quidem descenderunt ad infernum. Propterea dicit Christus: intrate per angustam portam. Angusta porta paradisi, Volũtas Dei est. Ad istam oportet se restringere, qui paradisum vult intrare. Lata porta est, Voluntas propria. Via spatiosa inferni, conversatio mundana, bene comedere, bene bibere, luxuriari, delectari, vindicare se de injuriis &c. Pauci sunt electi: Hæc cohortatio beati Vincentii, cui alium addimus Euangelicum oratorem.

Putat hic auctor è Christianis plures salvandos: à quo nõ dissentimus. De quinq; millibus annorum alii aliter sentiunt.

Bertoldum memorant è D. Francisci familia, disertum ævo suo per Germaniam concionatorem, cum pro suggestu certum quoddam vitium gravissimis verbis insectaretur, feminam ejus sibi consciam, tantis animi doloribus haustam, ut in me-

dia circumstantis populi corona, velut exanimis repente corruerit, mox tamen ad populi preces redierit ad se, recensueritque quæ ad Dei tribunal vidisset, illud cumprimis: Adducta illuc sexaginta millia, vario mortis genere defunctorum, ex omni gente, Christianis Barbarisq;, ac tres duntaxat animas ex ingenti hoc numero ad brevius supplicium relegatas, ceteras ignibus addictas æternis. O verè MULTI qui intrant per eam, per latam & spatiosam viam perditionis! Hoc sensu Christi, Ioannes Chrysostomus ausus est scribere & dicere: Multo sunt plures gehennam ingredientes, sed majus est Dei regnum, licet habeat paucos. Et: Quot esse putatis in civitate nostra qui salvi fiant? infestum quidem est quod dicturus sum, dicã tamen: Non possunt in tot millibus centum inveniri qui salventur: quin & de his dubito. Quanta enim in juvenibus quæso malitia? quantus in senibus torpor? &c. Hæc Chrysostomus, vir prudentissimus & sanctissimus, Ecclesiæ doctor, lumen orbis; idque dixit de Antiochia urbe longe populosissima, idq; eo tempore quo primævæ Ecclesiæ spiritus nondum intepuerat. Quis jam miretur, Paulũ adeo sollicitum monere: *Cum metu & tremore vestram salutem operamini*; quando Christus ipse tam aperte præ-

(Margin notes: Tom. 3. Pag. 522. hom. 24. & tom. 5. Pag. 248. hom. 40. in Act. Apost. tit. de poen. — Ad Phil. 2 — Luc. c. 13.)

præmonuit: *Contendite intrare per angustam portam.* Contendite, clamat Veritas, contendite, enitimini, adlaborate, conamini omnibus viribus, ut hanc portam dignis pœnitentiæ 1. Cor. 9. fructibus penetretis. Vacillantibus Gal. 5. & ludibundis passibus huc non ve- Col. 3. Mat. 3. nitur: vigilantissimo conatu opus Lib. est, & qui velit difficultates quascũ- 11. mor. que perfringere. Nisi enim mentis c. 26. intentio ferveat, ait ex Gregorio in nov. exemp. Beda, & vim sibi insigniter homo faciat, facile gradum revocat, haud valens portæ angustias pertransire, præ ea quam patitur effrænium carnis concupiscentiarum effusione: ut prætercam tentationes persecutionesque, quas dæmon & mundus iis movent, qui portam hanc trajicere conantur. Et uti remiges adversus flumen scapham impellentes, omni quo possunt conatu remis incumbunt: sic qui contra tot hostium insultus animam ad cœlum impellunt, toto pectoris annisu virtuti incumbere, impetumque impetu majori vincere necesse est; si nolint, anima perinde ut scapha, vi fluminis in errorem irreparabilem abripietur. *Evigilate itaque iusti, & nolite* 1. Cor. 15. *peccare.* Is autem vigilare censendus est, qui sic semper & ubique vivit, ut unamquamque lucem tanquam ultimam & non redituram consumat: qui in omni cogitatu & facto sic suã

ob-

obſervat conſcientiam, quaſi hodie moriturus. Faciamus ergo dum poſſumus, quod feciſſe vellemus, cum non amplius poterimus. *Quæ ſeminaverit homo, hæc & metet : quoniam qui ſeminat in carne ſua, de carne & metet corruptionem : qui autem ſeminat in ſpiritu, de ſpiritu metet vitam æternam.* Gal. 6.

FINIS.

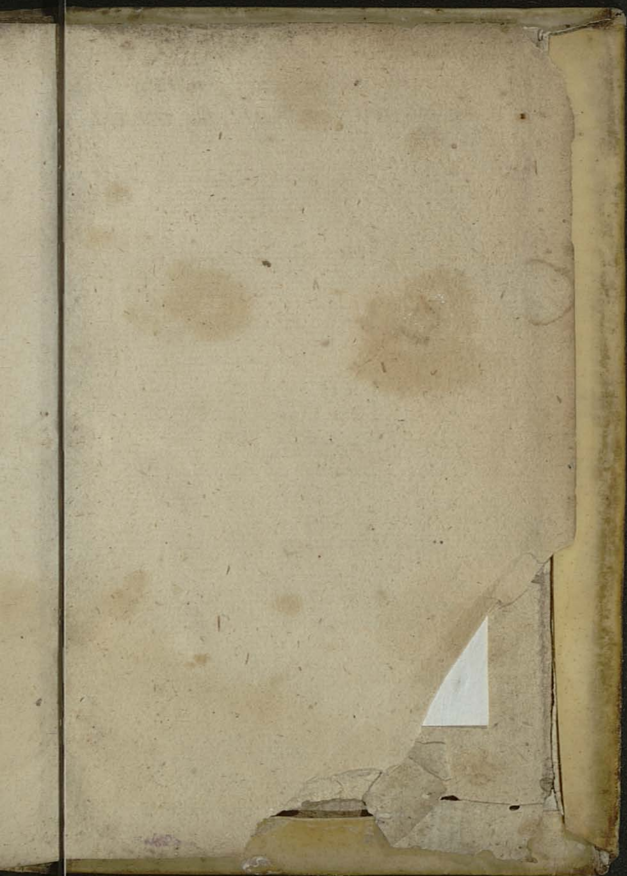

Approbatio R. P. Provincialis.

ZOdiacum Christianum locupletatum, *quem P. Hieremias Drexelius Societatis nostræ presbyter, de duodecim Prædestinationis signis conscripsit, aliquot eiusdem Societatis Theologis censum probatumque; Ego* Christophorus Grenzing, *Societatis* Iesu *per superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, facta mihi potestate, ab admodum R. P. N. Generali*, Mutio Vitellesco, *in lucem dari permitto: fidemque mea manu facio, & more Societatis consigno. Monachii III. Idus Septembris. Anno M. DC. XXXI.*

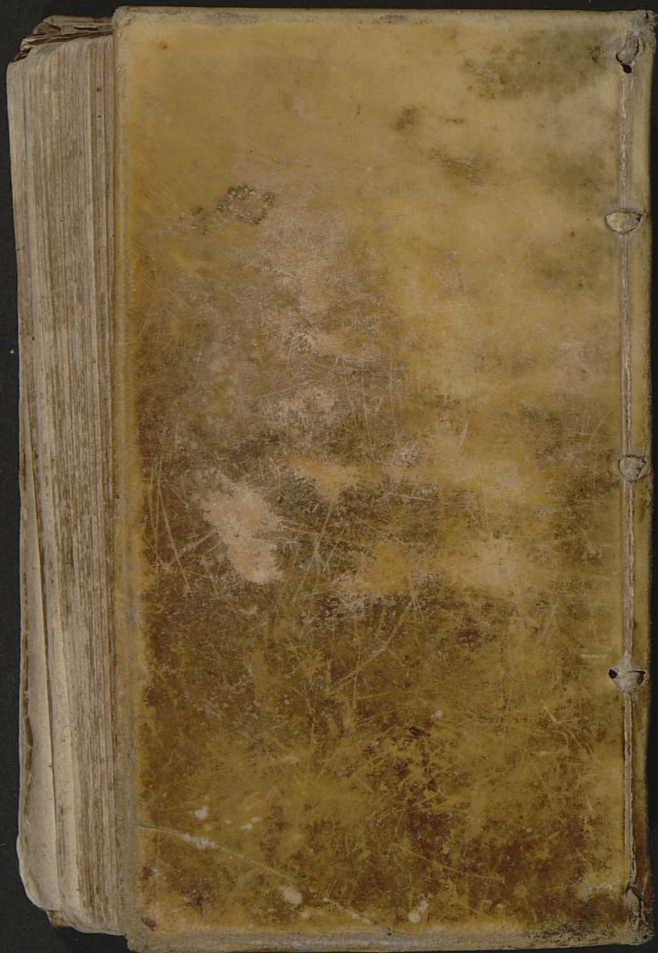
Christophorus Grenzing.

Facile contemnit omnia qui
se ~~putat~~ cogitat esse moritu

uariu CH
ii morch
A. dora D